

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TR, Balıkesir University, Institute of Health Sciences

GEBELERDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
FARKINDALIĞI VE EKO-ANKSİYETENİN
YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATMA ÖZTÜRK

Ebelik Anabilim Dalı
Bilim Alan Kodu: 10104.01

BALIKESİR
2025

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GEBELERDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIĞI VE EKO-
ANKSİYETENİN YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATMA ÖZTÜRK

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ESRA ÇEVİK

Ebelik Anabilim Dalı
Bilim Alan Kodu: 10104.01

BALIKESİR
2025

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY

Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde
Fatma ÖZTÜRK tarafından yürütülmüş ve tamamlanmış olan
“Gebelerde İklim Değişikliği Farkındalığı ve Eko-Anksiyetenin Yaşam Kalitesi ile İlişkisi”

başlıklı tez çalışması,
Balıkesir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
ilgili maddeleri uyarınca aşağıdaki jüri tarafından

YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 19/09/2025

TEZ SINAV JÜRİSİ

Doç. Dr. Aytül Hadımlı
Ege Üniversitesi
(Başkan)

Doç. Dr. Selda YÖRÜK
Balıkesir Üniversitesi
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇEVİK
Balıkesir Üniversitesi
(Üye) (Danışman)

Yukarıdaki Yüksek Lisans Tezi,
sınav jüri üyeleri tarafından imzalanarak 22/09/2025 tarihinde teslim edilmiştir.

Prof. Dr. Şükrü Metin PANCARCI
Enstitü Müdürü

BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıpları kabullendiğimi beyan ederim.

22/09/2025

İmza
Fatma ÖZTÜRK

İTHAF

Değerli Anneme, Babama ve Kardeşime...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince bilgi ve deneyimiyle bana her zaman yol gösteren; sabrı, teşvik edici yaklaşımı ve ilham verici duruşuyla yanımda olduğunu hissettiren, karakteri, vizyonu ve akademik başarılarıyla benim için bir rol model olan değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇEVİK'e,

Lisansüstü eğitimim boyunca desteğini esirgemeyen, motive edici yaklaşımı ile yanımda olan ve tecrübesi ile beni aydınlatan Ana Bilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Selda YÖRÜK ve bütün bölüm hocalarıma,

Tez savunmamda değerli katkılarından dolayı saygıdeğer Doç. Dr. Aytül HADIMLI' ya,

Her zaman yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, varlıkları ile bana güç veren, sevgileriyle yüreğimi ısıtan, sabırları ve anlayışlarıyla en zor anlarımda bile beni ayakta tutan, çok kıymetli canım babam Ulvi ÖZTÜRK, canım annem Reyhan ÖZTÜRK ve canım kardeşim Ali ÖZTÜRK'e,

Bu süreçte beni yalnız bırakmayan, desteklerini hiç eksik etmeyen, moralimi yükselten ve her zaman bana inanan çok değerli arkadaşım Melek AKTAŞ ve tüm dostlarıma,

Özverileri ile destek olan Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Doğum Polikliniği çalışanlarına, çalışmaya katılmayı kabul eden sevgili gebelere yürekten teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
BEYAN	iv
İTHAF	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. İklim, İklim Değişikliği ve Küresel Isınma	4
2.2. Dünya’da ve Türkiye’de İklim Değişikliği Durumu	6
2.2.1. İklim Politikaları ve Uluslararası Antlaşmalar.....	8
2.3. İklim Değişikliğinin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri	10
2.3.1. İklim Değişikliğinin Gebe Sağlığına Etkileri.....	14
2.4. Eko-Anksiyete	18
2.5. Gebelikte Yaşam Kalitesi	21
2.6. İklim Değişikliğinde Ebelerin Rolü	23
3. GEREÇ VE YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Amacı.....	26
3.2. Araştırmanın Hipotezleri	26
3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	26
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	27
3.5. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri	27
3.6. Araştırmadan Dışlanma Kriterleri	27
3.7. Araştırmanın Değişkenleri	27
3.7.1. Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri	27
3.7.2. Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri	28

3.7.3. Araştırmanın Alt Bağımsız Değişkenleri	28
3.8. Veri Toplama Araçları	28
3.8.1. Tanımlayıcı Bilgi Formu	28
3.8.2. Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği	29
3.8.3. İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği	29
3.8.4. Eko-Anksiyete Ölçeği	29
3.9. Araştırma Sürecinde Veri Toplama Formlarının Uygulanması.....	30
3.10. İstatistiksel Veri Analiz Yöntemi	30
3.11. Araştırmanın Etik Yönü ve İzinler.....	31
4. BULGULAR.....	32
4.1. Gebelerin Sosyodemografik ve Obstetrik Özelliklerine İlişkin Bulgular....	32
4.2. Ölçek Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular.....	36
4.3. Gebelerin Sosyodemografik ve Obstetrik Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	37
5. TARTIŞMA	61
5.1. Gebelikte Yaşam Kalitesi ile İlişkili Bulguların Tartışılması.....	61
5.2. İklim Değişikliği Farkındalığı ile İlişkili Bulguların Tartışılması.....	63
5.3. Eko-Anksiyete ile İlişkili Bulguların Tartışılması.....	65
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
6.1. Sonuçlar	68
6.2. Öneriler	69
KAYNAKLAR	70
ÖZGEÇMİŞ.....	80
EKLER.....	81
EK 1: Tanımlayıcı Bilgi Formu	82
EK 2: Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği	85
EK 3: İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği	87
EK 4: Eko-Anksiyete Ölçeği	90
EK 5: Etik Kurur Karar Formu	91
EK 6: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi İzin Formu	93
EK 7: Bilgilendirilmiş Onam Formu	94
EK 8: Ölçek Kullanım İzinleri.....	96

ÖZET

GEBELERDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIĞI VE EKO-ANKSİYETENİN YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ

Bu araştırma, gebelerde iklim değişikliği farkındalığı ve eko-anksiyete düzeylerinin yaşam kalitesi ile ilişkisini incelemek amacıyla yürütülmüştür.

Kesitsel tipteki araştırmanın evrenini, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği'ne başvuran gebeler oluşturmaktadır (N=1630). Örneklem büyüklüğü, %95 güven düzeyi, %4 hata payı ve %50 prevalans ile 439 olarak hesaplanmış; araştırma, 460 gebe ile tamamlanmıştır. Veriler, Tanımlayıcı Bilgi Formu, Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği, İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği ve Eko-Anksiyete Ölçeği kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Katılımcıların yaş ortalaması 28.46±5.07 yıl olup, %63.7'si gebeliğinin ikinci trimesterindedir. Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalaması 19.50±5.41, İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği puan ortalaması 120.19±36.50 ve Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalaması 10.16±6.54'tür. Eş/partnerin çalışmaması, düşük sosyoekonomik durum, yüksek gebelik sayısı, planlanmamış gebelik, düzenli sağlık kontrolüne katılmama, gebelik ile ilgili endişe ve fiziksel aktivite eksikliği ile iklim değişikliği ve çevre kaygısı olan gebelerde, yaşam kalitesi daha düşüktür (p<0.05). Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği ile Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalaması arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=0.274–0.440, p<0.05). Regresyon analizi, eko-anksiyetenin gebelikte yaşam kalitesi üzerinde pozitif ve anlamlı etkisi olduğunu göstermiştir (β=0.368, p<0.05).

Gebelerin eko-anksiyete düzeylerinin yaşam kalitesi üzerinde pozitif ve anlamlı etkisini olduğu belirlenmiştir. Gebelerin eko-anksiyete ile baş etme becerilerinin geliştirilmesi yaşam kalitesini artırmada önemlidir. Ayrıca, gebelerde iklim değişikliği farkındalığının orta düzeyde olduğu görülmüş olup, farkındalığı artırmaya yönelik eğitim ve bilinçlendirme programları planlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, farkındalık, gebelik, iklim değişikliği, yaşam kalitesi.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN CLIMATE CHANGE AWARENESS AND ECO-ANXIETY AND QUALITY OF LIFE IN PREGNANT WOMEN

This study was conducted to examine the relationship between climate change awareness and eco-anxiety levels in pregnant women and their quality of life.

The population of this cross-sectional study consisted of pregnant women who attended the Obstetrics and Gynaecology Outpatient Clinic at Balıkesir University Health Application and Research Hospital (N=1630). The sample size was calculated as 439 with a 95% confidence level, 4% margin of error, and 50% prevalence; the study was completed with 460 pregnant women. Data were collected using the Descriptive Information Form, Quality of Life in Pregnancy Scale, Climate Change Awareness Scale, and Eco-Anxiety Scale through face-to-face interviews.

The mean age of the participants was 28.46 ± 5.07 years, and 63.7% were in their second trimester of pregnancy. The mean score on the Quality of Life in Pregnancy Scale was 19.50 ± 5.41 , the mean score on the Climate Change Awareness Scale was 120.19 ± 36.50 , and the mean score on the Eco-Anxiety Scale was 10.16 ± 6.54 . The quality of life is lower in pregnant women whose partner is unemployed, who have a low socioeconomic status, who have had multiple pregnancies, who have had an unplanned pregnancy, who do not attend regular health check-ups, who have concerns about pregnancy, who lack physical activity, and who are concerned about climate change and the environment ($p < 0.05$). A statistically significant positive correlation was found between the mean scores of the Quality of Life Scale during Pregnancy and the Eco-Anxiety Scale ($r = 0.274 - 0.440$, $p < 0.05$). Regression analysis showed that eco-anxiety had a positive and significant effect on quality of life during pregnancy ($\beta = 0.368$, $p < 0.05$).

It was determined that the eco-anxiety levels of pregnant women had a positive and significant effect on their quality of life. Developing pregnant women's coping skills for eco-anxiety is important for improving their quality of life.

Keywords: Anxiety, awareness, climate change, pregnancy, quality of life.

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

- ACNM** : American College of Nurse-Midwives
(Amerikan Ebe Hemşireler Koleji)
- AR6** : Altıncı Değerlendirme Raporu
- APA** : American Psychological Association
(Amerikan Psikoloji Derneği)
- CCPI** : Climate Change Performance Index
(İklim Değişikliği Performans Endeksi)
- CFC** : Kloroflorokarbon
- CH₄** : Metan
- CMIP** : The Coupled Model Intercomparison Project
(Çift Model Karşılaştırma Projesi)
- CO₂** : Karbondioksit
- COP** : Conference of the Parties
(Taraflar Konferansı)
- DSM-5** : Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – Fifth Edition
(Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı – Beşinci Baskı)
- FIGO** : The International Federation of Gynecology and Obstetrics
(Uluslararası Jinekoloji ve Obstetrik Federasyonu)
- GCM** : Global Climate Model (Küresel İklim Modeli)
- GYKÖ** : Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği
- ICD** : International Classification of Disease (Uluslararası Hastalık Sınıflaması)
- ICM** : International Confederation of Midwives
(Uluslararası Ebelik Konfederasyonu)
- ILO** : International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
- IPCC** : Intergovernmental Panel on Climate Change
(Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli)
- İDFÖ** : İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği
- N₂O** : Diazot monoksit
- NASA** : National Aeronautics and Space Administration
(Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi)

- NOAA** : National Oceanic and Atmospheric Administration
(Ulusal Okyanus ve Atmosfer Dairesi)
- O₃** : Ozon
- SPSS** : Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- UNDP** : United Nations Development Programme
(Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
- UNEP** : United Nations Environment Programme
(Birleşmiş Milletler Çevre Programı)
- UNFCCC**: United Nations Framework Convention on Climate Change
(Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi)
- WCRP** : World Climate Research Programme (Dünya İklim Araştırma Programı)
- WHO** : World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
- WMO** : World Meteorological Organization (Dünya Meteoroloji Örgütü)

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1. Gebelikte iklim değışikliği maruziyetinin sağlığa etkileri dđngüsü	16
Şekil 2.2. İklim değışikliğinin ruh sağlığına etkilerini şekillendiren çok katmanlı model.	19

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 2.1. İklim Değişikliğinin Sağlık Üzerine Bilinen Etkileri ve Bazı Sonuçları..	11
Tablo 2.2. İklim Değişikliğinin Anne Sağlığına Olan Etkileri.....	17
Tablo 4.1. Gebelerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=460).....	32
Tablo 4.2. Gebelerin Obstetrik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=460).....	34
Tablo 4.3. Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği, İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği ve Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarına ilişkin bulgular.	36
Tablo 4.4. Gebelerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşam Kalitesi Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması... ..	37
Tablo 4.5. Gebelerin Obstetrik Özelliklerine Göre Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması... ..	40
Tablo 4.6. Gebelerin İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları İle Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği Puan Ortalaması Arasındaki İlişki.	43
Tablo 4.7. Eko-Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamaları ile Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği ve İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki.	43
Tablo 4.8. Gebelerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4.9. Gebelerin Obstetrik Özelliklerine Göre İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.. ..	49
Tablo 4.10. Gebelerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Eko-Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.. ..	52
Tablo 4.11. Gebelerin Obstetrik Özelliklerine Göre Eko-Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	55
Tablo 4.12. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.	58
Tablo 4.13. Alt Bağımsız Değişkenler ile Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	59

1. GİRİŞ

İklim; atmosfer, kara yüzeyleri, kar, buz, okyanuslar ve diğer su kütleleri ile canlıları kapsayan karmaşık ve etkileşimli bir sistemdir. Bu sistem doğal süreçlerin ve insan faaliyetlerinin artan etkisi ile dönüşüme uğramaktadır. İnsan nüfusunun sürekli artması, fosil yakıt tüketimi kullanımı gibi faktörlerin etkisi atmosferde CO² gibi sera gazlarının birikimine neden olur. Bu etkenler küresel ısınmanın artışına neden olarak iklim değişikliğine yol açmaktadır (Pascual ve ark., 2022; WHO, 2023a).

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC)'nin birinci maddesinde iklim değişikliğini 'İklimdeki, doğrudan veya dolaylı olarak, küresel atmosferin bileşimini değiştiren insan faaliyetlerine atfedilebilir ve karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlemlenen doğal iklim değişkenliğine ek olarak ortaya çıkan bir değişiklik' şeklinde tanımlanmaktadır (IPCC, 2022). Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) iklim değişikliğini "İklim değişikliği, insan sağlığı ve refahı üzerinde ciddi etkiler yaratabilen, küresel veya bölgesel iklim koşullarındaki uzun vadeli değişikliklerdir. Bu değişiklikler doğal süreçlerden kaynaklanabileceği gibi, özellikle sera gazı emisyonları gibi insan faaliyetlerinin sonucunda da ortaya çıkabilir" olarak tanımlamaktadır (WHO, 2025a). Dünya Meteoroloji Örgütü (World Meteorological Organization, WMO) ise "İklim değişikliği, iklimin ortalamalarında ve/veya değişkenliğinde en az 30 yıl veya daha uzun sürede meydana gelen belirgin ve kalıcı değişikliklerdir" olarak ifade etmektedir (WMO, 2025a). İklim değişikliği, güneş döngülerindeki değişimler, volkanik patlamalar gibi doğal süreçlerin yanı sıra, atmosferin bileşimindeki değişimler veya arazi kullanımında kalıcı insan kaynaklı değişikliklerden kaynaklanabilmektedir (IPCC, 2022).

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) iklim değişikliğiyle ilgili bilimsel verileri tarafsız bir şekilde değerlendirmek amacıyla 1988 yılında Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme, UNEP) ile Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) tarafından kurulmuş olup, merkezi Cenevre, İsviçre'dedir. IPCC' nin yayınladığı

raporlar; iklim değişikliğinin bilimsel dayanağını, etkileri, gelecekte oluşabilecek riskleri, uyum ve azaltma seçenekleri hakkında sistematik değerlendirmeler yapar (IPCC, 2023). IPCC'nin bilimsel değerlendirme raporları 5-7 yıl arasında yayımlanmaktadır. Son raporu Altıncı Değerlendirme Raporu'nu (AR6) 2023 yılında yayımlamıştır (IPCC, 2024). AR6 raporunda, iklim değişikliğinin temel nedeninin fosil yakıt kullanımı ve sanayileşme gibi insan faaliyetleri olduğu; ayrıca, son iki bin yıl içinde ilk kez bu kadar yüksek küresel sıcaklık seviyelerine ulaşıldığı vurgulanmıştır (IPCC, 2025a).

İklim değişikliği, küresel bir sorun olmakla birlikte, sağlık üzerinde sayısız olumsuz etkiye sahiptir. Bu etkiler; bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıkların artışı, ruh sağlığı sorunları gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Yaşanan sağlık sorunları dezavantajlı grupları daha fazla etkilemekte (WHO, 2023b), kadınlar ve kız çocukları üzerinde ise daha yoğun etkiler yaratmaktadır (UNDP, 2022). Özellikle gebelik döneminde görülen fizyolojik ve anatomik değişimler, iklim değişikliklerinin getirdiğı zorluklara karşı gebeleri daha savunmasız hale getirmektedir (Girardi ve Bremer, 2022). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir sistematik incelemede, iklim değişikliğinin olumsuz gebelik sonuçlarıyla ilişkili olduğu; erken doğum riskinin arttığı ve düşük doğum ağırlığı ile bağlantılı olduğu saptanmıştır (Bekkar ve ark., 2020). Danimarka'da hava kirliliğine maruz kalma düzeyleri ile doğurganlık oranları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir kohort çalışmasında ise, hava kirliliğine maruziyet düzeyi arttıkça vücut kitle indeksi, fiziksel aktivite düzeyi ve canlı doğum sayısı olumsuz etkilenmiş; bir yıl içinde gebe kalma oranı %73'te kalmıştır. Çalışma sonucunda, havayı kirleten partikül yoğunluğunun artmasının doğurganlığı azalttığı belirlenmiştir (Wesselink ve ark., 2022). Araştırmalar, daha düşük sıcaklıklarda doğum oranının daha yüksek olduğu, sıcaklık artışının doğum oranlarını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Barreca ve ark., 2018; Jensen ve ark., 2021; Wesselink ve ark., 2022; Yüzen ve ark., 2023). Ülkemizde yapılan nitel bir çalışmada gebeler, iklim değişikliğinin kendileri ve bebekleri üzerindeki olumsuz etkileri olduğunu dile getirmiş; son yıllarda çeşitli hastalık ve alerjilere daha sık maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. İklim değişikliğinin doğurganlık oranlarını olumsuz etkilediğı; erken doğum, düşük doğum ağırlığı ve maternal komplikasyon risklerini artırdığı bilimsel çalışmalarda gösterilmiştir. Bu nedenle, gebelerin iklim

değişikliği konusunda farkındalıklarının artırılması ve koruyucu önlemler alınması, olası olumsuz gebelik sonuçlarının önlenmesine katkı sağlayabilir (Edis, 2024).

İklim değişikliği ruh sağlığını da olumsuz etkilemektedir. Artan sıcaklıklar, hava kirliliğine maruz kalma bireylerde çeşitli davranış bozukluklarına yol açabilmektedir (Rothschild ve Haase, 2023). Bu bağlamda, literatürde “eko-anksiyete” olarak tanımlanan yeni bir kavram ortaya çıkmıştır. Amerikan Psikoloji Derneği’ne (APA) göre eko-anksiyete, “çevresel felakete dair kronik bir korku” olarak tanımlanmaktadır (APA, 2017). Gebelik, kadınların yaşam kalitesini etkileyebilecek fiziksel psikolojik değişimler yaratmaktadır. Gebelik döneminde yaşanan bu değişimler gebe kadınların yaşam kalitesini etkileyebilmektedir (Vallim ve ark., 2011). Gebe kalma yaşı, fiziksel egzersiz yapma, ilk kez doğum yapma, var olan çocuk sayısı, gebeliğinin taşıdığı risk faktörü, gelir-gider durumu, fiziksel ve psikolojik değişimler gibi etmenler gebenin yaşam kalitesini etkilediği belirtilmiştir (Lagadec ve ark., 2018; Gadelha ve ark., 2024). İklim değişikliğinin olumsuz sonuçları gebelerde de eko-anksiyeteye neden olabilmektedir. Gebelikte hava kirliliğine maruz kalmanın maternal stresle ilişkisini inceleyen bir çalışmada, hava kirliliğini artıran maddelerin konsantrasyonlarındaki artışın duygusal stres riskinin artması ile bağlantılı olduğu saptanmıştır (Lin ve ark., 2017). Eko-anksiyetenin başka bir sonucu olarak ise; iklim değişikliğinin ruhsal sağlık ve yaşam kalitesi üzerinde de olumsuz etkiler yarattığı belirlenmiştir (Cosh ve ark., 2024). Türkiye’de yürütülen araştırmada, gebelerin iklim değişikliği kaygısı ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025). Bunun yanısıra, iklim kaygısı ve refah arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan metaanaliz çalışmasında iklim kaygısı arttıkça negatif ruh hali hissetme oranı da artış göstermektedir (Gago ve ark., 2024).

Bu bağlamda bu tez gebelerde iklim değişikliği farkındalığı ve eko-anksiyetenin yaşam kalitesi ile ilişkisinin incelemek amacıyla planlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. İklim, İklim Değişikliği ve Küresel Isınma

Türk Dil Kurumu (TDK)' na göre iklim, “yeryüzünün herhangi bir yerinde hava olaylarına bağlı olarak gerçekleşen etkilerin, uzun yılların ortalamasına dayanan durumu” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022a). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) ise iklimi, “belirli bir yerde, belirli bir zaman dilimindeki ortalama hava durumu” olarak açıklamaktadır (IPCC, 2023). Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme, UNEP) ise iklimi; sıcaklık, yağış, rüzgâr ve diğer atmosferik değişkenlerin uzun dönem ortalamaları ve bunların doğal değişkenlikleriyle birlikte değerlendirilmesi olarak tanımlamaktadır (UNEP, 2024). Başka bir ifade ile iklim, belirli bir bölge veya yer için uzun zaman diliminde gözlemlenen ortalama hava koşullarıdır. Dünya Meteoroloji Örgütü (World Meteorological Organization, WMO) iklimi belirlemek amacıyla bu zaman dilimini 30 yıl olarak esas almaktadır (WMO, 2025a).

İklim değişikliği ise, uzun vadede değişen sıcaklık ve hava koşulları olarak tanımlanmakta olup (United Nations, 2025), Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC)'ne göre iklim değişikliği; insanların faaliyetleri sonucu atmosfere salınan gazların, yani atmosferin yapısını doğrudan veya dolaylı yoldan değiştiren etkilerin neden olduğu ve doğal iklim değişikliklerine ek olarak ortaya çıkan uzun vadeli bir değişimlerdir (IPCC, 2022). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC), iklim değişikliğini; “İstatistiksel olarak anlamlı, ortalamada veya değişkenlikte onlarca yıl veya daha uzun sürede gözlenen iklim durumu değişiklikleri” olarak tanımlamaktadır (IPCC, 2023). Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) iklim değişikliğini; doğal süreçler veya özellikle insan kaynaklı sera gazı emisyonları gibi dış faktörler nedeniyle iklimde uzun süreli değişimler olarak tanımlamaktadır (WMO, 2025a). Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme, UNEP) ise iklim

değişikliğini; “Küresel veya bölgesel iklim koşullarındaki uzun vadeli değişiklikler” olarak tanımlamakta ve bunun hem doğal nedenlerden hem de insan faaliyetlerinden kaynaklanabileceğini vurgulamaktadır (UNEP, 2024).

Küresel ısınma ve iklim değişikliği kavramı birbiri ile sık kullanılan kavramlar olmakla birlikte, Türk Dil Kurumu “atmosferde karbondioksit ve ısıyı tutan diğer gazların düzeyinin yükselmesi” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022b). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC), küresel ısınmayı; Dünya yüzey sıcaklığında zaman içerisinde meydana gelen gözlenen artış şeklinde belirtmektedir. Bu artış, 20–30 yıllık ortalama sıcaklık verileri üzerinden hesaplanmaktadır. Karşılaştırma yapılırken referans dönem olarak 1850–1900 yılları kullanılır; çünkü bu dönem, güvenilir sıcaklık kayıtlarının bulunduğu en eski zaman aralığıdır (IPCC, 2021).

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2015) iklim değişikliğinin üç nedenini (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2015); güneşten gelen radyasyondaki değişiklikler, güneşten gelen radyasyonun yansıtılmasındaki değişiklikler, dünyadan uzaya gönderilen radyasyondaki değişiklikler olarak belirtmektedir. Bunların yanı sıra, iklim değişikliğinin iç kaynaklı ve dış kaynaklı olmak üzere iki ana etkenden kaynaklanabileceği ifade edilmektedir. İç kaynaklı etkiler gezegen yüzeyinde doğal süreçler veya insan faaliyetleri ile ortaya çıkan değişikliklerdir. Dış kaynaklı etkiler ise levha hareketleri, güneş aktivitesindeki dalgalanmalar, Dünya-güneş etkileşimleridir (Türkeş, 2008). En temel neden ise atmosferdeki sera gazı konsantrasyonlarının artmasıdır. Başlıca sera gazları; karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), diazot monoksit (N₂O), ozon (O₃), kloroflorokarbonlar (CFC’ler) ve su buharıdır (Atabey ve ark., 2025; United Nations, 2025). Güneşten gelen ışınımın yaklaşık yarısı atmosferden ve bulutlardan geçerek yeryüzüne ulaşır, yüzey tarafından ısı olarak emilir ve yeniden yayılır. Sera gazları bu ısının %90’ını tutarak atmosfere hapseder ve yerkürenin sıcaklığını artırır. Atmosferdeki sera gazı konsantrasyonu arttıkça sıcaklık da artar ve bu durum küresel ısınmayı tetikler (NASA, 2024; Türkeş, 2008; UNDP, 2023).

İklim sisteminin, değişen iklim koşullarına verdiği tepkileri incelemek amacıyla çeşitli iklim modelleri geliştirilmiştir. Bunlardan en yaygın kullanılanı Kürese İklim Modeli (Global Climate Model, GCM) olup, iklim bileşenleri arasındaki etkileşimleri matematiksel denklemlerle simüle etmektedir. Yerküreyi bir ızgara sistemi üzerinde tanımlamakta ve geçmiş–gelecek iklim koşulları hakkında öngörüler üretmektedir (NOAA, 2025a). Çift Model Karşılaştırma Projesi (The Coupled Model Intercomparison Project, CMIP)' nin Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından yayımlanan raporunda (2023) kullanıldığı belirtilmiştir. Bu model Dünya İklim Araştırma Programı (World Climate Research Programme, WCRP) tarafından geliştirilmiş olup, iklimdeki değişiklikleri daha iyi anlamak için kullanılan bir modeldir. IPCC son raporunda en son sürüm olan CMIP 6 ve GCM'yi bir arada kullanmıştır (CMIP, 2025).

2.2. Dünya'da ve Türkiye'de İklim Değişikliği Durumu

IPCC'nin CMIP ve GCM sistemleri aracılığı ile Dünya' da iklim değişikliği hakkında yayımlanmış olduğu son raporunun birinci çalışma grubu 9 Ağustos 2021' de yayımlanmıştır (IPCC, 2025a.). Rapora göre ısının artması gezegende çeşitli değişimlere neden olmuş, sera gazlarında artış gözlenmiş bununla birlikte küresel yüzey sıcaklığının 2011-2020 yıllarında 1850-1900 yıllarına göre 1.09 °C daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda buzullardaki erimedeki hızlanmada artış gözlemlendiği bununla birlikte deniz seviyesinin yıllara göre arttığı vurgulanmıştır. Yıllara göre deniz seviyesi şu şekildedir; 1901- 1971 yılları arasında 1.3 mm, 1971-2006 yılları arasında 1.9 mm, 2006- 2018 yılları arasında 3.7 mm yükselişle iklim değişikliğini gözler önüne sermektedir. İklim değişikliğini en çok etkileyen küresel ısınmanın her 0.5 °C artışı, sıcak hava dalgası, yoğun yağış, tarımsal ve ekolojik kuraklıklara neden olmaktadır. Küresel ısınmadaki 2 °C ve üzerindeki artışların dünyanın birçok bölgesinde yoğun yağış ve su baskınlarına neden olacağını öngörülmektedir. Rapora göre öngörülen ve gözlenen birçok değişim insan etkisi ile ortaya çıkmaktadır (IPCC, 2023).

Dünya Meteoroloji Örgütünün (World Meteorological Organization, WMO) 2025 yılında yayımlanmış olduğu Küresel İklim Güncelleme Raporu'nda sıcaklık ortalamasının 2025-2029 dönemi boyunca rekor seviyelerde seyredeceği tahmin

edilmiştir. Bu dönemdeki sıcaklık ortalamasının ise 1.5 °C üzerinde seyretmesinin muhtemel olduğu belirtilmiştir. Yayımlanan rapora göre 2024 yılı en sıcak yıl olarak kayıtlara geçmiş, bununla birlikte, 2025-2029 yılları arasında Paris Antlaşması'nda eşik değer olarak belirlenen 1.5 °C'yi geçme olasılığının da %86 olasılıkla aşılacağı tahmin edilmiştir (WMO, 2025b).

Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi (National Aeronautics and Space Administration, NASA) verilerine göre 2024 yılı, kayıtlı yıllar boyunca (1850-günümüz) en sıcak yıl olmuştur. Bu artış NASA tarafından benzeri görülmemiş bir sıcaklık olarak tanımlanmıştır. Bu sıcaklık artışı 2015 yılında Paris Antlaşmasının 1.5 °C olarak koyduğu hedefin üzerinde kalmıştır (NASA, 2025). Ulusal Okyanus ve Atmosfer Dairesi (National Oceanic and Atmospheric Administration, NOAA)' de 2024 yılını kayıtlara geçen en yüksek sıcaklık olduğunu bu sıcaklıklarla birlikte Antartika buzullarının en düşük ikinci seviyede olduğunu belirtmiştir (NOAA, 2025b). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin 20 Mart 2023'te yayımlanmış olduğu raporunda da yine sanayi öncesi döneme göre sıcaklık artışının görüldüğü belirtilmiştir (IPCC, 2023). Lancet'in 2021 yılında yayımlanmış olduğu 'İklim Değişikliği' raporunda ise iklim değişikliği küresel bir halk sağlığı olarak nitelendirilmiş aynı zamanda kara yüzeyinin 1950-1999 yıllarında %13 kadarı sıcaklıktan etkilenirken 2020 yılında ise %19 kadarı sıcaklıktan etkilenmiştir (Romanello ve ark., 2021).

Türkiye, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC)'ne göre dört yılda bir ulusal bildirim ve iki yıl da bir rapor hazırlamakla yükümlüdür. En son 2023 yılında yayımlanan 8. ulusal bildirim ve beşinci iki yıllık raporda; 2022 yılında Türkiye'deki ortalama sıcaklığın 14.5 °C olduğu, bu sıcaklığın 1991- 2020 yıllarına göre 0.6 °C daha sıcak olduğu belirtilmiştir. Ayrıca 2022 yılında yağış miktarının son 30 yılda %12.1 altında olduğu belirtilmiştir. Raporda, Türkiye'nin İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaz aylarında sıcaklıkların oldukça arttığı bununla birlikte artan bu sıcaklıkların sağlık üzerinde olumsuz etkiler yaratacağı belirtilmiştir. Yanı sıra Türkiye Paris Antlaşması'nı 2021 yılında imzaladığı ve 2053 yılında net sıfır emisyon hedefinin olduğundan bahsedilmiştir (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023). Yedinci ulusal bildirimde ise iklim değişikliğinde

olumsuz katkısı bulunan atıklar üzerinde durulmuştur. Atıklar metan ve azotoksit gazları üreteceği için bu gazları azaltmak iklim değişikliğini önlemede etkili olacaktır. Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından beş yılda bir hazırlanan ve beş yıllık dönemi kapsayan en sonuncusu olan 12. Kalkınma Planında iklim değişikliği ile mücadele de emisyon azaltma, temiz enerji gibi konular üzerine yoğunlaşmıştır (Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2022).

Ülkelerin iklim değişikliği ile mücadele performanslarını izlemek ve ulusal ve uluslararası iklim politikalarında şeffaflığı artırmak için 2005 yılından günümüze kadar her sene İklim Değişikliği Performans Endeksi (Climate Change Performans Index, CCPI) yayımlanmaktadır. CCPI’ de 63 ülke yer almaktadır ve bu ülkelerin iklim değişikliği ile mücadelelerinde ilerlemelerinin karşılaştırılmasına olanak sağlamaktadır (CCPI, 2025a). İklim Değişikliği Performans Endeksi (Climate Change Performans Index, CCPI) sıralamasına göre Türkiye 2024 yılında 56. sırada yer alırken 2025 yılında 53. sırada yer alarak en düşük ülkeler arasındadır. İklim Değişikliği Performans Endeksi resmî sitesinde düşük sıralamanın nedeni yetersiz iklim politikaları ve yenilenebilir enerji projelerinin yerel halk üzerindeki etkilerinin yeterince dikkate alınmaması olarak belirtilmiştir. Türkiye yenilenebilir enerji miktarını artırmayı hedefleyerek 2022 yılında Türkiye Ulusal Enerji Planı’nı yayımlamıştır. Bu planda kişi başına enerji tüketiminin artmasından, fosil yakıt kullanımında kömür, petrol ve doğalgaz tüketiminin azalmasından ve 2053 yılında net sıfır emisyon hedefinden bahsedilmiştir (CCPI, 2025a; CCPI, 2025b; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2022).

2.2.1. İklim Politikaları ve Uluslararası Antlaşmalar

İklim değişikliği ile baş edebilmek için uluslararası antlaşmalar yapılmış ve bu antlaşmalar dahilinde politikalar geliştirilmiştir. İklim değişikliği ile ilgili resmi ilk adım Birleşmiş Milletler (BM) kuruluşu olan ve iklim değişikliği etkilerini ve gelecek tehlikeleri ortaya koymak için IPCC’ nin kurulmasıdır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC), 1988 yılında kurulmuştur, ilk raporunu ise 1990 yılında yayımlamıştır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC)’ nin

BM veya WMO üyesi hükümetlerden oluşan 195 üyesi bulunmaktadır. Yayımlanan raporlar küresel iklim politikalarının şekillenmeinde önemli veriler sunmaktadır. Türkiye' de üye ülkeler arasındadır (IPCC, 2025b; Maslin ve ark., 2023; Selçuk, 2023; Seo, 2017).

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) 1992 yılında 194 ülke tarafından imzalanmıştır. Sözleşme 1994 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin amacı; sera gazı emisyonuna sınır koymaktır ve iklim değişikliği ile ilgili mücadele konusunda uluslararası iş birliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Dört temel ilkesi; eşitlik, ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar, ihtiyatlılık, sürdürülebilir kalkınmayı destekleme hakkı ve yükümlülüğüdür. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi tüm ülkelerin net sıfır emisyon hedefine ulaşması gerektiğini savunmaktadır (Maslin ve ark., 2023; Selçuk, 2023; Seo, 2017).

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nden beş sene sonra 1997 yılında ilk uluslararası antlaşma niteliği taşıyan Kyoto Protokolü hazırlanmıştır. Rusya'nın da imzalaması ile birlikte 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu protokol iklim değişikliği ile mücadelede hukuki bağlayıcılığı olan ilk uluslararası antlaşma niteliğindedir. Gelişmiş ülkeler, 2008-2012 yılları arasında emisyonlarını 1990 yıllarına göre ortalama %5.2 oranında azaltmayı hedeflemiştir. Sera gazı oranlarının dengelenmesi amacıyla gelişmekte olan ülkeler ve az gelişmiş ülkeler bu yükümlülükler dahil edilmemiştir, 2000' li yıllarda gezegendeki karbondioksit oranında büyük paya sahip olan Amerika Birleşik Devletleri protokolü imzalamamıştır. Protokolde sera gazı salınımının sınırlandırılması gereken sektörler belirlenmiştir; bunlar enerji, endüstriyel işlemler, tarım, atık ve diğer üretimlerdir. Türkiye ise 2009 yılında Kyoto Protokolünü imzalamıştır fakat sera gazlarını azaltım konusunda herhangi bir sorumluluğa tabi tutulmamıştır. Bununla birlikte sera gazı emisyon raporlarını iki yılda bir hazırlayarak UNFCCC'ye sunmakla yükümlüdür (Maslin ve ark., 2023; Selçuk, 2023; Seo, 2017).

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nden sonra taraflar her yıl toplanarak müzakereler yapmışlardır. On beşinci kez toplanılan müzakerede küresel sıcaklık artışının sanayi öncesi döneme göre bir buçuk derece sınırlamasından vazgeçilerek 2 °C altında tutulması hedeflenmiştir (Maslin ve ark.,

2023; Selçuk, 2023; Seo, 2017). Ancak başarısız olunmuştur. Kyoto Protokolü' nün 2020 yılında dolacak olması ve daha önceki müzakerelerde başarısız olunması yeni bir anlaşma imzalanmasına sebebiyet vermiştir. Tarafların 21. kez Paris'te tekrar toplanmasının ardından Paris Antlaşması 2015 yılında imzalanmış 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. Nisan 2016 yılında antlaşma 175 ülke tarafından imzalanmış olup Türkiye de bu antlaşmayı 2016 yılında imzalamış ve 2021 yılında ülkemizde yürürlüğe girmiştir. Paris antlaşmasında sanayileşme öncesi döneme kıyasla insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının neden olduğu küresel sıcaklık artışını 2°C' nin altında tutmak ve 1.5 °C sınırlandırma hedeflenmektedir. Ayrıca sera gazları emisyonlarını azaltmayı amaçlamışlardır. Tarafların 2021 yılında 26. kez toplanmasında karbon emisyon hedefi net sıfır olarak belirlenmiştir. 2024 yılında 29. Taraflar Konferansı (COP 29) Azerbaycan, Bakü' de, 2025 yılında Brezilya' da gerçekleşmiştir (Maslin ve ark., 2023; Selçuk, 2023; Seo, 2017; UNFCCC, 2025). 2015 yılında Birleşmiş Milletleri 2030 yılına kadar erişilmesi planlanan 17 maddeden oluşan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri' ni kabul etmiştir (Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019; UNDP, 2025).

Avrupa Birliği 2019 yılında Avrupa Yeşil Mutabakatı (The European Green Deal) yayımlamıştır. Bu mutabakata göre Paris İklim Antlaşması' nın gerektirdiği yeşil dönüşüm sürecine yönelik yapılması gereken sektörel faaliyetleri kapsamaktadır. Ülkemizde ise buna uygun bir yol olarak Yeşil Mutabakat Eylem Planı 2021 yılında yayımlanmıştır. Hazırlanan eylem planı kadın ve gebeler özelinde eylemler içermese de hedeflenen temalar gebe sağlığını da olumlu yönde etkileyecektir (Ticaret Bakanlığı, 2023).

2.3. İklim Değişikliğinin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

İklim değişikliğinin çevreye ve insan sağlığına sayısız etkileri gözlenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO)'nün yayımladığı eylem çağrısında iklim değişikliğinin insan sağlığına doğrudan ve dolaylı etkileri vurgulanmıştır. Bu etkiler Tablo 2.1' de sunulmuştur (WHO, 2021).

Tablo 2.1. İklim değişikliğinin sağlık üzerine bilinen etkileri ve bazı sonuçları (WHO, 2021).

DOĞRUDAN	DOLAYLI
Aşırı sıcaklıklar	Geçim kaynaklarına ve insan haklarına yönelik tehditler
Deniz seviyesinin yükselmesi ve tuzlanma	Yerinden edilme ve göç
Sel ve kuraklık	Sağlık sistemleri ve altyapısının zayıflaması
Fırtınalar ve orman yangınları	Gıda ve su sistemleri üzerine etkiler
Hava kirliliği	Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hastalıklar
	Sosyal belirleyicilerin ve eşitsizliklerin şiddetlenmesi

İklim değişikliği sonucunda sıcaklık artışı hem yağış miktarlarında artışa hem de kurak yaşanacak dönemlerin uzamasına neden olmaktadır. Bu durum, tarım arazilerinde verim kayıplarına ve toprak yapısında bozulmalara yol açarken, aynı zamanda orman yangınlarının sıklığını ve şiddetini artırmaktadır. Ayrıca sıcaklığın artması ile, buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, aşırı sıcaklıklar, su taşkını, su baskınları, şiddetli rüzgar, kuvvetli fırtına gibi aşırı hava olaylarının görülme sıklığı da iklim değişikliğinin sonucudur (IPCC, 2023; Kabir ve ark., 2023).

İklim değişikliği sonucu yaşanan bu çevresel değişikliklerin insanların kırdan kente göç etmesinde etkili olacağı, sosyoekonomik düzeyi düşük toplumlar için evsiz kalma riskini artırdığı bununla birlikte evsiz kalan insanların iklim değişikliğine daha fazla maruz kalacağı belirtilmektedir (Bezgrebelna ve ark., 2021). Yaşanan iklim değişikliğinin sonucu olarak kardiyovasküler ve solunum yolu hastalıklarından kaynaklanan ölüm riski ve başka nedenlerden kaynaklanan ölüm riskinin arttığı belirtilmiştir (Song ve ark., 2017). İklim değişikliği; bulaşıcı hastalıkların, gıda, su ve vektör kaynaklı hastalıkların bulaşması için zemin oluşturmaktadır. İklim değişikliğinin yarattığı aşırı hava olayları, ortam sıcaklıklarındaki artış, deniz sıcaklıklarının artış ve bulaş mevsiminin uzaması; su arıtma sistemlerini kirletmekte olup, bununla birlikte insanların patojenlerle kirlenmiş sel sularına maruz kalmasına neden olmakta ve gıda kontaminasyonuna sebebiyet vermektedir. Gıda ve su kaynaklı bulaşan hastalıklar iklim değişikliğinin etkilerinden biridir. Bu da insan sağlığı üzerinde morbidite ve mortalite oranında artışa neden olmaktadır. İklim

değişikliğinin beraberinde getirdiği dolaylı etkiler olarak vektör kaynaklı bulaşlardan bahsedilebilir. Buna örnek olarak 2019 yılında 463 vaka ve 2018 yılında 2083 vaka ile karşımıza çıkan Batı Nil Virüsü enfeksiyon vakası ensalfatinin nedenidir. Kuşlar ve sivrisinekler aracılığı ile bulaş sağlamaktadır. İlkbahardaki yüksek sıcaklıklar kuş ve sivrisinek popülasyonunun artmasına neden olarak virüsün yayılmasına olanak sağlamıştır (Liao ve ark., 2024; Rudolf ve ark., 2017; Semenza ve Paz, 2021). Sıcaklık ve nemin artması ile birlikte kene popülasyonundaki artış Türkiye’ de de artan vaka sayıları ile artık salgın hastalık haline gelen kırım kongo kanamalı ateşine neden olmaktadır (Dökmedemir ve Piyal, 2024). Bahsi geçen vektör hastalıkların dışında; sıtma, dang humması, zika virüsü vb. gibi hastalıkların yayılmasına da iklim değişikliği katkıda bulunmaktadır (Romanello ve ark., 2024; Semenza ve Paz, 2021). İklim değişikliğinin meydana getirdiği olumsuz sağlık sonuçları sistematik derlemede Bianco ve arkadaşları tarafından kategorize edildiğinde sekiz grupta incelenmiş olup %19 oranla en sık görülen sağlık problemi “herhangi bir hastalıkla bağlantısı olmayan sadece sıcaklığa bağlı ölümler” olmuştur. Bunu takiben; ihmal edilen tropikal hastalıklar, sıtma, diğer bulaşıcı hastalıklar ve kardiyovasküler hastalıklar takip etmektedir. Aynı zamanda düşük gelirli ülkelerde de hava kirliliğine bağlı ölümlerin oldukça yüksek olduğu görülmüştür (Bianco ve ark., 2024; Romanello ve ark., 2024).

Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması (International Classification of Disease, ICD), hastalıkların kaydedilmesi, raporlanması ve takibi için standart bir dil oluşturmakta olup en güncel versiyonu ICD-11’dir. ICD-11 hastalık kodlarında direkt olarak iklim değişikliği ile ilgili terimler yer almasada iklim değişikliğinin meydana getirdiği hastalık kodlarına yer vermiştir (WHO, 2025a; WHO, 2025b). İklim değişikliğinin beraberinde getirdiği sorunların ICD’ de yer alması yaşanan sorunların ciddiyetini, izlem ve politika geliştirme açısından önemini göstermektedir (Mabon ve ark., 2022). ICD’ de çevresel etmen kodu (XB4Q) ve doğal çevrenin ya da insan eliyle çevreye yapılan değişikliklerinin meydana getirdiği sorunlar (QD70) ile bu sorunlara yer vermektedir (WHO, 2025c).

Hava kirliliği, artan hava sıcaklıkları ve doğal afetlerin fiziksel aktiviteyi azaltıcı yönde etkisi olduğu söylenebilir (Bernard ve ark., 2021; Romanello ve ark., 2024). Bununla birlikte Lancet raporuna göre aşırı sıcaklığa maruz kalma nedeniyle

2020 yılında 295 milyar saatlik iş kaybı yaşanmıştır. Kayıpların ortalama yarısı tarım sektöründe meydana gelmiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization, ILO)'nun yayımladığı raporda insanların yüksek sıcaklık nedeniyle etkin çalışmaması, daha az üretim yapılması ve daha az gelir elde edilmesi ile birlikte 2030 yılında toplam çalışma saatlerinin %2.2'sinin kaybedileceği öngörülmüştür. Bu da ekonomik olarak 2030 yılında 2400 milyar dolar kayba yol açabilmektedir. Çalışma saati kaybından en çok tarım ve inşaat sektörünün etkileneceği de belirtilmiştir (ILO, 2019; Romanello ve ark., 2024).

İklim sistemindeki değişiklikler ruhsal iyilik hali üzerinde de oldukça etkilidir. Düşük ve orta gelirli 11 ülkenin dahil edildiği çalışmada tüm doğal afetlerde travma sonrası stres bozukluğu en çok görülen ruhsal bozukluk olduğu belirtilmiştir (Sharpe ve Davison, 2021). İklim değişikliği ruhsal sağlığının kötü bir sonucu olarak; suicide neden olabilmektedir (Clayton, 2021). İklim değişikliğinin sonucu olan artan sıcaklıkla saldırganlık arasında bir ilişki gözlenmiştir. Yapılan araştırmalarda ısıya maruz kalanların nötr yüz ifadelerini saldırgan olarak değerlendirme ve düşünme olasılıklarının daha fazla olduğu belirtilmiş, rahat bir oda yerine sıcaklığı yüksek bir oda da olmanın düşmanca olma ve düşmanca algılama oranında da artışa sebep olduğu bulunmuştur (Miles-Novelo ve Anderson, 2019).

Ruh sağlığı ile jeofiziksel iklim değişikliği arasında yakın bir ilişki mevcuttur. Doğal afetlerin fiziksel ve alt yapı üzerine olan etkileri bireylerde stres yükünün artmasına neden olarak ruh sağlığını tehdit etmektedir. İklim krizi ruh sağlığı hastalıkları için bir risk çarpanıdır. Posttravmatik stres, depresyon, anksiyete, aile içi şiddetin artması ile ruhsal sağlık bozulmaları baş göstermiştir. İklim değişikliğinin yarattığı doğal afetlerin sonucunda sistemler bozulmaya uğrar ve bireylerin ruh sağlıkları olumsuz etkilenir. İklim değişikliğine karşı verilen duygusal tepkileri (kaygı, endişe vb.) doğrudan bir patoloji olarak değerlendirmem gerekir (Brophy ve ark., 2023; Clayton, 2020; Clayton, 2021; Kara, 2022; Lawrance ve ark., 2022).

İklim değişikliğinin insanlar üzerinde meydana getirdiği bu ruhsal bozukluklar çeşitli terimler üretilmesine olanak sağlamıştır. Bunlar; “solastalgia”, “ekolojik keder” ve “eko-anksiyete”dir. Solastalgia, kişinin hâlâ yaşamakta olduğu

ev ortamının çevresel olarak bozulması nedeniyle duyduğu psikolojik sıkıntıyı ifade eder. Aynı ortamda yaşayan ancak ortamın kademeli olarak bozulmasına, yıkımına tanıklık etmeleri nedeniyle olumsuz duygular yaşayan kişiler için adlandırılmıştır. Ekolojik keder (ecologicalgrief), ekosistem, tür ya da çevresel değer kaybı deneyimlerinden kaynaklanan yas ve üzüntü durumudur. Eko-anksiyete ise, gelecekte iklim değişikliği nedeniyle olası çevresel felaketler nedeniyle hissedilen kronik endişe olarak tanımlanmaktadır. Bu kavramların her biri, bireylerin çevresel değişimlerle başa çıkarken yaşadığı ruhsal tepkileri tanımlamak için kullanılmaktadır ve birlikte ekolojik duyarlılık ekseninde bir psikolojik deneyim spektrumu oluşturmaktadır (Albrecht, 2006; Albrecht ve ark., 2007; Cáceres ve ark., 2022; Clayton, 2021; Wahid ve ark., 2025).

2.3.1. İklim Değişikliğinin Gebe Sağlığına Etkileri

İklim değişikliği tüm bireyleri aynı şekilde etkilememektedir. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, kronik hastalığı olanlar, düşük gelirli bireyler ile engelliler savunmasız gruplar arasında yer almakta ve iklim değişikliğinin etkilerini daha fazla hissetmektedirler (Miles-Novelo ve Anderson 2019; Romanello ve ark., 2024). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme, UNDP) ve WHO iklim değişikliğinin kadınlar, kız çocukları (UNDP, 2022; WHO, 2023a), gebeler, bebeklerin iklim değişikliğine bağlı en ağır sonuçlarla karşı karşıya kaldığını belirtmektedir (WHO, 2023c). Fizyolojik, sosyal ve davranışsal etmenler sebebiyle çevresel risk faktörlerine karşı yüksek derecede duyarlılık göstermektedir (Meherali ve ark., 2024). Gebeliğe özgü meydana gelen fizyolojik adaptasyonlar ve anatomik değişiklikler, iklim değişikliğinin neden olduğu çevresel zorluklara karşı gebeleri daha kırılgan bir hale getirmiştir (Girardi ve Bremer, 2022; Meherali ve ark., 2024). Maruz kalınan çevresel stresörler ile iklim değişikliğine dair artan kaygılar, gebe bireylerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Literatürde, kadınların iklim değişikliğiyle ilgili endişeleri daha yoğun yaşadığı ve bu durumun mental sağlıkları üzerinde belirgin etkiler oluşturabileceği vurgulanmaktadır. Gebelerin, iklim değişikliğinin doğacak bebeklerini nasıl etkileyeceği konusunda endişe duydukları belirtilmiştir (Girardi ve Bremer, 2022; Meherali ve ark., 2024).

Havayı kirleten partikül maddeler birçok organa zarar vermekle birlikte gebe kadınlarda plasentaya da zarar verebilmektedir (IPCC, 2022). Ukrayna da hava kirliliğinin kadın ve çocukları etkilediği belirtilirken (Giudice ve ark., 2021), Özbekistan’da su kirliliğinin gebelik komplikasyonlarına etkisinin olduğu belirtilmiştir (Duncan, 2006). Gebelikte solunum ventilasyon hızı, oksijen tüketimi, kalp atım hızı artış gösterir. Bu artış uterus, akciğerler ve diğer organlara kan ve oksijenin ulaşması için gereklidir. Gebelik sırasında bu artışı engelleyecek faktörlerin olması gebe de solunum sıkıntısına, uterus kan akışında bozulmaya aynı zamanda plasenta perfüzyonunun azalmasına neden olarak fetal hipoksiye yol açabilmektedir. Hava kirliliğindeki artış gebeliğin kardiyopulmoner rahatsızlıklara karşı dirençsiz hale getirebilmektedir. Ozon ve partikül maddelere maruz kalmak preeklampsi ve hipertansiyon riskini artırmaktadır (Giudice ve ark., 2021; IPCC, 2022; Koman ve ark., 2018; Poursafa ve ark., 2015; WHO, 2021). Aşırı soğuk ve depreme maruz kalmanın gebelik diyabetine ve preeklampsiye yol açabileceği belirtilmiştir (Meherali ve ark., 2024). Gebelik döneminde hava kirliliğine maruz kalmanın maternal stresle olan ilişkisini inceleyen bir çalışmada, hava kirliliğine neden olan maddelerin konsantrasyonlarındaki artışın, gebelerde maternal duygusal stresin yükselmesiyle bağlantılı olduğu belirlenmiştir. İklim değişikliklerine maruz kalmak gebelerin ruh sağlığını da olumsuz etkileyebilmekte, olumsuz ruh sağlığı, olumsuz perinatal sonuçlara neden olabilmektedir (Lin ve ark., 2017; WHO, 2021).

Prematüre doğumları etkileyen nedenlerden birinin partikül maddeler olduğu belirtilmiştir (IPCC, 2022; Malley ve ark., 2017; Trasande ve ark., 2016). Kaliforniya’ da petrol ve kömür santrallerini kapatmanın erken doğumları azalttığı görülmüştür (Casey ve ark., 2018). Partikül maddelere maruz kalmanın düşük doğum ağırlığının ve fetal mortaliteye neden olabilmektedir (Bekkar ve ark., 2020; IPCC, 2022; WHO, 2021). Birçok çalışma da gebelik öncesi dönemde ve doğum öncesi dönemde hava kirliliğine maruz kalmanın, doğurganlık oranını azalttığı ve infertiliteye sebebiyet verdiği belirtilmiştir (Carré ve ark., 2017; Mahalingaiah ve ark., 2016). Aynı zamanda IVF tedavisi sırasında nitrik oksite maruz kalmanın tedavi sürecini olumsuz etkilediği gözlenmiştir (Carré ve ark., 2017). Bazı kadınlarda oligomenoreye sebebiyet verdiği partikül maddelere maruz kalan kadınlarda östradiol seviyesinin düştüğü gözlenmiştir. Bu durum üreme sağlığı açısından kritik

bir sorun olarak değerlendirilmektedir (Carré ve ark., 2017; IPCC, 2022; Tomei ve ark., 2006).

Sonuç olarak iklim değişikliğinin doğrudan ve dolaylı etkileri göz önüne alındığında oksidatif stress, inflamatuvar yanıtlarda değişim, endokrin bozukluklar, enfeksiyon, malnütrasyon gibi etkiler, oluşturabilmektedir. Bu etkilerin sonucunda obstetrik komplikasyonlar, düşük doğum ağırlığı, fetal büyüme kısıtlılığı, preterm doğum, spontan abort ve neonatal mortalite gibi olumsuz maternal ve fetal sonuçlar görülebilmektedir (Ha, 2022).

Şekil 2.1. Gebelikte iklim değişikliği maruziyetinin sağlığa etkileri döngüsü (Ha, 2022).

İklim değişikliğine bağlı aşırı sıcaklıklar gebelerde aşırı terlemenin bir sonucu olarak dehidratasyona riskini artırabilmekte ve bununla birlikte preterm doğum, hipertansif bozukluklar, düşük doğum ağırlığı gibi sonuçlara yol açabilmektedir (Meherali ve ark., 2024). Yapılan bir çalışmada sıcaklık artışının dekolman plesanta riskini de artırdığı belirtilmiştir (He ve ark., 2018). İklim değişikliğinin sonucunda gebelerde fazlasıyla maruz kalınması prematüre doğum,

gebelerde koroner kalp hastalıklarında ve hipertansiyonda artışa, plasenta disfonksiyonlarına (Brink ve ark., 2024), preterm doğum, düşük doğum ağırlığı görülmesine neden olabilmektedir (Bekkar ve ark., 2020; Poursafa ve ark., 2015; Zhang ve ark., 2017).

İklim değişikliğinin gebelik komplikasyonlarını artırdığı bununla birlikte stres ve kaygı seviyesinde artışa neden olduğu ve yaşam kalitesini negatif anlamda etkilediği vurgulanmaktadır (Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025). İklim değişikliğinin, emzirme, doğum kontrolü, sosyal destek ve mevcut sağlık sorunlarına etkisi gibi konulara yönelik daha fazla çalışmanın yapılmasını ihtiyaç duyulmaktadır (Meherali ve ark., 2024). İklim değişikliğinin beraberinde getirdiği tüm etkiler, olumsuz maternal ve fetal sonuçlara yol açabilirken; ortaya çıkan sosyoekonomik eşitsizlikler, gebelerin prenatal ve postnatal sağlık hizmetlerine erişimini zorlaştırabilmektedir (Meherali ve ark., 2024; WHO, 2021). İklim değişikliğinin maternal ve fetal sonuçları Tablo 2.2’ de verilmiştir.

Tablo 2.2. İklim değişikliğinin anne sağlığına olan etkileri (UNFPA, 2022).

DOĞRUDAN	DOLAYLI
Küresel ısınma, sıtma gibi vektör kaynaklı hastalıkların örüntülerini etkileyerek; anne ve çocuk sağlığı üzerinde, anne hastalıkları ve düşük doğum ağırlığı gibi olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.	İklimle ilişkili acil durumlar, sağlık hizmetlerine ve doğum kontrolü dâhil hayat kurtarıcı ürünlere erişimde ciddi aksamalara yol açmaktadır.
Sıcaklık artışı, anne ve yenidoğan sağlığı sonuçlarını olumsuz etkiler: Doğumdan önceki haftada ortalama sıcaklığın bir santigrat derece artması, ölü doğum olasılığının yüzde altı oranında artmasıyla ilişkilidir.	İklimle ilgili geçim kaynaklarının kaybının yol açtığı artan yoksulluk ve gıda güvensizliği anne sağlığını vb. olumsuz etkilemektedir.
İklim değişikliği, anne beslenmesindeki küresel eşitsizliği daha da kötüleştirmektedir.	Gıda güvencesizliği ve yetersiz beslenme sonucunda gebelerde ortaya çıkan makro ve mikro besin ögesi eksiklikleri, gebelik, emzirme ve yenidoğan sonuçlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

2.4. Eko-Anksiyete

Anksiyete, bireyin yaklaşan tehlike ve kötü durumlar karşısında yaşadığı endişe ve gerginlik halidir (APA, 2025). Başka bir ifade ile istenmeyen durum karşısında, kişinin bedensel tepkilerinde değişiklikler, duygusal durumunda rahatsızlık ve davranışlarında farklılıklar şeklinde ortaya çıkan çeşitli belirtiler bütünüdür. Bu belirtiler bilişsel, duygusal, davranışsal ve fizyolojik olarak kendini gösterebilmektedir (Yeşilyurt Doksöz, 2024). Son yıllarda iklim değişikliğine karşı duyulan sürekli ve yaygın kaygı, literatürde "eko-anksiyete" terimiyle tanımlanmaktadır. Eko-anksiyete kişilerin iklim değişikliği karşısında endişe ve korku gibi duygusal tepkiler yaşamasıdır. Amerikan Psikoloji Derneği tarafından hazırlanan kapsamlı bir ruh sağlığı kaynağı olan Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nın – Beşinci Baskı (DSM-5)'da kaygı yer almakla birlikte eko-anksiyete kavramına yer verilmemiştir (American Psychiatric Association, 2013). Eko-anksiyete terimi ilk kez 1990 yılında kullanılmış olup, 21. yüzyılın başından itibaren kavramsallaştırılmıştır. Amerikan Psikoloji Derneği'nin (American Psychological Association, APA) eko-anksiyeteyi “çevresel felaketin kronik korkusu” olarak tanımlamıştır. Bazı kaynaklarda ise eko-anksiyete “kötüleşen çevresel koşullara bağlı gelişen zihinsel sıkıntı ya da ekolojik krizlere karşı verilen duygusal bir yanıt” ve “ekolojik krizle ilişkili psikolojik sıkıntı” olarak tanımlanmıştır. (APA, 2020; Coffey ve ark., 2021; Mento ve ark., 2023; Micoulaud-Franchi ve ark., 2024; Subaşı Turgut ve Öztürk, 2025).

İklim değişikliği, bireyler tarafından stres ve kaygı düzeyini artıran çevresel bir tehdit olarak değerlendirilmektedir. Bu durumun temelinde, iklim krizinin somut ve sürekli ilerleyen bir tehdit oluşturması yatmaktadır. İklim değişikliğinin etkileri öngörülemeyen, kontrol edilmesi güç ve zamanla artan bir biçimde seyretmektedir. Bu belirsizlik hali, bireylerin çevresel koşullara yönelik güven duygusunu zedelemekte; geleceğe ilişkin olumsuz beklentileri tetiklemekte ve psikolojik uyum süreçlerini zorlaştırabilmektedir. Dolayısıyla iklim değişikliği yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda kronik bir psikososyal stres kaynağına dönüşmektedir (Clayton, 2020; Lawrance ve ark., 2022). Grönland' da 2018 yılında yapılan çalışmada katılımcıların %38'i iklim değişikliği ile ilgili çok yoğun korku yaşadıklarını belirtmişler, %76'sı

hareket etmek gereklidir (Clayton, 2020; Kara, 2022; Lawrance ve ark., 2022). İklim değişikliği hakkında endişe, korku ve suçluluk hissetmek harekete geçme motivasyonu açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir (Clayton ve Karazsia, 2020). Çevresel değişiklikler hakkında öfke ve üzüntü duyguları ne kadar yüksek olursa toplu taşıma kullanımı ve enerji tasarrufu gibi iklim değişikliğine karşı önleme niteliğinde davranışların da o kadar arttığı belirtilmiştir (Homburg ve ark., 2007). Bireyler iklim değişikliğine neden olacak eylemleri yapmaktan çekinmişlerdir. Eko-anksiyete yaşayan kişilerin davranışlarını değiştirme oranlarının eko-anksiyete yaşamayanlara göre daha fazla olduğu belirtilmiştir (Clayton, 2020)

İklim değişikliğinin yarattığı kaygı, öfke gibi olumsuz duygular bazı önemli ruhsal hastalıklara zemin oluşturabilmektedir. Bu duyguları deneyimleyen kişilerin suisid ve depresyon gibi hastalıklara yatkın oldukları belirtilmiştir (Ellis ve Albrecht, 2017). İklim krizi kaynaklı eko-anksiyete çeşitli çalışmalarda da ruh sağlığı üzerine olan etkilerinin derin ve uzun vadeli etkilerinin olduğu öngörülmüştür (Lawrance ve ark., 2022). Amerika’ da yapılan çalışmada 2018 yılında gebelerin %51, 2020 yılında ise %55 oranında iklim değişikliğini önemli bir stres kaynağı olarak gördükleri belirtilmiştir (APA 2020; Clayton ve Karazsia, 2020).

İklim değişikliğinin yarattığı etkiler karşısında herkesin kaygı seviyesi aynı olmamaktadır. İklim değişikliğinin risk değerlendirmesi öznedir. Genç kuşakların diğer kuşaklara nazaran daha fazla kaygı duydukları, doğa ile yakından ilişkisi olan insanların daha fazla anksiyete yaşadığı (Clayton, 2020; Clayton ve Karazsia, 2020; Dean ve ark., 2018), sosyoekonomik duruma ve dezavantajlı grupta yer alma durumuna göre kaygı düzeylerinin farklılık gösterdiği belirtilmektedir. Yoksul olan toplulukların hava kirliliğine, kalitesiz konutlara maruz kalma olasılığı daha fazladır aynı zamanda yeşile erişimleri de azdır tüm bu faktörler kümülatif olarak birleştiğinde kişide zayıf ruh sağlığı riskini artırarak kaygıya neden olabilmektedir (Lawrance ve ark., 2022).

Yaşanılan bölgeye iklim risklerini algılayış biçimleri farklı olabilmektedir. Avustralya’da yapılan bir çalışmada, APA tarafından hazırlanan bilişsel stres modelini kullanarak gebelerin iklim hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu çalışma da kıyı kesimde yaşayan insanlar iklim değişikliği riskini deniz seviyesinin yükselmesi

olarak algılandıkça, tarım arazilerinde yaşayan insanların kuraklık olarak algılandığı, iklim değişikliğinin meydana getirdiği olayların yakın gelecekte gerçekleşme (20 yıl) olasılığının gebelerin %60-70'ini çok endişelendirdiği belirtilmiştir (Higginbotham ve ark., 2014).

Eko-anksiyete yaşayan bireylerin çocuk sahibi olma konusunda belirsizlik yaşadığı belirtilmektedir. Amerika'da yapılan bir çalışmada çiftlerin %30'unun çocuk sahibi olmayı düşünürken iklim değişikliğinin etkilerinin de göz önünde bulundukları belirtilirken, kadınlarda çocuk sahibi olup olmama kararsızlığı, iklim kaygısı ile doğru orantılı olarak artmaktadır (Clayton, 2020; Kelly, 2017). Türkiye de yapılan çalışma da ise doğurganlık çağındaki kadınların çevresel endişelerin doğurganlık kararını etkilediği belirtilmiştir (Topsakal ve Çevik, 2025).

Yeni bir terim olarak karşımıza çıkan pratik eko-anksiyete; kişinin iklim değişikliği karşısında yaşadığı huzursuzluk sonucu bireyin zorluklara karşı daha duyarlı hale gelerek başa çıkma motivasyonunun harekete geçmesidir. Pratik eko-anksiyetenin daha iyi anlaşılması için pratik anksiyetenin bilinmesi önem taşımaktadır. Pratik anksiyete yeni veya zor bir seçim karşısında yaşanan huzursuzluktur. Bu huzursuzluk ilk olarak durumun zorluğuna ve belirsizliğine uyum sağlamayı sağlar ikinci olarak ise sorun çözme becerisini harekete geçirmeye yönlendirir (Kara, 2022; Kurth ve Pihkala, 2022). İklim krizi bağlamında ise bu durum, çevreye daha fazla duyarlılık geliştirilmesine yol açabilir (Kurth ve Pihkala, 2022). Son yıllarda literatürde yer bulmaya başlayan eko-anksiyete kavramı, bireylerin ruh sağlığı üzerinde önemli etkiler oluşturmaya rağmen, bu durumun farklı araştırma alanlarında kapsamlı bir şekilde incelendiği çalışmaların sayısı oldukça azdır. Farklı disiplinlerde yapılacak olan daha geniş kapsamlı akademik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Berry ve ark., 2018; Clayton, 2020; Lawrance ve ark., 2022; Yeşilyurt Doksöz, 2024).

2.5. Gebelikte Yaşam Kalitesi

WHO'ya göre yaşam kalitesi "bir bireyin yaşadığı kültür ve değer sistemleri bağlamında, hedefleri, beklentileri, standartları ve kaygılarıyla ilişkili olarak yaşamdaki konumuna ilişkin algısı" olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2012). Yaşam

kalitesini nesnel ve öznel yargılardan etkilenmektedir. Nesnel ölçütler gelir durumu, eğitim durumu gibi koşullardır. Öznel ölçütler ise bireyin sahip olduğu koşullardan hissettiği tatmin duygusudur. Hissedilen yaşam kalitesinin sonucu iklim değişikliğini, iklim değişikliği ise yaşam kalitesini etkilemektedir. İklimle değişikliğinin meydana getirdiği sorunlar, afetler yaşam kalitesini etkilemektedir. (Estoque ve ark., 2019; Şahin, 2021). Yaşam kalitesini etkileyen en önemli unsurlardan biri ekonomik refahtır. Sağlık konusunda yapılan gelişmelerde yaşam kalitesini pozitif yönde etkilemektedir (Şahin, 2021). İklim kaygısı, yaşam kalitesini büyük ölçüde etkilemektedir. İklim kaygısı ve refah arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan metaanaliz çalışmasında iklim kaygısı arttıkça negatif ruh hali hissetme oranı da artış göstermektedir (Gago ve ark., 2024). İklim krizi sağlık eşitsizliklerine neden olarak bireylerin refah düzeyleri üzerinde etkili olabilir (Song ve ark., 2024). İklim değişikliğinin beraberinde getirmiş olduğu bulaşıcı hastalıklar, mortalite, solunum kardiyovasküler hastalıklar insan refahını olumsuz etkilemektedir (Rocque ve ark., 2021). İklim sistemindeki değişimlerin ruh sağlığına olan çıktılarına dikkat edildiğinde ise iklim değişikliğinin eko-anksiyete üzerine etkisinin olduğu bu etkinin de refahı etkilediği belirtilmiştir (Cosh ve ark., 2024).

Gebelik sürecinde kadınların karşılaştığı çeşitli fiziksel rahatsızlıklar ve psikolojik zorluklar yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir (Can ve ark., 2019). Gebelikte yaşam kalitesini üzerinde etkisi olan diğer etmenler arasında sosyoekonomik düzey, eğitim seviyesi, antenatal bakımın geç alınması, gebeliğin kabullenilme durumu, gebeliğin beraberinde getirdiği fiziksel ve duygusal değişimlere uyum, parite sayısı, gebeliğin planlı olup olmaması ve bulunulan gebelik trimesteri yer almaktadır (Alp Yılmaz, 2022; Alzboon ve Vural, 2019).

Üçüncü trimesterde bulunan 742 gebenin katıldığı bir çalışmada, gebelerin yaşam kalitesinin; eğitim durumu, parite sayısı, gravida sayısı ve ekonomik durumlarından etkilediği belirlenmiştir (Dağlar ve ark., 2019). Ürdün’ de yapılan çalışma da ise fazla parite sayısının yaşam kalitesi üzerine olumsuz etkisi olduğu, antenatal bakımın, sosyal desteğinde yaşam kalitesi üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir (Alzboon ve Vural, 2019). Yapılan sistematik incelemede, adölesan gebelik, yüksek doğum oranı, düşük eğitim düzeyi, ebeveynliğe hazırlık, düşük uyku kalitesi, anksiyete, depresyon, gebelik diyabeti, bulantı, kusma gibi durumların

yaşam kalitesini olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Boutib ve ark., 2022). Polonya’da 2020 yılında yapılan çalışma da gebelikte yaşam kalitesini gebelik trimesterinin etkilediği üçüncü trimester de yaşam kalitesinin düştüğü gebelikte yaşanan sırt ağrısının da yaşam kalitesini negatif yönde etkilediği ifade edilmiştir. Cinsel tatmin ile de yaşam kalitesi arasında olumlu bir seyir olduğu gebelik ilerledikçe cinsel memnuniyetin azaldığı buna bağlı olarak yaşam kalitesinin düştüğü belirtilmektedir (Wójcik ve ark., 2024). Gebelikte gözlenen maternal stres ve kaygının, gebelerin iyilik halinin, refahını ve uyku kalitesini inceleyen bir çalışma da gebelikte yaşanan stresin gebenin refahını azalttığı ve uyku kalitesini bozduğu gösterilmiştir (Pascal ve ark., 2023). Gebelerin, iklim değişikliği sonucu yaşam kalitesi sonuçlarına üzerine yapılan bir araştırma da 313 gebe katılım sağlamış gebelerin iklim değişikliği kaygısı ile yaşam kalitesi arasındaki ilişki olarak anlamlı bulunmuştur. Gebelerin iklim kaygısı ölçek puanlarının yükseldikçe gebelikte yaşam kalitesi ölçek puanlarının da arttığı gözlemlenmiştir (Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025).

2.6. İklim Değişikliğinde Ebelerin Rolü

Uluslararası Jinekoloji ve Obstetrik Federasyonu (The International Federation of Gynecology and Obstetrics, FIGO), 2020 yılında yayımlanmış olduğu İklim Krizi ve Sağlık konulu yazısında da iklim krizinin küresel bir acil durum olarak kabul edilmesi gerektiğini sağlık profesyonellerinin iklim farkındalığına yanıt oluşturması açısından eğitim, savunuculuk ve araştırma rollerinin kullanılması gerektiğini belirtmiştir (FIGO, 2020). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesi için ebelere yatırım yapılması gerektiği çağrısında bulunmuş olup, iklim değişikliğine karşı multidisipliner ekip oluşturulmalı ve bu ekip içerisinde ebeler konumlandırılmalıdır (Dağlı ve ark., 2024; O’Connell ve ark., 2024; Rosa ve ark., 2021). İklim değişikliğinin maternal ve fetal sağlık üzerindeki olumsuz etkileri ebelerin koruyucu, savunucu ve eğitici rollerini de daha da önemli hale gelmiştir. Amerikan Ebe ve Hemşireler Koleji (ACNM) ebelerin iklim değişikliği ile ilgili sağlık tehditlerine karşı bakım verdikleri kişilerde farkındalık geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda çevresel risklerden korunma, iklim değişikliğine karşı alınacak tedbirler konusunda bakım verdikleri gruplarda farkındalık oluşturmalıdır. Ebeler bakım süreçlerinde sürdürülebilir ve karbon ayak izini azaltacak uygulamalar benimsemelidir (ACNM, 2023). İrlanda’da yapılan bir

çalışmada formül mama ile beslemenin sera gazını artırdığı belirtilmiştir. Bu bağlamda ebeler emzirme sürecine destek olmalıdır (Long ve ark., 2021). İklim değişikliğinin beraberinde getirdiği zorlu koşullar sonucunda emzirme olumsuz olarak etkilenmekte, bebeklerin emmeleri zorlaşmaktadır. Anne sütü anne beslenmesi ile doğrudan ilişkili olduğundan sıcak bölgelerde annenin su dengesi bozulacağı için süt üretiminde azalmaya neden olabilmektedir. Ebelerin iklim değişikliğinin anne ve bebek sağlığında ve anne sütü alımına olan etkileri konusunda farkındalıklarının artması gerekmektedir (Akkur ve Özdilek, 2025). Doğum medikal olmayan ortamlarda gerçekleştiğinde daha az kaynak kullanılır dolayısı ile doğal doğum teşvik edilmelidir (O'Connell ve ark., 2024).

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu'nun (ICM) 2014 yılında yayımladığı raporda iklim değişikliğinin kadınlar, bebekler, aileler ve ebeler için ciddi sonuçlar doğurabileceği, ebelerin iklim değişikliğinin yaratacağı tehditlere karşı mücadelede rol almasını gerektiğinden bahsedilmiştir. Bu raporda ebelere bazı önerilerde bulunulmuştur. Bunlar (ICM, 2014);

- Küresel iklim değişikliğinin farkında olunması.
- İklim değişikliğinin, üreme kapasitesine sahip topluluklar üzerindeki etkilerini ebeler için eğitime ve hizmet içi eğitimlere dahil edilmesi.
- Ulusal, bölgesel, küresel düzeyde ebeler için katılımın önemin kabul edilmesi ve mümkün olan yerlerde temsil edilmesi.
- Üreme çağındaki bireyler için iklim değişikliğinin etkileri kabul edilerek buna uygun halk sağlığı alt yapısını güçlendirmeye çalışılmalı.
- Ebeler, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmede rol model olmaya ve ailelere bu konuda eğitim verme konusunda aktif rol almalı.
- Ebeler için uygulamaları ve üreme çağındaki kişiler üzerindeki etkileri için araştırmalar yapılmalı.

ICM'in 2024 yılı teması "Birbirine Kenetlenmiş: Ebeler ve İklim Krizi"dir. Bu raporda iklim krizinde ebelerin kritik öneme sahip olduğu, gelişen krize karşı ilk müdahale de bulunan kişiler olduğu belirtilmiştir. İklim krizi küresel ve ulusal ebe yetersizliğini negatif yönde etkileyeceği belirtilmiştir. Raporda hükümet ve politika yapıcılara, organizasyonlara, kadın ve ailelere, ebe derneklerine ve ebelere çeşitli

mesajlarda bulunulmuştur. Bu raporda politika yapıcılar tarafından ebelerin ve ebelik hizmetlerinin desteklenmesi, ebelerin bu konuda eğitilmesi gerektiği, daha az kaynak ve daha az atık üreten bakımın sürekliliğine odaklanması, ebelere eğitim, kaynak ve finansman sağlanması, ebeler ile iklim ve sektörler iş birliklerinde desteklemesi, ebe derneklerinin, ebelerin iklim ve sağlık stratejilerine daha fazla entegre edilmesini savunması gerektiğini, ebelerin iklim krizi konusunda kendini geliştirmesi gerektiğinden bahsetmektedir (ICM, 2024).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, gebelerde iklim değişikliği farkındalığı ve eko-anksiyetenin yaşam kalitesi ile ilişkisini incelemektir.

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

H_{1a}: Gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1b}: Gebelerin eko-anksiyete düzeyleri ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1c}: İklim değişikliği farkındalığı ile eko-anksiyete düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Bu çalışma, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde Mayıs 2025 ve Temmuz 2025 tarihleri arasında Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği'ne başvuran gebeler ile yürütülmüştür.

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi 3. basamak sağlık kuruluşudur. 2023 yılı itibari ile 339 yatak kapasitesi ile hizmet vermekte olup kadın doğum servisi 12 yataklı, doğumhane 8 yataklıdır. 6 adet Kadın Doğum ve Hastalıkları doktoru poliklinik hizmeti vermektedir. Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği'nde 1 adet NST odası ve 1 adet müdahale odası bulunmaktadır (Çağlar, 2023).

3.4. Araştırmanın Evreni ve rneklemi

Araştırmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde 2024 yılında gebelik tanısı alan 1630 gebe oluşturmaktadır. Araştırmanın rneklem hesaplaması Openepi programından yararlanılarak yapılmış olup, %50 prevalans, %4 sapma ile %95 güven düzeyinde minimum örnek büyüklüğü 439 kişi olarak hesaplanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden ve dahil edilme kriterlerine uyan 460 gebe araştırmanın örneklemine oluşturmuştur.

3.5. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

- Türkçe konuşabilen gebeler,
- İletişim engeli olmayan gebeler,
- Gebelikle ilişkili risk faktörünün bulunmaması,
- 18 yaşın üzerinde olması,
- Tekil gebeliğe sahip olması.

3.6. Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

- Türkçe bilmeyen gebeler,
- İletişim engeli olan gebeler,
- Gebeliğe bağlı risk faktörünün bulunması,
- 18 yaşın altında olması,
- oğul gebeliğe sahip olması.

3.7. Araştırmanın Değişkenleri

3.7.1. Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkeni Gebelikte Yaşam Kalitesi lği puan ortalamasıdır.

3.7.2. Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenleri; İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalaması, Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamasıdır.

3.7.3. Araştırmanın Alt Bağımsız Değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenleri; gebenin ve eşinin sosyodemografik özellikleri ile gebenin obstetrik özellikleridir

3.8. Veri Toplama Araçları

3.8.1. Tanımlayıcı Bilgi Formu

Literatür doğrultusunda hazırlanan bu form 26 sorudan oluşmaktadır. Formda, gebelerin ve eşlerinin sosyodemografik özellikleri ve obstetrik özellikleri ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu sorular; yaş, eğitim durumu, medeni durumu, aile tipi, yerleşim yeri, gelir getiren işte çalışma durumu, eşin\partnerinin çalışıp çalışmadığı, eşin\partnerinin eğitim durumu, gelir durumu, gebenin herhangi bir sağlık sorunu ya da kronik rahatsızlığa sahip olması, şu anki gebeliğinde sigara kullanma durumu, şu anki gebeliğinde alkol kullanma durumunu belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Gebelerin obstetrik özellikleri ile ilgili sorular ise; şu anki gebelik haftası, kaçınıcı gebeliği olduğu, ilk gebelik yaşı, düşük öyküsü, yaşayan çocuk sayısı, gebe kalma şekli, tercih ettiği doğum şekli, isteyerek gebe kalma durumu, düzenli sağlık kontrolüne gitme durumu, gebelikle ilgili endişe varlığı, fiziksel aktivite yapma durumu, iklim değişikliği hakkında bilgisi, iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı, çevre ile ilgili kaygıların günlük yaşamı etkileme durumunu (Acar ve Öter, 2024; Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025; Demir ve ark., 2024; Edis, 2024; Kaya ve ark., 2025; Yeşilyurt Doksöz, 2024) sorgulayan sorular yer almaktadır (EK-1).

3.8.2. Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği

Vachkova ve arkadaşları tarafından (2013) geliştirilen, Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Ayan ve Apay tarafından (2023) yapılan ölçek, gebelerde yaşam kalitesini ölçmektedir. Ölçek 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 9 -45 arasında olup; 9-18 arası puan gebelikte yaşam kalitesi mükemmel, 19-27 arasında puan gebelikte yaşam kalitesi çok iyi, 28-36 arası puan gebelikte yaşam kalitesi iyi, 37-45 arasında puan gebelikte yaşam çok iyi değil olarak değerlendirilmektedir. Aydın ve Apay'ın Türkçe uyarlamasını yapmış olduğu ölçeğin Cronbach Alphası her trimester için farklı değerdedir. Birinci trimester için 0.63, ikinci trimesterde 0.73 ve üçüncü trimesterde 0.70' dir (Ayan ve Apay, 2025; Vachkova ve ark., 2013). Bizim çalışmamızda Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği cronbach alphası birinci trimesterde 0.76, ikinci trimesterde 0.81, üçüncü trimesterde 0.80'dir (EK-2). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğini yapan yazarlardan ölçeği kullanabilmek için ölçek izni alınmıştır (EK-8).

3.8.3. İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği

Bireylerin iklim değişikliği farkındalığını değerlendiren ölçek, Ataklı ve Kuran tarafından geliştirilmiştir. 52 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; iklim değişikliği farkındalığı, sorunu algılayış şekli, iklim değişikliği sebeplerine ilişkin bilgi, iklim değişikliği endişesi ve davranışlar ile politikalardan beklentilerdir. Ölçek 5'li likert tiptedir. Her bir madde için derecelendirme yapılması istenmiştir. Bu ölçekten en az 52, en fazla 260 puan alınabilir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, iklim değişikliği farkındalığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.92'dir (Ataklı ve Kuran, 2022). Bizim çalışmamızda Cronbach Alfa değeri 0.98 bulunmuştur (EK-3). Ölçeği geliştiren yazarlardan ölçeği kullanabilmek için ölçek izni alınmıştır (EK-8).

3.8.4. Eko-Anksiyete Ölçeği

Bireylerin ekolojik sorunlara karşı psikolojik tepkilerini ölçmek amacıyla Hogg ve ark. tarafından (2021) geliştirilen ölçeğin, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Uzun ve ark. (2022) tarafından yapılmıştır. Bu ölçek, 13 madde ve 4 alt

boyuttan oluşan 4'lü Likert tipte bir ölçektir. Orijinal ölçek, duygusal semptomlar (madde 1, 2, 3 ve 4), ruminasyon (madde 5, 6 ve 7), davranışsal semptomlar (madde 8, 9 ve 10) ve kişisel etkiyle ilgili kaygı (11, 12, 13) adı verilen alt boyutlardan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.91'dir (Hogg ve ark., 2021; Uzun ve ark., 2022). Bizim çalışmada Cronbach alfa değeri 1. Trimester için 0.91, 2. Trimester için 0.90 ve 3. Trimester için 0.91'dir (EK-4). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğini yapan yazarlardan ölçeği kullanabilmek için ölçek izni alınmıştır (EK-8).

3.9. Araştırma Sürecinde Veri Toplama Formlarının Uygulanması

Bu çalışma Mayıs ve Temmuz 2025 tarihleri arasında Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği'ne müracaat eden 460 gebe ile yüz yüze görüşme tekniği toplanmıştır. Araştırma dahil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden gebeler ile yürütülmüştür. Gebelerden sözlü onam ve yazılı gönüllü onam (EK-7) alınmıştır. Onam alınan gebeler ile poliklinik bekleme alanında uygun boş bir alana davet edilerek birebir görüşülerek anket formundaki sorular sorulmuştur. Veri toplama süresi kişi başı yaklaşık 20 dakikadır.

3.10. İstatistiksel Veri Analiz Yöntemi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS for Windows 25.0 (Statistical Package for the Social Sciences) ve Data BeeG 1.0 yazılım programları kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklerde, sayı, yüzde, minimum–maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliği 'Güvenilirlik Analizi' ile değerlendirilmiştir. Verilerin normalliği Shapiro Wilks testi ile test edilmiş, normallik varsayımı karşılandığından, iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi; ikiden fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış, anlamlı farklılık saptanan durumlarda çoklu karşılaştırmalar için Bonferroni' testi kullanılmıştır. Sayısal değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile test edilmiştir. Son olarak, gebelikte yaşam kalitesini yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

3.11. Araştırmanın Etik Yönu ve İzinler

Bu araştırma da Helsinki Bildirgesi'ne uygun olarak yürütölmüştür. Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2025/171 Karar no ve 22/04/2025 tarihli kararı ile onay alınmıştır (EK-6). Etik kurul onayı alındıktan sonra Balıkesir Sağlık Uygulama ve Hastanesi Başhekimliği'nden araştırmanın yürütölebilmesi için izin alınmıştır (09.05.2025 tarihli ve 22857455/622.99/516080) (EK-6). Araştırmada kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapan sorumlu yazarlardan mail yoluyla izin alınmıştır (EK-8).

4. BULGULAR

Araştırma sürecinde toplanan verilere yönelik bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar aşağıda sunulmuştur.

4.1. Gebelerin Sosyodemografik ve Obstetrik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Gebelerin sosyodemografik özellikleri ve obstetrik özellikleri, Tablo 4.1, Tablo 4.2' de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı (n=460).

Değişkenler		n	%
Yaş ($\bar{X} \pm SS$, 28.46 \pm 5.07)	18-23	71	15.4
	24-29	210	45.7
	30-35	137	29.8
	36 yaş ve üstü	42	9.1
Eğitim durumu	Okuryazar	12	2.6
	İlköğretim	73	15.9
	Lise	177	38.5
	Üniversite	183	39.7
	Lisansüstü	15	3.3
Medeni durum	Evli	453	98.5
	Boşanmış	5	1.1
	Bekâr	2	0.4
Aile tipi	Geniş	68	14.7
	Çekirdek	389	84.6
	Parçalanmış	3	0.7
Yerleşim yeri	İl	224	48.7
	İlçe	199	43.3
	Kasaba	37	8.0

Tablo 4.1. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı (n=460) (devam).

Değişkenler		n	%
Gelir getiren bir işte çalışma durumu	Evet	162	35.2
	Hayır	298	64.8
Eş / partner çalışma durumu	Evet	435	94.6
	Hayır	25	5.4
Eş / partner eğitim durumu	Okuryazar	4	0.9
	İlköğretim	95	20.7
	Lise	171	37.2
	Üniversite	174	37.7
	Lisansüstü	16	3.5
Gelir durumu	Gelir giderden az (kötü)	50	10.8
	Gelir gidere denk (orta)	343	74.6
	Gelir giderden fazla (iyi)	67	14.6
Herhangi bir sağlık sorunu ya da kronik hastalık varlığı	Evet	13	2.8
	Hayır	447	97.2
Şu anki gebeliğinde sigara kullanma durumu	Evet	78	17.0
	Hayır	382	83.0
Şu anki gebeliğinde alkol kullanma durumu	Evet	4	0.9
	Hayır	456	99.1
Toplam		460	100.0

Çalışmaya katılan gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre verilerin dağılımı Tablo 4.1’de verilmiştir. Gebelerin, yaş ortalamasının 28.46±5.07 (min: 18, max: 42) olduğu, %39.7’inin üniversite mezunu, %98.5’inin evli, %84.6’sının çekirdek aile tipine sahip, %48.7’sinin il merkezinde yaşadığı, %64.8’i gelir getiren işte çalışmadığı, %74.6’sının gelir gidere denk (orta) olduğu, %97.2’si kronik bir sağlık problemi olmadığını belirtmiştir. Gebelerin %17’si mevcut gebeliğinde sigara, %0.9’u ise alkol kullandığını ifade etmiştir. Gebelerin eş /partner çalışma durumuna göre dağılım incelendiğinde, %94.6’sının çalıştığı, %37.7’inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre dağılımı (n=460).

Değişkenler	n	%	
Gebelik haftası	1. trimester	33	7.2
	2. trimester	293	63.7
	3. trimester	134	29.1
Gebelik sayısı	Bir	213	46.3
	İki	136	29.6
	Üç	80	17.4
	Dört	18	3.9
	Beş ve üzeri	13	2.8
İlk gebelik yaşı ($\bar{X} \pm SS$, 25.18 \pm 4.59)	18 yaş altı	9	2.0
	18-23	154	33.5
	24-29	227	49.3
	30-35	55	12.0
	36 yaş ve üzeri	15	3.3
Düşük yapma öyküsü	Evet	108	23.5
	Hayır	352	76.5
	Yok	255	55.4
Yaşayan kaç çocuk varlığı	Bir	149	32.4
	İki	47	10.2
	Üç ve üzeri	9	2.0
	Doğal yollarla	429	93.3
Gebe kalma şekli	Yardımcı üreme teknikleriyle	31	6.7
	Normal doğum	247	53.7
Tercih edilen doğum şekli	Sezaryen	213	46.3
	Evet	426	92.6
İsteyerek gebe kalma durumu	Hayır	34	7.4
	Evet	453	98.5
Şu anki gebeliğinde düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme durumu	Hayır	7	1.5
	Evet	70	15.2
Gebeliğiyle ilgili herhangi bir endişe varlığı	Hayır	390	84.8
	Evet	311	67.6
Gebelik süresince düzenli fiziksel aktivite yapma durumu	Hayır	149	32.4

Tablo 4.2. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre dağılımı (n=460) (devam).

Değişkenler		n	%
İklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumu	Hiç bilgi sahibi değilim	66	14.3
	Az bilgi sahibiyim	142	30.9
	Orta derece bilgi sahibiyim	221	48.1
	Çok bilgi sahibiyim	31	6.7
İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı	Evet	245	53.3
	Hayır	215	46.7
Çevreyle ilgili kaygıların günlük yaşamı etkileme durumu	Evet, çok etkiliyor	37	8.0
	Evet, biraz etkiliyor	202	43.9
	Hayır etkilemiyor	221	48.1
Toplam		460	100.0

Çalışmaya katılan gebelerin obstetrik özelliklerine göre verilerin dağılımı Tablo 4.2’de verilmiştir. Gebelerin %63.7’si 2. trimesterindedir, %46.3’ünün ilk gebeliğidir. Katılımcıların ilk gebelik yaşı ortalaması 25.18 ± 4.59 olup; %76.5’i daha önce düşük yaşamamış, %55.4’ü yaşayan çocuğu olmadığı ifade etmiştir.

Katılımcıların %93.3’ü doğal yollarla gebe kaldığını, %53.7’si normal doğum yapmayı tercih ettiğini, %7.4’ü isteyerek gebe kalmadığını ifade etmiştir. Gebelerin büyük çoğunluğu (%98.5) gebelik döneminde düzenli sağlık kontrollerine gitmektedir. Katılımcıların %15.2’si gebeliği ile ilgili endişesinin olduğunu, %67.6’sı gebelik süresince düzenli fiziksel aktivite yaptığını belirtmiştir.

İklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre gebelerin %48.1’inin orta derece bilgi sahibi olduğunu, %53.3’ünün iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygılarının olduğunu, %48.1’inin çevreyle ilgili kaygılarının günlük yaşamlarını etkilemediğini ifade etmiştir.

4.2. Ölçek Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Tablo 4.3. Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği, İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği ve Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarına ilişkin bulgular.

Değişkenler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği	9.00	40.00	19.50	5.41
İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği	52.00	260.00	120.19	36.50
İklim Değişikliği Farkındalığı	9.00	45.00	22.17	6.23
Sorunu Algılayış Şekli	5.00	25.00	12.28	4.05
İklim Değişikliği Nedenlerine İlişkin Bilgi	9.00	45.00	20.88	7.19
İklim Değişikliği Endişesi	11.00	55.00	24.63	9.08
Davranışlar ve Politikalardan Beklentiler	18.00	90.00	40.23	14.54
Eko-Anksiyete Ölçeği	0.00	39.00	10.16	6.54
Duygusal Semptomlar	0.00	12.00	3.47	2.43
Ruminasyon	0.00	9.00	2.27	1.94
Davranışsal Semptomlar	0.00	9.00	2.24	1.84
Kişisel Etkiyle İlgili Kaygı	0.00	9.00	2.18	1.81

Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalaması 19.50 ± 5.41 , İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalaması 120.19 ± 36.50 , Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalaması 10.16 ± 6.54 'dir.

Eko-Anksiyete Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları; duygusal semptomlar ortalamasının 3.47 ± 2.43 , ruminasyon ortalamasının 2.27 ± 1.94 , davranışsal semptomlar ortalamasının 2.24 ± 1.84 , kişisel etkiyle ilgili kaygı ortalamasının 2.18 ± 1.81 'dir.

İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği alt boyutları ortalamaları; İklim Değişikliği Farkındalığı 22.17 ± 6.23 , Sorunu Algılayış Şekli 12.28 ± 4.05 , İklim Değişikliği Nedenlerine İlişkin Bilgi 20.88 ± 7.19 , İklim Değişikliği Endişesi 24.63 ± 9.08 , Davranışlar ve Politikalardan Beklentiler 40.23 ± 14.54 'dir (Tablo 4.3.).

4.3. Gebelerin Sosyodemografik ve Obstetrik Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 4.4. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Yaş	18-23	19.31	5.00	0.273***	0.845	
	24-29	19.52	5.86			
	30-35	19.36	4.87			
	36 yaş ve üstü	20.17	5.54			
Eğitim durumu	Okuryazar	19.17	7.28	2.307***	0.057	
	İlköğretim	20.04	5.45			
	Lise	18.56	4.91			
	Üniversite	20.13	5.57			
	Lisansüstü	20.53	6.23			
Medeni durum	Evli	19.44	5.37	1.956***	0.143	
	Boşanmış	24.20	6.34			
	Bekâr	20.50	10.61			
Aile tipi	Geniş	19.28	5.72	0.231***	0.794	
	Çekirdek	19.52	5.37			
	Parçalanmış	21.33	4.16			
Yerleşim yeri	İl	19.75	5.62	1.794***	0.167	
	İlçe	19.02	4.93			
	Kasaba	20.59	6.37			

Tablo 4.4. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (devam).

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Gelir getiren bir işte çalışma durumu	Evet	19.37	5.58	-0.372**	0.710	
	Hayır	19.57	5.32			
Eş / partner çalışma durumu	Evet	19.37	5.23	-2.043**	0.042*	
	Hayır	21.64	7.73			
Eş / partner eğitim durumu	Okuryazar	18.25	6.65	0.133***	0.970	
	İlköğretim	19.60	5.44			
	Lise	19.47	5.15			
	Üniversite	19.44	5.74			
	Lisansüstü	20.19	4.31			
Gelir durumu	Gelir giderden az (kötü) (1)	20.76	6.43	3.777***	0.024*	1>3
	Gelir gidere denk (orta) (2)	19.59	5.23			
	Gelir giderden fazla (iyi) (3)	18.07	5.26			
Herhangi bir sağlık sorununuz ya da kronik rahatsızlık varlığı	Evet	17.31	5.78	-1.483**	0.139	
	Hayır	19.56	5.39			
Şu anki gebeliğinde sigara kullanma durumu	Evet	20.58	5.68	1.939**	0.053	
	Hayır	19.28	5.33			
Şu anki gebeliğinde alkol kullanma durumu	Evet	20.25	7.41	0.279**	0.780	
	Hayır	19.49	5.40			

*p<0.05, **Bağımsız t testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Eş\ partner çalışma durumuna göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Eş / partner çalışmayan gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puanlarının, çalışan gebelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gebelerin gelir durumuna göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu, fark yaratan grubu bulmak için Bonferroni uygulandığında; gelir durumu “Gelir giderden az (kötü)” olan gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puanlarının, “Gelir giderden fazla (iyi)” olan gebelere göre daha fazla yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.4.).

Tablo 4.5. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Gebelik haftası	1. trimester	20.70	5.26	2.156***	0.117	
	2. trimester	19.13	5.39			
	3. trimester	20.02	5.44			
Gebelik sayısı	Bir (1)	18.86	5.18	3.204***	0.013*	4>1
	İki (2)	19.67	5.42			
	Üç (3)	20.00	5.46			
	Dört (4)	23.28	6.94			
	Beş ve üzeri (5)	19.77	4.42			
İlk gebelik yaşı	18 yaş altı	20.56	5.24	0.523***	0.719	
	18-23	19.53	5.43			
	24-29	19.53	5.43			
	30-35	18.78	5.00			
	36 yaş ve üzeri	20.73	6.40			
Düşük öyküsü	Evet	19.81	5.59	0.675**	0.500	
	Hayır	19.40	5.36			
Yaşayan çocuk sayısı	Yok	18.96	5.32	2.356***	0.071	
	Bir	19.97	5.22			
	İki	20.49	5.95			
	Üç ve üzeri	21.89	6.74			
Gebe kalma şekli	Doğal yollarla	19.53	5.41	0.427**	0.670	
	Yardımcı üreme teknikleriyle	19.10	5.41			

Tablo 4.5. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (devam).

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Tercih edilen doğum şekli	Normal doğum	19.22	5.34	-1.193**	0.234	
	Sezaryen	19.82	5.49			
İsteyerek gebe kalma durumu	Evet	19.23	5.29	-3.779**	0.001*	
	Hayır	22.82	5.83			
Düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme durumu	Evet	19.40	5.33	-3.165**	0.002*	
	Hayır	25.86	7.27			
Gebeliğiyle ilgili endişe varlığı	Evet	23.67	6.16	7.411**	0.001*	
	Hayır	18.75	4.91			
Gebelik süresince düzenli olarak fiziksel aktivite yapma durumu	Evet	18.77	5.01	-4.216**	0.001*	
	Hayır	21.01	5.89			
İklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumu	Hiç bilgi sahibi değilim	20.06	6.15	1.915***	0.126	
	Az bilgi sahibiyim	19.99	5.66			
	Orta derece bilgi sahibiyim	19.26	4.93			
	Çok bilgi sahibiyim	17.71	5.60			
İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı	Evet	20.29	5.39	3.408**	0.001*	
	Hayır	18.59	5.30			
Çevreyle ilgili kaygıların günlük yaşamı etkileme durumu	Evet, çok etkiliyor (1)	21.65	7.26	15.806***	0.001*	1>3, 2>3
	Evet, biraz etkiliyor (2)	20.64	5.14			
	Hayır etkilemiyor (3)	18.10	4.93			

*p<0.05, **Bağımsız t testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Gebelerin gebelik sayısına göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0.05$), gebelik sayısı dört olan gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamalarının bir olan gebelere göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

Gebelerin isteyerek gebe kalma durumuna göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiş ($p<0.05$), isteyerek gebe kalmayanların gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamasının, isteyerek gebe kalan gebelere göre ölçek puan ortalamasının yüksek olduğu bulunmuştur.

Gebeliğinde düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme durumuna göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0.05$), gebeliğinde düzenli olarak sağlık kontrolüne gitmeyen gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamalarının, giden gebelere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Gebeliğiyle ilgili herhangi bir endişe yaşayanların gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ($p<0.05$), endişe yaşayanların gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puanlarının, yaşamayan gebelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Gebelik süresince düzenli bir fiziksel aktivite yapmayan gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamalarının, yapan gebelere göre daha fazla olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Gebelerin iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığına göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0.05$), iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygısı olanlarda gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamalarının, olmayan gebelere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Gebelerin çevreyle ilgili kaygıların günlük yaşamını etkileme durumuna göre gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Fark yaratan grubu bulmak için Bonferroni uygulanmıştır. Çevreyle ilgili kaygıları günlük yaşamını etkileme durumu

“Evet, çok etkiliyor” ve “Evet, biraz etkiliyor” olan gebelerin gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamalarının, “Hayır etkilemiyor” olan gebelere göre daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 4.5.).

Tablo 4.6. Gebelerin İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamaları ile Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği puan ortalaması arasındaki ilişki.

Değişkenler	Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği	
	r	p
İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği	-0.001	0.978
İklim Değişikliği Farkındalığı	-0.026	0.573
Sorunu Algılayış Şekli	-0.075	0.106
İklim Değişikliği Nedenlerine İlişkin Bilgi	0.040	0.390
İklim Değişikliği Endişesi	-0.013	0.781
Davranışlar ve Politikalardan Beklentiler	0.017	0.712

*p<0.05

Gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları ile gebelikte yaşam kalitesi puan ortalamaları arasındaki ilişki Tablo 4.6’ da verilmiştir. Gebelikte yaşam kalitesi ölçeği ile iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ve alt boyut puanları arasındaki ilişkiyi test etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda, gebelikte yaşam kalitesi ölçeği ile iklim değişikliği farkındalığı ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 4.7. Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamaları ile Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği ve İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki.

*p<0.05

Değişkenler	Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği	
	r	p
Eko-Anksiyete Ölçeği	0.440	0.001*
Ruminasyon	0.274	0.001*
Davranışsal Semptomlar	0.423	0.001*
Kişisel Etkiyle İlgili Kaygı	0.345	0.001*
Duygusal Semptomlar	0.389	0.001*
		Eko -Anksiyete Ölçeği
İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği	-0.103	0.027*

Gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları ve duygusal semptomlar ($r=0.389$, $p<0.05$), ruminasyon ($r=0.274$, $p<0.05$), davranışsal semptomlar ($r=0.423$, $p<0.05$), kişisel etkiyle ilgili kaygı alt boyut puan ortalamaları ile ($r=0.345$, $p<0.05$) eko-anksiyete ölçeği puan ortalamaları arasında ($r=0.440$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır.

İklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalaması ile eko anksiyete ölçeği puan ortalaması arasında ($r=-0.103$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.8. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Yaş	18-23 (1)	135.31	37.02	6.224***	0.001*	1>2, 3>4
	24-29 (2)	120.54	38.04			
	30-35 (3)	114.70	30.39			
	36 yaş ve üstü (4)	110.83	39.40			
Eğitim durumu	Okuryazar (1)	122.75	35.43	6.113***	0.001*	2>4, 2>5, 3>4
	İlköğretim (2)	131.05	37.37			
	Lise (3)	125.60	36.60			
	Üniversite (4)	111.93	34.69			
	Lisansüstü (5)	102.27	28.48			
Medeni durum	Evli (1)	119.90	35.85	9.892***	0.001*	3>1, 3>2
	Boşanmış (2)	103.20	32.37			
	Bekâr (3)	229.50	33.23			
Aile tipi	Geniş (1)	131.28	39.00	4.420***	0.013*	1>2
	Çekirdek (2)	118.08	35.74			
	Parçalanmış (3)	142.67	35.16			
Yerleşim yeri	İl (1)	115.51	34.57	3.649***	0.027*	2>1
	İlçe (2)	124.48	37.45			
	Kasaba (3)	125.49	40.06			
Gelir getiren bir işte çalışma durumu	Evet	109.64	34.74	-4.674**	0.001*	
	Hayır	125.93	36.21			

Tablo 4.8. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (devam).

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Eş / partner çalışma durumu	Evet	119.15	36.35	-2.574**	0.010*	
	Hayır	138.36	35.01			
Eş / partner eğitim durumu	Okuryazar (1)	167.25	32.82	7.857***	0.001*	1>4, 1>5, 2>4, 2>5, 3>4
	İlköğretim (2)	130.38	37.59			
	Lise (3)	123.80	34.82			
	Üniversite (4)	111.86	35.75			
	Lisansüstü (5)	100.06	24.27			
Gelir durumu	Gelir giderden az (kötü) (1)	133.74	38.02	6.728***	0.001*	1>2, 1>3
	Gelir gidere denk (orta) (2)	120.39	36.61			
	Gelir giderden fazla (iyi) (3)	109.06	31.37			
Herhangi bir sağlık sorununuz ya da kronik rahatsızlık varlığı	Evet	117.77	52.03	-0.243**	0.808	
	Hayır	120.26	36.03			
Şu anki gebeliğinde sigara kullanma durumu	Evet	120.60	39.49	0.108**	0.914	
	Hayır	120.11	35.92			
Şu anki gebeliğinde alkol kullanma durumu	Evet	159.50	76.58	2.172**	0.030*	
	Hayır	119.85	35.94			

*p<0.05, **Bağımsız t testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 4.8' de verilmiştir. Gebelerin yaşlarına göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Bonferroni sonucunda, yaşı 18-23 arası olan gebelerin 24-29 yaş grubundan, 30-35 yaş grubunun ve 36 yaş ve üstü grupta olan gebelere göre iklim değişikliği farkındalık ölçek puan ortalamalarının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan gebelerin, eğitim durumu ilköğretim olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, üniversite ve lisansüstü olan gebelere göre daha fazla olduğu, eğitim durumu lise olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, üniversite olan gebelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gebelerin medeni durumlarına göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), bekâr gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, evli ve boşanmış olan gebelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gebelerin aile tipine göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), geniş aile tipinde yaşayan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, çekirdek ailede yaşayan gebelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gebelerin yerleşim yerine göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), yerleşim yeri ilçe olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puanlarının, il olan gebelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gebelerin gelir getiren bir işte çalışma durumuna göre ($p<0.05$), gelir getiren bir işte çalışmayan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, çalışan gebelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gebelerin eş / partner çalışma durumuna göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), eşi / partneri çalışmayan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, çalışan gebelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Gebelerin eş / partner eğitim durumuna göre ($p<0.05$), eşi / partneri okuryazar ve ilkokul olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, üniversite ve lisansüstü mezunu olan gebelere göre daha yüksek olduğu eşi / partneri lise mezunu gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, üniversite mezunu olan gebelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Gelir durumu “Gelir giderden az (kötü)” olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, “Gelir gidere denk (orta)” ve “Gelir giderden fazla (iyi)” olan gebelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gebelerin alkol kullanma durumuna göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Alkol kullanan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları, kullanmayan gebelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Gebelik haftası	1. trimester	114.76	31.60	2.048***	0.130	
	2. trimester	118.45	35.09			
	3. trimester	125.35	40.17			
Gebelik sayısı	Bir	116.81	34.85	1.745***	0.139	
	İki	119.28	35.35			
	Üç	128.74	43.66			
	Dört	125.33	22.47			
	Beş ve üzeri	125.54	37.62			
İlk gebelik yaşı	18 yaş altı (1)	130.11	25.15	8.298***	0.001*	2> 3,4,5,
	18-23 (2)	131.40	38.04			
	24-29 (3)	116.75	35.52			
	30-35 (4)	109.11	29.96			
	36 yaş ve üzeri (5)	92.00	26.74			
Düşük öyküsü	Evet	122.01	39.51	0.591**	0.555	
	Hayır	119.64	35.57			
Yaşayan çocuk sayısı	Yok	118.71	36.30	1.715***	0.163	
	Bir	118.87	36.04			
	İki	129.89	40.01			
	Üç ve üzeri	133.44	23.18			
Gebe kalma şekli	Doğal yollarla	119.83	36.18	-0.800**	0.424	
	Yardımcı üreme teknikleriyle	125.26	41.01			

Tablo 4.9. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (devam).

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Tercih edilen doğum şekli	Normal doğum	121.21	36.47	0.643**	0.521	
	Sezaryen	119.01	36.60			
İsteyerek gebe kalma durumu	Evet	120.06	36.90	-0.285**	0.776	
	Hayır	121.91	31.60			
Düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme durumu	Evet	120.33	36.59	0.640**	0.523	
	Hayır	111.43	31.64			
Gebeliğiyle ilgili endişe varlığı	Evet	119.36	37.26	-0.208**	0.835	
	Hayır	120.34	36.41			
Gebelik süresince düzenli olarak fiziksel aktivite yapma durumu	Evet	119.18	36.23	-0.857**	0.392	
	Hayır	122.30	37.11			
İklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumu	Hiç bilgi sahibi değilim (1)	141.17	39.16	11.585***	0.001*	1>2, 1>3, 1>4
	Az bilgi sahibiyim (2)	122.02	35.89			
	Orta derece bilgi sahibiyim (3)	114.98	32.90			
	Çok bilgi sahibiyim (4)	104.32	40.42			
İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı	Evet	110.54	33.57	-6.306**	0.001*	
	Hayır	131.20	36.67			
Çevreyle ilgili kaygıların günlük yaşamı etkileme durumu	Evet, çok etkiliyor (1)	98.49	33.77	14.589***	0.001*	3>1, 3>2, 2>1
	Evet, biraz etkiliyor (2)	115.32	33.96			
	Hayır, etkilemiyor (3)	128.29	37.06			

*p<0.05, **Bağımsız t testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Gebelerin obstetrik özelliklerine göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 4.9’ da verilmiştir. Gebelerin ilk gebelik yaşına göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), 18-23 yaş grubundaki gebelerin iklim değişikliği puan ortalamasının 24-29, 30-35 ile 36 yaş ve üzeri gruba göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gebelerin iklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), iklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumu “Hiç bilgi sahibi değilim” olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, “Az bilgi sahibiyim”, “Orta derece bilgi sahibiyim” ve “Çok bilgi sahibiyim” olan gebelere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Gebelerin iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığına göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.05$). İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygısı olmayan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının kaygısı olan gebelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gebelerin çevreyle ilgili kaygıları günlük yaşamını etkileme durumuna göre iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), çevreyle ilgili kaygıları günlük yaşamını etkileme durumu “Hayır, etkilemiyor” olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalamalarının, “Evet, çok etkiliyor” ve “Evet, biraz etkiliyor” olan gebelere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Çevreyle ilgili kaygıları günlük yaşamını etkileme durumu “Evet, biraz etkiliyor” olan gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ölçeği puanlarının, “Evet, çok etkiliyor” olan gebelere göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.10. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Yaş	18-23	9.00	6.82	1.216***	0.303	
	24-29	10.68	6.65			
	30-35	10.01	6.00			
	36 yaş ve üstü	10.00	7.12			
Eğitim durumu	Okuryazar	10.33	6.29	0.497***	0.738	
	İlköğretim	10.49	5.97			
	Lise	9.62	6.26			
	Üniversite	10.49	6.82			
	Lisansüstü	10.73	9.17			
Medeni durum	Evli	10.16	6.53	0.274***	0.761	
	Boşanmış	11.00	8.00			
	Bekâr	7.00	8.49			
Aile tipi	Geniş	10.04	6.41	0.037***	0.964	
	Çekirdek	10.18	6.59			
	Parçalanmış	9.33	3.51			
Yerleşim yeri	İl (1)	10.58	6.52	4.704***	0.010*	3>2
	İlçe (2)	9.25	6.30			
	Kasaba (3)	12.43	7.21			
Gelir getiren bir işte çalışma durumu	Evet	10.06	7.11	-0.229**	0.819	
	Hayır	10.21	6.22			

Tablo 4.10. Gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (devam).

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Eş / partner çalışma durumu	Evet	10.11	6.53	-0.569**	0.570	
	Hayır	10.88	6.71			
Eş / partner eğitim durumu	Okuryazar	10.50	6.40	1.001***	0.407	
	İlköğretim	10.72	6.60			
	Lise	10.63	6.47			
	Üniversite	9.39	6.56			
	Lisansüstü	10.00	6.73			
Gelir durumu	Gelir giderden az (kötü) (1)	11.92	6.78	4.689***	0.010*	1>3
	Gelir gidere denk (orta) (2)	10.27	6.53			
	Gelir giderden fazla (iyi) (3)	8.28	6.01			
Herhangi bir sağlık sorununuz ya da kronik rahatsızlık varlığı	Evet	9.00	6.32	-0.647**	0.518	
	Hayır	10.19	6.55			
Şu anki gebeliğinde sigara kullanma durumu	Evet	10.51	5.43	0.528**	0.598	
	Hayır	10.08	6.75			
Şu anki gebeliğinde alkol kullanma durumu	Evet	8.00	3.56	-0.662**	0.508	
	Hayır	10.18	6.56			

*p<0.05, **Bağımsız t testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Çalışmaya katılım gösteren gebelerin sosyodemografik özelliklerine göre eko-anksiyete ölçeği puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.10' da verilmiştir. Gebelerin yerleşim yerine göre eko-anksiyete ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$). Yerleşim yeri kasaba olan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının, ilçe olan gebelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Gebelerin gelir durumuna göre eko-anksiyete ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$). Gelir durumu “Gelir giderden az (kötü)” olan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının, “Gelir giderden fazla (iyi)” olan gebelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.11. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Gebelik haftası	1. trimester	10.91	6.68	0.254***	0.776	
	2. trimester	10.14	6.43			
	3. trimester	10.01	6.77			
Gebelik sayısı	Bir	10.05	6.26	0.301***	0.877	
	İki	9.93	6.71			
	Üç	10.85	7.20			
	Dört	10.39	6.21			
	Beş ve üzeri	9.69	6.05			
İlk gebelik yaşı	18 yaş altı	9.67	4.24	0.750***	0.558	
	18-23	9.87	6.54			
	24-29	10.44	6.69			
	30-35	10.51	6.08			
	36 yaş ve üzeri	7.73	7.08			
Düşük öyküsü	Evet	10.45	7.23	0.540**	0.590	
	Hayır	10.07	6.32			
Yaşayan çocuk sayısı	Yok	10.17	6.54	0.003***	1.000	
	Bir	10.16	6.65			
	İki	10.11	6.21			
	Üç ve üzeri	10.00	7.42			
Gebe kalma şekli	Doğal yollarla	10.03	6.52	-1.514**	0.131	
	Yardımcı üreme teknikleriyle	11.87	6.66			

Tablo 4.11. Gebelerin obstetrik özelliklerine göre Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (devam).

Değişkenler		\bar{X}	SS	Test Değeri	p	Bonferroni
Tercih edilen doğum şekli	Normal doğum	10.72	6.66	1.999**	0.046*	
	Sezaryen	9.50	6.35			
İsteyerek gebe kalma durumu	Evet	9.98	6.53	-2.070**	0.039*	
	Hayır	12.38	6.37			
Düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme durumu	Evet	10.10	6.57	-5.311**	0.001*	
	Hayır	13.71	1.60			
Gebeliğiyle ilgili endişe varlığı	Evet	11.93	7.72	2.476**	0.014*	
	Hayır	9.84	6.26			
Gebelik süresince düzenli olarak fiziksel aktivite yapma durumu	Evet	9.98	6.31	-0.833**	0.405	
	Hayır	10.52	7.00			
İklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olma durumu	Hiç bilgi sahibi değilim	9.65	6.95	0.756***	0.519	
	Az bilgi sahibiyim	10.80	6.32			
	Orta derece bilgi sahibiyim	10.00	6.59			
	Çok bilgi sahibiyim	9.42	6.29			
İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı	Evet	11.14	6.28	3.481**	0.001*	
	Hayır	9.04	6.66			
Çevreyle ilgili kaygıların günlük yaşamı etkileme durumu	Evet, çok etkiliyor (1)	13.19	5.76	27.822***	0.001*	1>3, 2>3
	Evet, biraz etkiliyor (2)	12.02	6.13			
	Hayır, etkilemiyor (3)	7.94	6.30			

*p<0.05, **Bağımsız t testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Gebelerin obstetrik özelliklerine göre eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 4.11’ de verilmiştir. Gebelerin tercih edilen doğum şekline göre eko-anksiyete ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), tercih edilen doğum şekli normal doğum olan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puanlarının, sezaryen olan gebelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gebelerin isteyerek gebe kalma durumuna göre eko-anksiyete ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), isteyerek gebe kalmayan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının, isteyerek kalan gebelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Gebelerin düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme durumuna göre eko-anksiyete ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p<0.05$), gebeliğinde düzenli olarak sağlık kontrolüne gitmeyen gebelerin eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının, giden gebelere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Gebeliğiyle ilgili herhangi bir endişesi olan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puanlarının, olmayan gebelere göre istatistiksel anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygısı olan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının, kaygısı olmayan gebelere göre istatistiksel anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çevreyle ilgili kaygıları günlük yaşamını etkileme durumu “Evet, çok etkiliyor” ve “Evet, biraz etkiliyor” olan gebelerin eko-anksiyete ölçeği puan ortalamalarının, “Hayır, etkilemiyor” olan gebelere göre istatistiksel anlamlı olarak yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 4.12. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları.

Model	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	Standart Hata	Beta	t	p	F	p	R^2	Durbin Watson
1	Gebelikte Yaşam Kalitesi	Sabit	10.192	1.181	-	8.632	0.001*	55.491	0.001*	0.195	1.992
		İklim									
		Değişikliği	0.007	0.006	0.044	1.054	0.292				
		Farkındalığı									
		Eko-Anksiyete	0.368	0.035	0.444	10.535	0.001*				

*p<0.05

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 4.12’ de verilmiştir. İklim değişikliği farkındalığı ölçeği puan ortalaması ve eko-anksiyete ölçeği puan ortalamasının gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalaması üzerindeki etkisini araştırmak için çoklu doğrusal regresyonu uygulanmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (F=55.491, p<0.05). Eko-anksiyetenin gebelikte yaşam kalitesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi olduğu görülmektedir ($\beta=0.368$, p<0.05). Kurulan modelin %19.5’i açıklanmaktadır ($R^2=0.195$). Kurulan modelde otokorelasyon sorunu yoktur, Durbin Watson değeri 1.5 ile 2.5 arasındadır (DW=1.992). İklim değişikliği farkındalığı ise gebelikte yaşam kalitesi üzerine anlamlı bir etkisi göstermemiştir (p>0.05).

Tablo 4.13. Alt bağımsız değişkenler ile çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları.

Alt Bağımsız değişkenler	β	Standart Hata	Beta	t	P	F	p	R ²	Durbin Watson
(sabit)	23.182	1.192		19.445	0.001				
İsteyerek gebe kalmayan	1.843	0.902	0.089	2.043	0.042				
Gebeliğiyle ilgili herhangi bir endişesi olmayan	-3.622	0.668	-0.241	-5.424	0.001				
Gebelik süresince düzenli olarak fiziksel aktivite yapmayan	1.749	0.497	0.151	3.516	0.001				
Çevreyle ilgili kaygılarının günlük yaşamını biraz etkileyen	-0.024	0.899	-0.002	-0.026	0.979				
Çevreyle ilgili kaygıları günlük yaşamını etkilemeyen	-2.108	0.936	-0.195	-2.251	0.025				
İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı olmayan	-0.596	0.507	-0.055	-1.175	0.241	8.697	0.001	0.190	2.115
Şu anki gebeliğinde düzenli olarak sağlık kontrolüne gitmeyen	3.082	1.910	0.070	1.614	0.107				
Gebelik sayısı=2.0	0.281	0.546	0.024	0.516	0.606				
Gebelik sayısı=3.0	-0.057	0.659	-0.004	-0.086	0.931				
Gebelik sayısı=4.0	1.580	1.258	0.057	1.256	0.210				
Gebelik sayısı=5.0	-0.743	1.413	-0.023	-0.526	0.599				
Gelir durumu=gelir gidere denk (orta)	-0.099	0.763	-0.008	-0.130	0.897				

Tablo 4.13. Alt bağımsız değişkenler ile çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları (devam).

Gelir durumu=gelir giderden fazla (iyi)	-1.336	0.947	-0.087	-1.410	0.159
Eşi / partneri çalışmayan	1.699	1.026	0.071	1.656	0.098

Bağımlı değişken: Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği

*p<0.05

Gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puanlarını açıklamak için yapılan çok değişkenli regresyon analizi sonuçlarına göre kurulan model anlamlı bulunmuştur (F=8.697; p<0,005). Modelin bağımlı değişkendeki toplam varyansın %19'unu modelde yer alan bağımsız değişkenler tarafından açıkladığı (R²=0,190) ve otokorelasyon sorununun bulunmadığı (Durbin-Watson=2,115) tespit edilmiştir. İsteyerek gebe kalmayan kadınların gebelikte yaşam kalitesi puan ortalamalarının, anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür (B=1.843; β=0,089; t=2,043; p=0,042). Gebeliğiyle ilgili herhangi bir endişesi olmayan kadınların gebelikte yaşam kalitesi puan ortalamaları, anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur (B=-3,622; β=-0,241; t=-5,424; p<0,005). Gebelik süresince düzenli fiziksel aktivite yapmayanların gebelikte yaşam kalitesi puan ortalamaları, anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (B=1,749; β=0,151; t=3,516; p<0,005). Çevre kaygılarının günlük yaşamı etkilemediğini belirtenlerin puanları, anlamlı düzeyde daha düşük saptanmıştır (B=-2,108; β=-0,195; t=-2,251; p=0,025). Modelde yer alan diğer bağımsız değişkenlerin (gebelik sayısı, gelir durumu, eş çalışma durumu, şu anki gebelikte düzenli olarak sağlık kontrolüne gitme, iklim değişikliği ve çevreye ile ilgili kaygı varlığı) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edildi.

5. TARTIŞMA

Gebelerin iklim değişikliği farkındalığı ve eko-anksiyete düzeylerinin yaşam kalitesi ile ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmaya ait bulgular GYKÖ, İDFÖ ve Eko-Anksiyete başlıkları altında tartışılmıştır.

5.1. Gebelikte Yaşam Kalitesi ile İlişkili Bulguların Tartışılması

Çalışmamızda GYKÖ puan ortalaması 19.50 ± 5.41 olarak bulunmuştur. Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Ayan ve Apay tarafından yapılan ölçeğin puanlaması 9-18 puan mükemmel, 19-27 puan çok iyi, 28-36 puan iyi, 37-45 puan çok iyi değil olarak skorlanmıştır. Çalışmamızda çıkan 19.50 ± 5.41 puan sonucu çalışmaya katılan gebelerin çok iyi düzeyde yaşam kalitesi düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. İklim değişikliğinin gebelerde kaygı ve yaşam kalitesine etkisini inceleyen bir çalışmada ($n=313$) GYKÖ puan ortalaması en düşük 19.77 ± 4.33 , en yüksek 26.90 ± 5.53 bulunmuş olup, araştırma bulgularımız ile benzerlik göstermektedir (Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025). Gebelerin yaşam kalitesini inceleyen başka bir çalışma da ise gebelerin yaşam kalitesi ölçek puanları 19.85 ± 4.89 dur. Bu çalışmalarda çıkan sonuçlar çalışmamızla benzerlik göstermektedir (Ishaq ve ark., 2022).

Araştırmamızda, gebelerin eşlerinin çalışma durumları ile gebelikte yaşam kalitesi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.042$). Partnerleri çalışmayan katılımcıların GYKÖ puanı daha fazla olduğu bununla birlikte yaşam kalitelerinin düşük olduğu görülmektedir. Çalışmamızda gelir durumu ile GYKÖ istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p= 0.024$), geliri giderinden az olan gebelerin ölçek puan ortalamalarının diğer gebelere daha fazla olduğu görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda gelir durumu kötüleştikçe yaşam kalitesinin düştüğü söylenebilir. Çalışmamıza benzer bir sonuç olarak Ishaq ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada hane halkı geliri ile yaşam kalitesi arasında pozitif ilişki olduğu belirtilmiştir (Ishaq ve ark., 2022). Benzerlik gösteren sistematik derlemede ise gebelerin ekonomik sıkıntılarının olmamasının, yaşam

kalitesini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir (Lagadec ve ark., 2018). Altınayak Öztürk ve Söylemez'in çalışmasında da ise geliri giderinden az olan gebelerin GYKÖ puan ortalamaları daha düşük çıkmıştır (Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025).

Araştırmamızda gebelik sayısı fazla olan gebelerin az olan gebelere göre yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Bizim çalışmamızın sonucu ile benzerlik gösteren başka bir çalışma da ise düşük doğurganlık oranına sahip kadınların yaşam kalitelerinin daha iyi olduğu belirtilmiştir (Alzboon ve Vural, 2019). Dağlar ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada da gebelerin yaşam kalitesinin gebelik ve doğum sayısından etkilendiği belirtilmiştir (Dağlar ve ark., 2019). Bu durumun nedeni olarak yüksek doğurganlık ve gebeliğin, kadınların artan sorumlulukları aynı zamanda çocuk yetiştirme endişesinin artacağı bununla birlikte gebelik ile birlikte meydana gelen değişimlerin yaşam kalitesinde olumsuz etki yarattığı söylenebilir.

Çalışmamızda isteyerek gebe kalan gebelerin isteyerek gebe kalmayan gebelere göre yaşam kalitelerinin daha iyi olduğu bulunmuştur. Plansız gebelik yaşayan kadınların fiziksel ve ruhsal durumlarının planlı olan gebeliklere göre daha kötü olduğu literatürde belirtilmiştir (Khajehpour ve ark., 2013; Lagadec ve ark., 2018). Başka çalışmalarda ise planlı ve plansız gebelik yaşayanlar arasında yaşam kalitesi açısından herhangi bir fark bulunmamıştır (Alzboon ve Vural, 2019; Sarı ve ark., 2023). Bu farklılığın nedeni olarak yaşam kalitesini ölçme yöntemleri ve sosyodemografik özelliklerin farklı olmasından kaynaklı olabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada, şu anki gebeliğinde düzenli olarak sağlık kontrolüne gitmeyen gebelerin GYKÖ puan ortalamalarının, giden gebelere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Sağlık kontrolüne gitmenin gebelerde potansiyel oluşabilecek sorunları hekim-ebe-gebe iş birliği içerisinde zamanında fark etme de olanak sağlarken aynı zamanda komplikasyonları erken zamanda fark ederek anne adaylarının yaşam kalitesini artırabilir (Schulz ve Wirtz, 2023).

İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygıları olan, bu kaygıları günlük yaşamını etkileyen gebelerde yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu belirtilmiştir.

Araştırma bulgularımıza benzer olarak, Altınayak Öztürk ve Söylemez'in (2025) yürüttüğü çalışmada da iklim değişikliğinin bugün veya gelecekte bir sorun oluşturduğunu ve iklim değişikliğinin insan sağlığını etkilediğini düşünen gebelerde yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Altınayak Öztürk ve Söylemez, 2025).

Gebelik süresince düzenli olarak herhangi bir fiziksel aktivite (yürüyüş, egzersiz vb.) yapmayan gebelerin GYKÖ puan ortalamalarının, aktivite yapan gebelere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu da fiziksel egzersizin yaşam kalitesini artırdığı sonucuna ulaşılır. Benzer bir sonuç ise Lagadec ve arkadaşlarının (2018) yapmış olduğu çalışma da egzersizin yaşam kalitesini iyileştirici faktör olarak belirtmişlerdir (Lagadec ve ark., 2018). Başka bir çalışma da ise fiziksel egzersiz yapmanın gebelerde sağlıklı yaşam biçim davranışlarını olumlu yönde etkileyeceği ortaya konulmuştur (Boguszewski ve ark., 2018). Türkiye'de yapılan ve 347 gebenin katıldığı çalışma da araştırmamızla benzer şekilde fiziksel aktivitenin yaşam kalitesine olumlu etkisi olduğu gösterilmiştir (Yıldırım ve ark., 2020). Gebelikte egzersiz yapmak gebeliğe bağlı oluşan gebelik diyabetine, gebelikte kilo alımına, üriner inkontinansa, anksiyeteye ve postpartum depresyona fayda sağladığı belirtilmiştir. Düşük anksiyete ve depresyon düzeyi ile düzenli egzersiz arasındaki bağlantıya bakıldığında hafta da bir ila iki kereden fazla egzersiz yapmanın anksiyete ve depresyon düzeyini anlamlı derece düşürdüğü gözlenmiştir. Yapılan çalışmalar fiziksel egzersizin kanser insidansını azalttığını gözler önüne sermektedir. Ani kardiyak ölüm riskinin fiziksel aktivite ile olan ilişkisine bakıldığında ise yüksek tempoda yapılan fiziksel aktivitenin ani kardiyak ölüm riskini azalttığı gösterilmiştir (Aune ve ark., 2020; Ribeiro ve ark., 2021; Romanello ve ark., 2024; Wang ve Zhou, 2021).

5.2. İklim Değişikliği Farkındalığı ile İlişkili Bulguların Tartışılması

Çalışmamızda, İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği (İDFÖ) puan ortalaması 120.19 ± 36.50 olduğu görülmektedir. Ölçekten alınacak en yüksek puan 260 olup ölçekten alınan yüksek puan iklim değişikliği farkındalığının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada alınan puana göre gebelerin iklim değişikliği konusunda farkındalıklarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Acar ve Öter (2024)

gebeler üzerinde yapmış olduğu çalışma da iklim değişikliği konusunda farkındalıkları nitel görüşme yolu ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda farkındalıklarının yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır (Acar ve Öter, 2024). Edis (2024) iklim değişikliğinin anne bebek sağlığının etkileri üzerine gebelerle yaptığı görüşmede ise gebelerin iklim değişikliğinin gebelik sürecinde ve yenidoğanlar üzerinde olumsuz etkisinin olduğunu iklim değişikliğinin etkileri konusunda farkındalığa sahip oldukları fakat daha fazla eğitim programına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Edis, 2024). İklim değişikliği farkındalık ölçeği kullanılarak yapılan başka bir çalışma da ise araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalaması çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Verilen eğitim sonrası ölçek alt boyut puanları; iklim değişikliği farkındalığı ortalamasının 22.82 ± 8.61 , sorunu algılayış şekli ortalamasının 12.38 ± 6.34 , iklim değişikliği nedenlerine ilişkin bilgi ortalamasının 24.85 ± 10.65 , iklim değişikliği endişesi ortalamasının 32.29 ± 11.41 , davranışlar ve politikalardan beklentiler ortalamasının 51.37 ± 19.41 tür. Çalışmamız ölçek alt boyut puan ortalamaları ise; iklim değişikliği farkındalığı ortalamasının 22.17 ± 6.23 , sorunu algılayış şekli ortalamasının 12.28 ± 4.05 , iklim değişikliği nedenlerine ilişkin bilgi ortalamasının 20.88 ± 7.19 , iklim değişikliği endişesi ortalamasının 24.63 ± 9.08 , davranışlar ve politikalardan beklentiler ortalamasının 40.23 ± 14.54 tür. İki çalışma karşılaştırıldığında ölçek alt boyutları arasında belirgin farklılık olmadığı ölçek toplam puan ortalamasının 143.71 ± 52.82 olduğu bizim çalışmamızdan daha fazla iklim değişikliği farkındalığına sahip olduğu söylenebilir (Kaya ve ark., 2025).

İklim değişikliği farkındalığının 18-23 yaş aralığında daha fazla olduğu çalışmamızda saptanmıştır. Genç nüfusun yaşlı nüfusa göre iklim değişikliğinin farkında olma olasılığının daha yüksek olduğunu gösteren çalışma bulguları vardır (Shin ve Kim, 2023). Başka bir çalışma da ise iklim değişikliği hakkında daha az bilgiye sahip olanların 40-60 yaş aralığında olduğu belirtilmiştir (Vishwakarma ve ark., 2023). Bu farklılığın nedenleri arasında genç bireylerin dijital platformlar, sosyal medya ve haber kaynakları aracılığıyla iklim değişikliği hakkında daha fazla bilgiye erişebilmeleri; eğitim müfredatlarında son yıllarda çevre ve iklim konularına daha fazla yer verilmesi; gençlerin çevre hareketlerine ve iklim aktivizmine daha aktif katılım göstermeleri yer almaktadır. Buna karşılık orta yaş grubundaki bireylerin eğitim süreçlerinde iklim değişikliğinin yeterince ele alınmamış olması, iş ve aile gibi sorumluluklar nedeniyle bu konuyu takip etmeye daha az zaman

ayırabilmeleri ve çevresel riskleri daha az acil bir tehdit olarak algılamaları farkındalık düzeylerinin düşük olmasına yol açmış olabilir (Shin ve Kim, 2023).

Araştırmamız sonucunda; GYKÖ ile İDFÖ ve boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Bu doğrultuda ‘Gebelerin iklim değişikliği farkındalığı yaşam kalitesi üzerinde anlamlı bir ilişki vardır’ hipotezimiz desteklenmemektedir (H_{1a} hipotez).

5.3. Eko-Anksiyete ile İlişkili Bulguların Tartışılması

Çalışmamızda Eko-Anksiyete Ölçeği ortalamasının 10.16 ± 6.54 olduğu görülmektedir. Ölçek puanı arttıkça eko-anksiyete düzeyi de artmaktadır bu doğrultuda ölçekten alınacak maksimum puan 39’dur. Bizim çalışmamızda çıkan puan araştırmaya katılan gebelerin düşük düzey eko-anksiyete yaşadığı sonucuna varılabilir. Gebelerin eko-anksiyete ve iklim değişikliği etkileri incelenmemiş olup ilişkiyi açıklayan farklı ölçekler kullanılarak yapılan çalışmalar mevcuttur. Kartal ve Güncü’ nün yapmış olduğu 112 gebenin katıldığı çalışmada gebelerde iklim değişikliği endişesinin kaygı ve depresyona neden olduğu belirtilmiştir (Kartal ve Güncü, 2025). Kaya ve arkadaşlarının 1126 gebe ile yürüttüğü çalışmada, iklim değişikliği hakkında yeterli bilgiye sahip olunmadığında gebelerde iklim değişikliğine dair endişe hissedileceği belirtilmiştir (Kaya ve ark., 2025). Yapılan başka bir çalışma da ise iklim değişikliğine karşı verilerin duygusal tepkilerin maternal-fetal bağlanmayı etkileme düzeyine bakıldığında negatif yönde etkilediği görülmüştür (Amin ve ark., 2024) Eko-anksiyetenin yaşayan çocuk sayısının ya da gebelik sayının etkilemediği çalışmamızda bulunmuştur. Bu bulgulara benzer olarak iklim değişikliği kaygısının anne adaylarında depresyon ve anksiyete düzeyinde artışa yol açtığı; sahip olunan çocuk sayısının, anne adaylarının endişe ve kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı saptanmıştır. (Lykins ve ark., 2024). Başka bir çalışma da ise eko-anksiyetenin yüksek olması çocuk sahibi olmakla olumsuz ilişkili bulunmuştur (Özkan ve ark., 2025).

Araştırmamıza katılan gebelerin Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamalarının, kasabada yaşayan gebelerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Kasabalarda çiftçilik gibi doğaya bağımlı mesleklerin yaygın olması, bireylerin iklim değişikliği ve

çevresel sorunlara karşı daha duyarlı ve kaygılı olmalarına neden olmuş olabilir. Bu bulgu Roldán Merino ve arkadaşlarının çalışmasındaki bulgular ile benzerdir. Kırsal alanlarda yaşayan bireylerin, geçim kaynaklarının çoğunlukla tarım ve hayvancılık olması, daha güçlü davranışsal tepkilere yol açmış olabilir (Roldán Merino ve ark., 2025).

Bu çalışmada gelir durumu kötü olan gebelerin eko-anksiyete puanlarının daha fazla olduğu da saptanmıştır. Bu durum, ekonomik olarak dezavantajlı bireylerin iklim değişikliğine karşı daha kırılgan ve savunmasız bir konumda olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Düşük gelir düzeyine sahip bireyler, çevresel krizlerin yol açabileceği ekonomik, sağlıkla ilgili ve yaşamsal tehditlere karşı yeterli kaynaklara erişimde zorlanmakta, bu da çevresel kaygı düzeylerini artırabilmektedir (Butler, 2025). Eko-anksiyete çevre dostu davranışlar için bir tetikleyicidir ve kadınlarda daha fazla gözlenir (Baroni ve ark., 2025; Mathers-Jones ve Todd, 2023). Normal doğumu tercih eden gebelerde eko-anksiyete puan ortalamalarının sezaryen ile doğum tercih edenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda isteyerek gebe kalmayanların gebelerin eko-anksiyete puanları daha yüksek bulunmuştur. İklim kaygısının perinatal dönemdeki ruh sağlığı üzerine etkileri incelenen çalışmalarda da iklim değişikliği kaygısının perinatal depresyonu artırdığı belirtilmiştir (Kartal ve Güncü, 2025; Lykins ve ark., 2024).

Gebelikte düzenli antenatal bakımlara katılmanın gebelikte anksiyeteyi azalttığı ve gebelikte kaygıyı düşürdüğü bilinmektedir. Buna karşılık prenatal bakımda aksamaların olması depresyon ve anksiyete ile bağlantılı olduğu bildirmektedir (Alizadeh-Dibazari ve ark., 2023; Ciochoń ve ark., 2022; Shen ve ark., 2022). Çalışmamızda düzenli sağlık kontrolüne gitmeyen gebelerin eko-anksiyete seviyelerinin daha yüksek olması bu sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı ile bu kaygıların günlük yaşamı etkileme durumunun eko-anksiyete ölçeği puan ortalamaları ile anlamlı düzeyde yüksek olması, çevresel kaygıların gebelik dönemindeki psikolojik durumu etkileyebileceğine işaret etmektedir (Cherbuin ve ark., 2023). İklim değişikliği

etkileri ve beraberinde getirdiği sonuçların perinatal ruh sağlığı için tehdit olduğu belirtilmiştir (Barkin ve ark., 2024).

Gebelikte eko-anksiyete d¼zeyleri ile yaşam kalitesi arasında ($r=0.440$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif y¼nl¼ bir ilişki olduğu g¼r¼lmektedir. Bu bulgu ‘Gebelerin eko-anksiyete d¼zeyleri ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezimizi desteklemektedir. (H_{1b} , hipotez)

Çalışmamız bulgularına yapılan regresyon analiz sonucuna g¼re eko-anksiyetenin yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi olduğu g¼r¼lmektedir. Bu bulgu, eko-anksiyete d¼zeyi yükseldikçe gebelikte yaşam kalitesinin olumsuz y¼nde etkilendiğini g¼stermektedir. İklim hakkında oluşan kaygılar g¼nl¼k hayata uyumu zorlaştırabileceğinden yaşam kalitesini de etkileyebilmektedir (Heeren ve ark., 2022).

İklim değişikliği farkındalığı ile eko-anksiyete d¼zeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu bulgu ‘İklim değişikliği farkındalığı ile eko-anksiyete d¼zeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezimizi desteklemektedir (H_{1c} hipotez). İklim değişikliği farkındalık d¼zeyi yüksek bireyler, iklim krizinin sağlık, yaşam koşulları ve özellikle gelecek nesiller üzerindeki olumsuz sonuçlarını daha derin bir şekilde kavrayarak kendilerini tehdit altında hissedebilirler. Bu durum, özellikle gebelik gibi kırılgan d¼nemlerde kaygı d¼zeylerini yükseltebilir. Ayrıca iklim krizine karşı bireysel olarak etkisiz kalma d¼ř¼ncesi ve geleceğe dair belirsizlikler de eko-anksiyete gelişimini tetikleyebilir.

Gebelik d¼neminde fizyolojik ve psikolojik duyarlılığın artması, kadınları çevresel stres¼rlere karşı daha hassas hale getirmektedir. Kadınların eko-anksiyete d¼zeylerinin daha yüksek olma eğiliminde olduğu dikkate alındığında, gebelik s¼recinde bu kaygının olumsuz etkilerini azaltmaya y¼nelik cinsiyete ve gebelik d¼neminde özg¼ psikososyal m¼dahalelerin geliştirilmesi gerekmektedir (Gayathri ve ark., 2025).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

- Gebelerin yaş ortalaması 28.46 ± 5.07 olup, %44.1' i 28 yaş altı, %55.9' u ise 28 yaş üstüdür. Gebelerin % 39.8' i üniversite mezunu, eşlerinin ise %37.8' i üniversite mezunudur. Gebelerin %64'ü çalışmazken, eşlerinin %25' i çalışmamaktadır. Gebelerin %74.6' sı gelirin gidere eşit olduğunu belirtmiş, %48.7' si il merkezinde yaşamakta, %84.6' sı çekirdek aile yapısındadır.

- Obstetrik özelliklerine göre gebelerin; %46.3' nün ilk gebeliği, ilk gebelik yaşı 25 yaş ve üstü olanların %53.9 olduğu, %93.3' ünün doğal yollarla gebe kaldığı ve %98.5'i düzenli sağlık kontrollerine gittiğini, %84.8'i gebeliği ile ilgili endişeye sahip olmadığını belirtmiştir. Gebelerin %48'i iklim değişikliği hakkında orta derece bilgiye sahip olduğunu, %53.3' ünün iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygısı olduğunu, %48'i çevre ile ilgili kaygılarını günlük yaşamının etkilendiğini belirtmiştir.

- Çalışmaya katılan gebelerin eş/ partner çalışma durumu, gelir durumu, gebelik sayısı, isteyerek gebe kalma durumu, mevcut gebeliğinde düzenli sağlık kontrolüne gitme, gebelikle ilgili endişe varlığı, gebelik süresince düzenli fiziksel aktivite yapma durumu, iklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygı varlığı, çevre ile ilgili kaygılarının günlük yaşamı etkileme durumu ile GYKÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.

- GYKÖ ile İDFÖ arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Gebelerin Eko-Anksiyete Ölçeği puan ortalamaları ile GYKÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

- Eko-Anksiyete Ölçeği ve İDFÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Eko-anksiyetenin gebelikte yaşam kalitesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi olduğu saptanmıştır.

6.2. Öneriler

Sosyoekonomik düzeyi düşük gebelerde yaşam kalitesinin daha olumsuz etkilendiği dikkate alındığında, ihtiyacı olan gebeler tespit edilmeli ve gerektiğinde sosyal destek hizmetlerine yönlendirilmelidir.

Gebelik sayısı, gebelikle ilgili endişe, sağlık kontrollerine düzenli gitme, fiziksel aktivite yapma, çevresel kaygıların günlük yaşamı etkilemesi gibi faktörlerin gebelikte yaşam kalitesini etkilemektedir. Gebelerin düzenli sağlık kontrollerine gitmesi ve düzenli fiziksel egzersiz yapması konusunda teşvik edilmeli gebe izlemlerinde kadınların kaygılarını dile getirmesine izin verilmeli gerekli durumlarda psikolojik danışmanlık alması için yönlendirilmelidir.

Gebelerin yaşam kalitesini artırmak için prenatal bakım da eko-anksiyete düzeylerinin tespit edilmesi ve anksiyete tespit edilenlerin psikolojik danışmanlık hizmetlerine yönlendirilmesi önerilebilir.

İklim değişikliği farkındalığını artırmak için gebelere iklim değişikliği farkındalık eğitimleri verilmesi önerilir.

Ebeler iklim değişikliği ile mücadelede sürdürülebilir sağlık hizmeti ürünlerini ve uygulamalarını tercih etmeli ve kullanılması konusunda teşvik edici olmalıdır. Gerek sağlık hizmeti sunumunda gerekse postpartum süreçte anne ve bebek bakımında çevre dostu, düşük ekolojik ayak izine sahip ürünleri desteklemelidir. Özellikle gebelikte ve doğum sonu dönemde gerçekleştirilen kutlamalarda kullanılan ürünlerin geri dönüştürülebilir olması yönünde farkındalık kazandırılabilir. Yanı sıra ebelerin çevreye duyarlı inovatif ürün geliştirmeleri desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

- Acar, B. T. ve Öter, E. G. (2024). Climate change awareness in pregnant women: A qualitative study. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 7(1), 38-45.
- ACNM (2023). *Climate change and maternal, fetal, and infant health* [Position statement]. <https://midwife.org/wp-content/uploads/2024/10/Climate-Change-and-Maternal-Fetal-and-Infant-Health.pdf> adresinden 29 Mayıs 2025 tarihinde alınmıştır.
- Akkur, M. and Özdilek, R. (2025). Green midwifery care in climate change and newborn nutrition. *Institute of Health Sciences Journal*, 10(1), 71-78.
- Albrecht, G. (2006). Solastalgia: Environmental damage has made it possible to be homesick without leaving home. *Alternatives Journal*, 32(4-5), 34-37.
- Albrecht, G., Sartore, G. M., Connor, L., Higginbotham, N., Freeman, S., Kelly, B., Stain, H., Tonna, A. and Pollard, G. (2007). Solastalgia: The distress caused by environmental change. *Australasian Psychiatry: Bulletin of Royal Australian and New Zealand College of Psychiatrists*, 15(1), 95-98. <https://doi.org/10.1080/10398560701701288>
- Alizadeh-Dibazari, Z., Abdolalipour, S. and Mirghafourvand, M. (2023). The effect of prenatal education on fear of childbirth, pain intensity during labour and childbirth experience: A scoping review using systematic approach and meta-analysis. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 23(1), 541. <https://doi.org/10.1186/s12884-023-05867-0>
- Alp Yılmaz, F. (2022). Gebelerin yaşam kalitesi: Gebeliğin kabulü ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Journal of Midwifery and Health Sciences*, 5(3), 93-98. <https://doi.org/10.5152/JMHS.2022.223059>
- Altınayak Öztürk, S. Ö. and Söylemez, T. (2025). Effects of climate changes on anxiety and quality of life in pregnant women. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1), 16-23.
- Alzboon, G. and Vural, G. (2019). Factors influencing the quality of life of healthy pregnant women in North Jordan. *Medicina*, 55(6), 278. <https://doi.org/10.3390/medicina55060278>
- American Psychological Association (APA) (2017). Mental health and our changing climate: Impacts, implications, and guidance. <https://www.apa.org/news/press/releases/2017/03/mental-health-climate.pdf> adresinden 3 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- American Psychological Association (APA) (2020). Stress in America 2020: A national mental health crisis. www.apa.org/news/press/releases/stress/2020/sia-mental-health-crisis.pdf adresinden 12 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- American Psychological Association (APA) (2025). Anxiety. <https://www.apa.org/topics/anxiety> adresinden 29 Mayıs 2025 tarihinde alınmıştır.
- American Psychological Association (APA) Ruhsal bozuklukların tanınması ve sayımsal elkitabı (DSM5). (E. Köroğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği. (2013).
- Amin, S. M., El-Monshed, A. H., Khedr, M. A., Awad, A. G. E. and Atta, M. H. R. (2024). The association between emotional responses to climate change, antenatal anxiety and maternal-fetal attachment in primigravida women. *Journal of Advanced Nursing*, s. y. 10.1111/jan.16549. <https://doi.org/10.1111/jan.16549>
- Atabey, S., Aykaç, Z. ve Toprak, Z. F. (2025). Türkiye'de sera etkili gazları kavramsal olarak tanımlama hassasiyeti. *Hendese Teknik Bilimler ve Mühendislik Dergisi*, 2(1), 13-19.
- Ataklı, G. ve Kuran, H. (2022). İklim değişikliği farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi. *Biological Diversity and Conservation*, 15(2), 150-161.
- Aune, D., Schlesinger, S., Hamer, M., Norat, T. and Riboli, E. (2020). Physical activity and the risk of sudden cardiac death: a systematic review and meta-analysis of prospective studies. *BMC Cardiovascular Disorders*, 20(1), 318. <https://doi.org/10.1186/s12872-020-01531-z>
- Ayan, G. and Apay, S. E. (2025). Turkish adaptation, validity, and reliability study of the Quality of Life Gravidarum (QOL-GRAV) scale. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 25(1), 115. doi: 10.1186/s12884-025-07159-1.

- Barkin, J. L., Philipsborn, R. P., Curry, C. L., Upadhyay, S., Geller, P. A., Pardon, M., Dimmock, J., Bridges, C. C., Sikes, C. A., Kondracki, A. J. and Buoli, M. (2024). Climate change is an emerging threat to perinatal mental health. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 30(3), 683–689. <https://doi.org/10.1177/10783903221139831>
- Baroni, M., Valdrighi, G., Guazzini, A. and Duradoni, M. (2025). “More than a feeling”: How eco-anxiety shapes pro-environmental behaviors and the role of readiness to change. *Sustainability*, 17(13), 6154. <https://doi.org/10.3390/su17136154>
- Barreca, A., Deschenes, O. and Guldi, M. (2018). Maybe next month? Temperature shocks and dynamic adjustments in birth rates. *Demography*, 55(4), 1269–1293. doi.org/10.1007/s13524-018-0690-7
- Bekkar, B., Pacheco, S., Basu, R. and DeNicola, N. (2020). Association of air pollution and heat exposure with preterm birth, low birth weight, and stillbirth in the US: A systematic review. *JAMA Network Open*, 3(6), e208243. doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2020.8243
- Bernard, P., Chevance, G., Kingsbury, C., Baillet, A., Romain, A. J., Molinier, V., Gadais, T. and Dancause, K.N. (2021). Climate change, physical activity and sport: A systematic review. *Sports Medicine (Auckland, N.Z.)*, 51(5), 1041–1059. <https://doi.org/10.1007/s40279-021-01439-4>
- Berry, H. L., Waite, T. D., Dear, K. B., Capon, A. G. and Murray, V. (2018). The case for systems thinking about climate change and mental health. *Nature Climate Change*, 8(4), 282–290. <https://doi.org/10.1038/s41558-018-0102-4>
- Bezgrebelna, M., McKenzie, K., Wells, S., Ravindran, A., Kral, M., Christensen, J., Stergiopoulos, V., Gaetz, S. and Kidd, S. A. (2021). Climate change, weather, housing precarity, and homelessness: A systematic review of reviews. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(11), 5812. <https://doi.org/10.3390/ijerph18115812>
- Bianco, G., Espinoza-Chávez, R. M., Ashigbie, P. G., Junio, H., Borhani, C., Miles-Richardson, S. and Spector, J. (2024). Projected impact of climate change on human health in low- and middle-income countries: a systematic review. *BMJ Global Health*, 8(3), e015550. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2024-015550>
- Boguszewski, D., Adamczyk, J. G., Tomaszewski, W., Sałata, D., Skowera, E., Patalon, M., Obszyńska-Litwiniec, A. and Białoszewski, D. (2018). Evaluation of the health-related behaviour of pregnant women from Warsaw, Poland. *Iranian Journal of Public Health*, 47(1), 57–63.
- Boutib, A., Chergaoui, S., Marfak, A., Hilali, A. and Youlyouz-Marfak, I. (2022). Quality of life during pregnancy from 2011 to 2021: Systematic review. *International Journal of Women's Health*, 14, 975–1005. <https://doi.org/10.2147/IJWH.S361643>
- Brink, N., Lakhoo, D. P., Solarin, I., Maimela, G., von Dadelszen, P., Norris, S. and Chersich, M. F. (2024). Impacts of heat exposure in utero on long-term health and social outcomes: A systematic review. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 24(1), 344. doi.org/10.1186/s12884-024-06512-0
- Brophy, H., Olson, J. and Paul, P. (2023). Eco-anxiety in youth: An integrative literature review. *International Journal of Mental Health Nursing*, 32(3), 633–661. doi.org/10.1111/inm.13099
- Butler, C. (2025). Eco-anxiety, climate change and the 'bottom billion': A plea for better understanding. *BMJ Mental Health*, 28(1), e301380. <https://doi.org/10.1136/bmjment-2024-301380>
- Cáceres, C., Leiva-Bianchi, M., Serrano, C., Ormazábal, Y., Mena, C. and Cantillana, J. C. (2022). What is solastalgia and how is it measured? Sos, a validated scale in population exposed to drought and forest fires. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(20), 13682. <https://doi.org/10.3390/ijerph192013682>
- Can, R., Yılmaz, S. D., Çankaya, S. ve Kodaz, N. (2019). Gebelikte yaşanan sorunlar ve yaşam kalitesi ile ilişkisi. *Sağlık ve Toplum*, 29(2), 58-64.
- Carré, J., Gatimel, N., Moreau, J., Parinaud, J. and Léandri, R. (2017). Does air pollution play a role in infertility? A Systematic Review. *Environmental Health*, 16(1), 82. doi.org/10.1186/s12940-017-0291-8
- Casey, J. A., Karasek, D., Ogburn, E. L., Goin, D. E., Dang, K., Braveman, P. A. and Morello-Frosch, R. (2018). Retirements of coal and oil power plants in California: association with reduced preterm

- birth among populations nearby. *American Journal of Epidemiology*, 187(8), 1586–1594. <https://doi.org/10.1093/aje/kwy110>
- Cherbuin, N., Bansal, A., Dahlstrom, J. E., Carlisle, H., Broom, M., Nanan, R., Sutherland, S., Vardoulakis, S., Phillips, C. B., Peek, M. J., Christensen, B. K., Davis, D. and Nolan, C. J. (2023). Bushfires and mothers' mental health in pregnancy and recent post-partum. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 21(1), 7. <https://doi.org/10.3390/ijerph21010007>
- Ciochoń, A., Apanasewicz, A., Danel, D. P., Galbarczyk, A., Klimek, M., Ziomkiewicz, A. and Marcinkowska, U. M. (2022). Antenatal classes in the context of prenatal anxiety and depression during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(9), 5073. <https://doi.org/10.3390/ijerph19095073>
- Clayton S. (2020). Climate anxiety: Psychological responses to climate change. *Journal of Anxiety Disorders*, 74, 102263. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102263>
- Clayton S. (2021). Climate change and mental health. *Current Environmental Health Reports*, 8(1), 1–6. <https://doi.org/10.1007/s40572-020-00303-3>
- Clayton, S. and Karazsia, B. T. (2020). Development and validation of a measure of climate change anxiety. *Journal of environmental psychology*, 69, 101434. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102263>
- Climate Change Performance Index (CCPI). (2025a). *Philosophy & Team*. <https://ccpi.org/ccpi-philosophy-team/> adresinden 11 Temmuz 2025 tarihinde alınmıştır.
- Climate Change Performance (CCPI) (2025b). Ranking and results. https://ccpi.org/country/tur/?utm_source=adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- Coffey, Y., Bhullar, N., Durkin, J., Islam, M. S. and Usher, K. (2021). Understanding eco-anxiety: A systematic scoping review of current literature and identified knowledge gaps. *The Journal of Climate Change and Health*, 3, 100047.
- Cosh, S. M., Ryan, R., Fallander, K., Robinson, K., Tognela, J., Tully, P. J. and Lykins, A. D. (2024). The relationship between climate change and mental health: a systematic review of the association between eco-anxiety, psychological distress, and symptoms of major affective disorders. *BMC Psychiatry*, 24(1), 833. <https://doi.org/10.1186/s12888-024-06274-1>
- Coupled Model Intercomparison Project (2025). CMIP overview. <https://wcrp-cmip.org/cmip-overview/> adresinden 6 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- Çağlar, B. (2023). Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi 2023 yılı faaliyet raporu. <https://hastane.balikesir.edu.tr/> adresinden 24 Haziran 2024 tarihinde alınmıştır.
- Dağlar, G., Bilgiç, D. and Özkan, S. A. (2019). Factors affecting the quality of life among pregnant women during third trimester of pregnancy. *Çukurova Medical Journal*, 44(3), 772–781.
- Dağlı, E., Reyhan, F. A. and Kırca, A. Ş. (2024). Midwives' views about the effects of climate change on maternal and child health: A qualitative study. *Women and birth*, 37(2), 451–457. doi.org/10.1016/j.wombi.2024.02.001
- Dean, J. H., Shanahan, D. F., Bush, R., Gaston, K. J., Lin, B. B., Barber, E., Franco, L. and Fuller, R. A. (2018). Is nature relatedness associated with better mental and physical health?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(7), 1371. doi.org/10.3390/ijerph15071371
- Demir, R., Yalazı, R. Ö. and Dinç, A. (2024). The relationship between women's climate change awareness and concerns about climate change in Türkiye. *Public Health Nursing*, 41(2), 215–220. <https://doi.org/10.1111/phn.13269>
- Dökmedemir, F. ve Piyal, B. (2024). İklim değişikliğinin vektörel hastalıklara etkisi ve kırmızı kongo kanamalı ateşi hastalığı. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 46(2), 317-328.
- Duncan, K. (2006). Global climate change, air pollution, and women's health. *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, 99, 633-643. doi: 10.2495/RAV060611
- Edis, E. K. (2024). İklim değişikliğinin anne-bebek sağlığına etkisi: Gebe kadınların görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 33(3), 173-179.

- Ellis, N. R. and Albrecht, G. A. (2017). Climate change threats to family farmers' sense of place and mental wellbeing: A case study from the Western Australian Wheatbelt. *Social Science & Medicine*, 175, 161–168. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2017.01.009>
- Estoque, R. C., Togawa, T., Ooba, M., Gomi, K., Nakamura, S., Hijioka, Y. and Kameyama, Y. (2019). A review of Quality Of Life (QOL) assessments and indicators: Towards a "QOL-Climate" assessment framework. *Ambio*, 48(6), 619–638. <https://doi.org/10.1007/s13280-018-1090-3>
- European Union (2025). Special Eurobarometer 538: Europeancitizens' knowledgeand attitudes towards science and technology <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- FIGO (2020). *Climate crisis and health*. <https://www.figo.org/news/statement-climate-crisis-and-health> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gadelha, I. P., Barros, M. A. R., de Freitas, B. B., de Lima Mesquita, A., Sales, N. M., Alexandre, C. E. C., de Oliveira, C. A. N., Cardoso, A. M. R., Biazus Dalcin, C. and de S Aquino, P. (2024). Sociodemographic and obstetric factors associated with health-related quality of life of high-risk pregnant women. *International journal of gynaecology and obstetrics: the official organ of the International Federation of Gynaecology and Obstetrics*, 164(3), 925–932. <https://doi.org/10.1002/ijgo.15075>
- Gago, T., Sargisson, R. J. and Milfont, T. L. (2024). A meta-analysis on the relationship between climate anxiety and wellbeing. *Journal of Environmental Psychology*, 94, 102230.
- Girardi, G. and Bremer, A. A. (2022). Effects of climate and environmental changes on women's reproductive health. *Journal of Women's Health*, 31(6), 755–757. <https://doi.org/10.1089/jwh.2021.0631>
- Giudice, L. C., Llamas-Clark, E. F., DeNicola, N., Pandipati, S., Zlatnik, M. G., Decena, D. C. D., Woodruff, T. J. and Conry, J. A. (2021). Climate change, women's health, and the role of obstetricians and gynecologists in leadership. *International Federation of Gynaecology and Obstetrics*, 155(3), 345–356. <https://doi.org/10.1002/ijgo.13958>
- Ha, S. (2022). The Changing Climate and Pregnancy Health. *Current environmental health reports*, 9(2), 263–275. <https://doi.org/10.1007/s40572-022-00345-9>
- He, S., Kosatsky, T., Smargiassi, A., Bilodeau-Bertrand, M. and Auger, N. (2018). Heat and pregnancy-related emergencies: Risk of placental abruption during hot weather. *Environment international*, 111, 295–300. <https://doi.org/10.1016/j.envint.2017.11.004>
- Heeren, A., Mouguiama-Daouda, C. and Contreras, A. (2022). On climate anxiety and the threat it may pose to daily life functioning and adaptation: A study among European and African French-speaking participants. *Climatic Change*, 173(1–2), 15. <https://doi.org/10.1007/s10584-022-03402-2>
- Higginbotham, N., Connor, L.H. and Baker, F. Subregional differences in Australian climate risk perceptions: Coastal versus agricultural areas of the Hunter Valley, NSW. *Regional Environmental Change*, 14(2), 699–712 (2014). <https://doi.org/10.1007/s10113-013-0529-0>
- Hogg, T. L., Stanley, S. K., O'Brien, L. V., Wilson, M. S. and Watsford, C. R. (2021). The hogg eco-anxiety scale: Development and validation of a multidimensional scale. *Global Environmental Change*, 71, 102391. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2021.102391>
- Homburg, A., Stolberg, A. and Wagner, U. (2007). Coping with global environmental problems: Development and first validation of scales. *Environment and Behavior*, 39(6), 754–778. <https://doi.org/10.1177/0013916506297215>
- ICM, (2014); chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclef indmkaj/https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/orataiao/pages/173/attachments/original/1442215266/ICM_2014.pdf adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- ICM (2024). chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclef indmkaj/<https://internationalmidwives.org/wp-content/uploads/Midwives-climate-survey-report-V2.pdf> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- ILO (2019). <https://www.ilo.org/publications/major-publications/working-warmer-planet-effect-heat-stress-productivity-and-decent-work> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

IPCC (2021). *AR6 WGI – Annex VII [PDF]*. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_AnnexVII.pdf adresinden 12 Ağustos 2025 tarihinde alınmıştır.

IPCC. (2022). *Annex II — Glossary (AR6 WGII)*. In *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability*. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/chapter/annex-ii/> adresinden 10 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

IPCC (2023). AR6 synthesis report: Climate change 2023. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/> adresinden 3 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

IPCC (2024, 19 Ocak). *IPCC-60: AR7 work programme*. <https://www.ipcc.ch/2024/01/19/ipcc-60-ar7-work-programme/> adresinden 12 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

IPCC (2025a). *Sixth Assessment Report (AR6)*. <https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/> adresinden 12 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

IPCC (2025b). Frequently asked questions. <https://www.ipcc.ch/help/frequently-asked-questions/> adresinden 3 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

Ishaq, R., Shoaib, M., Baloch, N. S., Sadiq, A., Raziq, A., Huma, Z. E., Raza, S., Batool, F., Haider, S., Saleem, F., Ahmad, N., Iqbal, Q. and Khan, A. H. (2022). Profile and predictors of maternal quality of life during physiological pregnancy: a cross-sectional analysis. *Frontiers in Public Health*, 9, 801035. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.801035>

Jensen, P. M., Sørensen, M., and Weiner, J. (2021). Human total fertility rate affected by ambient temperatures in both the present and previous generations. *International Journal of Biometeorology*, 65(11), 1837–1848. <https://doi.org/10.1007/s00484-021-02140-x>

Kabir, M., Habiba, U. E., Khan, W., Shah, A., Rahim, S., De los Rios-Escalante, P. R., Farooqi, Z., Ali, L. and Shafiq, M. (2023). Climate change due to increasing concentration of carbon dioxide and its impacts on environment in 21st century; a mini review. *Journal of King Saud University-Science*, 35(5), 102693. <https://doi.org/10.1016/j.jksus.2023.102693>

Kara, Y. (2022). Ekolojik kriz ve anksiyete: Yeni bir kavram olarak eko-anksiyete. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 891-908.

Kartal, B. and Güncü, S. (2025). Predictive effect of climate change worry on depression in pregnant women. *Current Psychology*, 1-8. <https://doi.org/10.1007/s12144-025-08154-7>

Kaya, L., Keles, E., Baydili, K. N., Kaya, Z. and Kumru, P. (2025). Impact of Climate Change Education on Pregnant Women's Anxiety and Awareness. *Public health nursing (Boston, Mass.)*, 42(1), 54–60. <https://doi.org/10.1111/phn.13455>

Kelly, A. (2017). Eco-anxiety at university: Student experiences and academic perspectives on cultivating healthy emotional responses to the climate crisis (Independent Study Project Collection 2642). *SIT Digital Collections*. https://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/2642 adresinden 3 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

Khajepour, M., Simbar, M., Jannesari, S., Ramezani-Tehrani, F. and Majd, H. A. (2013). Health status of women with intended and unintended pregnancies. *Public Health*, 127(1), 58–64.

Koman, P. D., Hogan, K. A., Sampson, N., Mandell, R., Coombe, C. M., Tetteh, M. M., Hill-Ashford, Y. R., Wilkins, D., Zlatnik, M. G., Loch-Caruso, R., Schulz, A. J. and Woodruff, T. J. (2018). Examining joint effects of air pollution exposure and social determinants of health in defining "at-risk" populations under the clean air act: Susceptibility of pregnant women to hypertensive disorders of pregnancy. *World Medical & Health Policy*, 10(1), 7–54. [doi.org/ 10.1002/wmh3.257](https://doi.org/10.1002/wmh3.257)

Kurth, C. and Pihkala, P. (2022). Eco-anxiety: What it is and why it matters. *Frontiers in Psychology*, 13, 981814. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.981814>

Lagadec, N., Steinecker, M., Kapassi, A., Magnier, A. M., Chastang, J., Robert, S., Gaouaou, N. and Ibanez, G. (2018). Factors influencing the quality of life of pregnant women: A systematic review. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 18(1), 455. <https://doi.org/10.1186/s12884-018-2087-4>

Lawrance, E. L., Thompson, R., Newberry Le Vay, J., Page, L. and Jennings, N. (2022). The impact of climate change on mental health and emotional wellbeing: A narrative review of current evidence,

- and its implications. *International Review of Psychiatry (Abingdon, England)*, 34(5), 443–498. <https://doi.org/10.1080/09540261.2022.2128725>
- Liao, H., Lyon, C. J., Ying, B. and Hu, T. (2024). Climate change, its impact on emerging infectious diseases and new technologies to combat the challenge. *Emerging Microbes & Infections*, 13(1), 2356143. <https://doi.org/10.1080/22221751.2024.2356143>
- Lin, Y., Zhou, L., Xu, J., Luo, Z., Kan, H., Zhang, J., Yan, C. and Zhang, J. (2017). The impacts of air pollution on maternal stress during pregnancy. *Scientific Reports*, 7, 40956. doi.org/10.1038/srep40956
- Long, A., Mintz-Woo, K., Daly, H., O'Connell, M., Smyth, B. and Murphy, J. D. (2021). Infant feeding and the energy transition: A comparison between decarbonising breastmilk substitutes with renewable gas and achieving the global nutrition target for breastfeeding. *Journal of Cleaner Production*, 324, 129280.
- Lykins, A. D., Bonich, M., Sundaraja, C. and Cosh, S. (2024). Climate change anxiety positively predicts antenatal distress in expectant female parents. *Journal of Anxiety Disorders*, 101, 102801. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2023.102801>
- Mabon, K., Steinum, O. and Chute, C. G. (2022). Postcoordination of codes in ICD-11. *BMC Medical Informatics and Decision Making*, 21(Suppl 6), 379. <https://doi.org/10.1186/s12911-022-01876-9>
- Mahalingaiah, S., Hart, J. E., Laden, F., Farland, L. V., Hewlett, M. M., Chavarro, J., Aschengrau, A. and Missmer, S. A. (2016). Adult air pollution exposure and risk of infertility in the Nurses' Health Study II. *Human Reproduction*, 31(3), 638–647. doi.org/10.1093/humrep/dev330
- Malley, C. S., Kuynlenstierna, J. C., Vallack, H. W., Henze, D. K., Blencowe, H. and Ashmore, M. R. (2017). Preterm birth associated with maternal fine particulate matter exposure: A global, regional and national assessment. *Environment international*, 101, 173–182. doi.org/10.1016/j.envint.2017.01.023
- Maslin, M. A., Lang, J. and Harvey, F. (2023). A short history of the successes and failures of the international climate change negotiations. UCL open. *Environment*, 5, e059. doi.org/10.14324/111.444/ucloe.000059
- Mathers-Jones, J. and Todd, J. (2023). Ecological anxiety and pro-environmental behaviour: The role of attention. *Journal of Anxiety Disorders*, 98, 102745. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2023.102745>
- Meherali, S., Nisa, S., Aynalem, Y. A., Kennedy, M., Salami, B., Adjorlolo, S., Ali, P., Silva, K. L., Aziato, L., Richter, S. and Lassi, Z. S. (2024). Impact of climate change on maternal health outcomes: An evidence gap map review. *PLOS Global Public Health*, 4(8), e0003540. <https://doi.org/10.1371/journal.pgph.0003540>
- Mento, C., Damiani, F., La Versa, M., Cedro, C., Muscatello, M. R. A., Bruno, A., Fabio, R. A. and Silvestri, M. C. (2023). Eco-Anxiety: An Evolutionary Line from Psychology to Psychopathology. *Medicina (Kaunas, Lithuania)*, 59(12), 2023. doi.org/10.3390/medicina59122053
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2015). *Yeni senaryolarla Türkiye iklim projeksiyonları ve iklim değişikliği (TR2015-CC)*. <https://www.mgm.gov.tr/iklim/iklim-degisikligi.aspx?s=projeksiyonlar> adresinden 8 Mayıs 2025 tarihinde alınmıştır.
- Micoulaud-Franchi, J. A., Coelho, J., Geoffroy, P. A., Vecchierini, M. F., Poirot, I., Royant-Parola, S., Hartley, S., Cugy, D., Gronfier, C., Gauld, C. and Rey, M. (2024). Eco-anxiety: An adaptive behavior or a mental disorder? Results of a psychometric study. *L'Encephale*, 50(4), 406–415. <https://doi.org/10.1016/j.encep.2023.08.009>
- Miles-Novelo, A. and Anderson, C.A. (2019). Climate change and psychology: Effects of rapid global warming on violence and aggression. *Current Climate Change Reports*, 5, 36–46. <https://doi.org/10.1007/s40641-019-00121-2>
- Minor, K., Agneman, G., Davidsen, N., Kleemann, N., Markussen, U., Olsen, A., Lassen, D. and Rosing, M. T. (2019). *Greenlandic Perspectives on Climate Change 2018-2019: Results from a National Survey*. University of Greenland and University of Copenhagen. Kraks Fond Institute for Urban Research. 9-23
- NASA (2024). The causes of climate change. <https://science.nasa.gov/climate-change/causes/> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

NASA (2025). Temperatures rising: NASA confirms 2024 warmest year on record. <https://www.nasa.gov/news-release/temperatures-rising-nasa-confirms-2024-warmest-year-on-record/> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) (2025a). Climate Modeling https://www.gfdl.noaa.gov/climate-modeling/?utm_source adresinden 6 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) (2025b). 2024 was the world's warmest year on record. <https://www.noaa.gov/news/2024-was-worlds-warmest-year-on-record#:~:text=Earth's%20average%20land%20and%20ocean,NOAA's%201850%2D2024%20climate%20record> adresinden 6 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

O'Connell, M., Catling, C., Mintz-Woo, K. and Homer, C. (2024). Strengthening midwifery in response to global climate change to protect maternal and newborn health. *Women and Birth: Journal of the Australian College of Midwives*, 37(1), 1–3. doi.org/10.1016/j.wombi. 2023.10.004

Özkan, A., Kolcu, M., Yilmaz, A. and Akbaş, G. (2025). Is Ecological Anxiety Due to Climate Change Associated With the Fertility Preferences of Women?. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 31(1), e14265. <https://doi.org/10.1111/jep.14265>

Pascal, R., Casas, I., Genero, M., Nakaki, A., Youssef, L., Larroya, M., Benitez, L., Gomez, Y., Martinez-Aran, A., Morilla, I., Oller-Guzmán, T. M., Martín-Asuero, A., Vieta, E., Crispi, F., Gratacos, E., Gomez-Roig, M. D. and Crovetto, F. (2023). Maternal stress, anxiety, well-being, and sleep quality in pregnant women throughout gestation. *Journal of Clinical Medicine*, 12(23), 7333. <https://doi.org/10.3390/jcm12237333>

Pascual, L. S., Segarra-Medina, C., Gómez-Cadenas, A., López-Climent, M. F., Vives-Peris, V. and Zandalinas, S. I. (2022). Climate change-associated multifactorial stress combination: A present challenge for our ecosystems. *Journal of Plant Physiology*, 276, 153764.

Poursafa, P., Keikha, M. and Kelishadi, R. (2015). Systematic review on adverse birth outcomes of climate change. *Journal of Research in Medical Sciences*, 20(4), 397–402.

Ribeiro, M. M., Andrade, A. and Nunes, I. (2021). Physical exercise in pregnancy: benefits, risks and prescription. *Journal of Perinatal Medicine*, 50(1), 4–17. <https://doi.org/10.1515/jpm-2021-0315>

Rocque, R. J., Beaudoin, C., Ndjaboue, R., Cameron, L., Poirier-Bergeron, L., Poulin-Rheault, R. A., Fallon, C., Tricco, A. C. and Witteman, H. O. (2021). Health effects of climate change: An overview of systematic reviews. *BMJ Open*, 11(6), e046333. doi.org/10.1136/bmjopen-2020-046333

Roldán Merino, J., Moreno Poyato, A., Malleville, M. E., Botero, C., Arredondo, A. Y., Rodriguez Quiroga, A., Costa, T., Teixeira-Santos, L., Guedes de Pinho, L., Sequeira, C., Luís, S. and Sampaio, F. (2025). Examining the relationships between eco-anxiety, sociodemographic factors, experience of climate events, pro-environmental behaviours, and life satisfaction in young adults. *BMC Psychology*, 13(1), 998. <https://doi.org/10.1186/s40359-025-03340-5>

Romanello, M., McGushin, A., Di Napoli, C., Drummond, P., Hughes, N., Jamart, L., Kennard, H., Lampard, P., Solano Rodriguez, B., Arnell, N., Ayeb-Karlsson, S., Belesova, K., Cai, W., Campbell-Lendrum, D., Capstick, S., Chambers, J., Chu, L., Ciampi, L., Dalin, C., Hamilton, I. (2021). The 2021 report of the lancet countdown on health and climate change: Code red for a healthy future. *Lancet*, 398(10311), 1619–1662. doi.org/10.1016/S0140-6736(21)01787-6

Romanello, M., Walawender, M., Hsu, S. C., Moskeland, A., Palmeiro-Silva, Y., Scamman, D., Ali, Z., Ameli, N., Angelova, D., Ayeb-Karlsson, S., Basart, S., Beagley, J., Beggs, P. J., Blanco-Villafuerte, L., Cai, W., Callaghan, M., Campbell-Lendrum, D., Chambers, J. D., Chicmana-Zapata, V., Costello, A. (2024). The 2024 report of the Lancet Countdown on health and climate change: facing record-breaking threats from delayed action. *Lancet (London, England)*, 404(10465), 1847–1896. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(24\)01822-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(24)01822-1)

Rosa, W. E., Catton, H., Davidson, P. M., Hannaway, C. J., Iro, E., Klopper, H. C., Madigan, E. A., McConville, F. E., Stilwell, B. and Kurth, A. E. (2021). Nurses and midwives as global partners to achieve the sustainable development goals in the anthropocene. *Journal of Nursing Scholarship : An official Publication of Sigma Theta Tau International Honor Society of Nursing*, 53(5), 552–560. <https://doi.org/10.1111/jnu.12672>

- Rothschild, J. and Haase, E. (2023). Women's mental health and climate change Part II: socioeconomic stresses of climate change and eco-anxiety for women and their children. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 160(2), 414-420.
- Rudolf, I., Betášová, L., Blažejová, H., Venclíková, K., Straková, P., Šebesta, O., Mendel, J., Bakonyi, T., Schaffner, F., Nowotny, N. and Hubálek, Z. (2017). West Nile virus in overwintering mosquitoes, central Europe. *Parasites & Vectors*, 10(1), 452. doi.org/10.1186/s13071-017-2399-7
- Sarı, O., Dağcıoğlu, B. F., Akpak, Y. K., Yerebatmaz, N. and İleri, A. (2023). Planned and unplanned pregnancy and its association with coping styles and life quality. *Health Care for Women International*, 44(10–11), 1314–1324. https://doi.org/10.1080/07399332.2021.1932895
- Schulz, A. A. and Wirtz, M. A. (2023). Assessment of interprofessional obstetric and midwifery care from the midwives' perspective using the Interprofessional Collaboration Scale (ICS). *Frontiers in Psychology*, 14, 1143110. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1143110
- Selçuk, S. F. (2023). Uluslararası iklim değişikliği anlaşmaları ve Türkiye'nin tutumu. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 6(1), 9-19.
- Semenza, J. C. and Paz, S. (2021). Climate change and infectious disease in Europe: Impact, projection and adaptation. *The Lancet Regional Health*, 100230. doi.org/10.1016/j.lanep.2021.100230
- Seo, S. N. (2017). Beyond the Paris Agreement: Climate change policy negotiations and future directions. *Regional Science Policy & Practice*, 9(2), 121-141. doi.org/10.1111/rsp3.12090
- Sharpe, I. and Davison, C. M. (2021). Climate change, climate-related disasters and mental disorder in low- and middle-income countries: A scoping review. *BMJ Open*, 11(10), e051908. doi.org/10.1136/bmjopen-2021-051908
- Shen, Q., Huang, C. R., Rong, L., Ju, S., Redding, S. R., Ouyang, Y. Q. and Wang, R. (2022). Effects of needs-based education for prenatal anxiety in advanced multiparas: A randomized controlled trial. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 22(1), 301. https://doi.org/10.1186/s12884-022-04620-3
- Shin, Y. and Kim, G. (2023). Age differences in climate change attitudes and behaviors. *Innovation in Aging*, 7(Supplement_1), 830. https://doi.org/10.1093/geroni/igad104.2676
- Song, X., Wang, S., Hu, Y., Yue, M., Zhang, T., Liu, Y., Tian, J. and Shang, K. (2017). Impact of ambient temperature on morbidity and mortality: An overview of reviews. *The Science Of The Total Environment*, 586, 241–254. doi.org/10.1016/j.scitotenv.2017.01.212
- Song, X., Zhang, S., Huang, H., Ding, Q., Guo, F., Zhang, Y. and Wang, C. (2024). A systematic review of the inequality of health burdens related to climate change. *Frontiers of Environmental Science & Engineering*, 18(5), 63.
- Subaşı Turgut, F. ve Öztürk, M. (2025). Bireysel sağlık kaygısı ve ekolojik sağlık kaygısı; eko-anksiyete ve sağlık anksiyetesi arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 28(2), 113-122. doi.org/10.5505/kpd.2025.33678
- Şahin, Ö. U. (2021). Quality of life and global climate change. *Journal of Awareness*, 6(3), 147-154.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf adresinden 12 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). Sürdürülebilir kalkınma amaçları değerlendirme raporu. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf adresinden 8 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2022). Ulusal Bildirimler. https://iklim.gov.tr/ulusal-bildirimler-i-21 adresinden 11 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023, 24 Mayıs). 8. Ulusal Bildirim ve 5. İki Yıllık Rapor yayımlandı. https://iklim.gov.tr/--haber-1146 adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2022). Türkiye Ulusal Enerji Planı (TUEP). chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgleclefindmkaj/https://enerji.gov.tr/Media/Dizin/EIGM/tr/Raporlar/T

UEP/T%C3%BCrkiye_Ulusal_Enerji_Plan%C4%B1.pdf adresinden 15 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

T.C. Ticaret Bakanlığı (2023). Yeşil mutabakat eylem planı ve çalışma grubu. <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/yesil-mutabakat-eylem-planı-ve-calisma-grubu> adresinden 29 Mayıs 2025 tarihinde alınmıştır.

Tomei, G., Ciarrocca, M., Fortunato, B. R., Capozzella, A., Rosati, M. V., Cerratti, D., Tomao, E., Anzelmo, V., Monti, C. and Tomei, F. (2006). Exposure to traffic pollutants and effects on 17-beta-estradiol (E2) in female workers. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 80(1), 70–77. <https://doi.org/10.1007/s00420-006-0105-8>

Topsakal, Ö. and Çevik, E. (2025). Climate Change Awareness: Does It Affect the Fertility Desire?. *Public Health Nursing (Boston, Mass.)*, 42(5), 1595–1604. <https://doi.org/10.1111/phn.13568>

Trasande, L., Malecha, P. and Attina, T. M. (2016). Particulate matter exposure and preterm birth: estimates of u.s. attributable burden and economic costs. *Environmental Health Perspectives*, 124(12), 1913–1918. <https://doi.org/10.1289/ehp.1510810>

Türk Dil Kurumu (TDK). (2022a.). *İklim. Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 2 Ağustos 2025 tarihinde alınmıştır.

Türk Dil Kurumu (TDK). (2022b.). *Küresel Isınma. Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 2 Ağustos 2025 tarihinde alınmıştır.

Türkeş, M. (2008). Küresel iklim değişikliği nedir? Temel kavramlar, nedenleri, gözlenen ve öngörülen değişiklikler. *İklim Değişikliği ve Çevre*, 1(1), 26-37.

U.S. Environmental Protection Agency. (2025). *Climate change and the health of pregnant, breastfeeding, and postpartum women*. <https://www.epa.gov/climateimpacts/climate-change-and-health-pregnant-breastfeeding-and-postpartum-women> adresinden 5 Temmuz 2025 tarihinde alınmıştır.

UNDP (2022). Climate promise progress report -April 2022. <https://climatepromise.undp.org/research-and-reports/climate-promise-progress-report-april-2022> adresinden 2 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

UNDP (2023). The climate dictionary: An everyday guide to climate change <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/climate-dictionary-everyday-guide-climate-change> adresinden 2 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

UNDP. (2025) What are the sustainable development goals? <https://www.undp.org/sustainable-development-goals> adresinden 2 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

United Nations Environment Programme (UNEP). (2024). *Climate change*. <https://www.unep.org/resources/report/climate-change-2024> adresinden 20 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). (2025). *Conference of the Parties (COP)*. <https://unfccc.int/process/bodies/supreme-bodies/conference-of-the-parties-cop> adresinden 17 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

United Nations Population Fund. (2022, Mayıs). *The negative impact of climate change on maternal health*. United Nations Population Fund, East and Southern Africa Regional Office (UNFPA ESARO). <https://esaro.unfpa.org/en/publications/negative-impact-climate-change%C2%A0-maternal-health> adresinden 18 Haziran tarihinde alınmıştır.

Uzun, K., Öztürk, A. F., Karaman, M., Cebeci, F., Altın, M. O., Arici, A. and Artan, T. (2022). Adaptation of the eco-anxiety scale to Turkish: A validity and reliability study. *Archives of Health Science and Research*, 9, 110-115. DOI: 10.54614/ArcHealthSciRes.2022.21151

Vachkova, E., Jezek, S., Mares, J. and Moravcova, M. (2013). The evaluation of the psychometric properties of a specific quality of life questionnaire for physiological pregnancy. *Health and Quality of Life Outcomes*, 11, 214. <https://doi.org/10.1186/1477-7525-11-214>

Vallim, A. L., Osis, M. J., Cecatti, J. G., Baciuk, É. P., Silveira, C. and Cavalcante, S. R. (2011). Water exercises and quality of life during pregnancy. *Reproductive Health*, 8(1), 14.

- Vishwakarma, P. K., Vaghmare, S., Banerjee, S., Vishwakarma, A. P., Waghmare, A., Agrawal, A. and Sharma, M. (2023). Association of public awareness and knowledge of climatic change with sociodemographic factors. *Cureus*, 15(10), e47381. <https://doi.org/10.7759/cureus.47381>
- Wahid, S. S., Khakali, L. N., Agoi, F., Oestericher, B., Mendenhall, E. and Bosire, E. N. (2025). Cultural and contextual adaptation of the Solastalgia subscale of the Environmental Distress Scale in drought-affected Kilifi, Kenya. *Global Mental Health*, 12, e13. [doi.org/ 10.1017/gmh.2025.8](https://doi.org/10.1017/gmh.2025.8)
- Wang, Q. and Zhou, W. (2021). Roles and molecular mechanisms of physical exercise in cancer prevention and treatment. *Journal of Sport and Health Science*, 10(2), 201–210. [doi.org/ 10.1016/j.jshs.2020.07.008](https://doi.org/10.1016/j.jshs.2020.07.008)
- Wesselink, A. K., Wang, T. R., Ketzler, M., Mikkelsen, E. M., Brandt, J., Khan, J., Hertel, O., Laursen, A. S. D., Johannesen, B. R., Willis, M. D., Levy, J. I., Rothman, K. J., Sørensen, H. T., Wise, L. A. and Hatch, E. E. (2022). Air pollution and fecundability: Results from a Danish preconception cohort study. *Paediatric and Perinatal Epidemiology*, 36(1), 57–67. <https://doi.org/10.1111/ppe.12832>
- WHO (2012). Measuring quality of life: The World Health Organization quality of life instruments (WHOQOL) (Rev. ed.). <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/4c5cd94a-599e-450f-9141-4a21a7b74849/content> adresinden 5 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO (2021). Protecting maternal, newborn and child health from the impacts of climate change: A call for action. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240085350> adresinden 30 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO, (2023a). Climate change. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health> adresinden 2 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO (2023b). Climate change is an urgent threat to pregnant women and children. <https://www.who.int/news/item/21-11-2023-climate-change-is-an-urgent-threat-to-pregnant-women-and-children> adresinden 5 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO (2023c). Protecting maternal, newborn and child health from the impacts of climate change: A call for action. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240085350> adresinden 4 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO. (2025a). International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD). <https://www.who.int/standards/classifications/classification-of-diseases> adresinden 15 Temmuz 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO. (2025b) Importance of ICD. <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/importance-of-icd> adresinden 15 Temmuz 2025 tarihinde alınmıştır.
- WHO. (2025c). *ICD-11 MMS Tarayıcı* [Web sayfası]. <https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/en#655959100> adresinden 15 Temmuz 2025 tarihinde alınmıştır.
- WMO (2025a). Climate. <https://wmo.int/topics/climate> adresinden 29 Mayıs tarihinde alınmıştır.
- WMO (2025b). WMO Global Annual to Decadal Climate Update (2025-2029). <https://wmo.int/files/wmo-global-annual-decadal-climate-update-2025-2029> adresinden 6 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- Wójcik, M., Aniśko, B. and Siatkowski, I. (2024). Quality of life in women with normal pregnancy. *Scientific Reports*, 14(1), 12434. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-63355-7>
- Yeşiyurt Doksöz, Ç. (2024). Hemşirelerde iklim değişikliği farkındalığı ve eko anksiyete düzeyinin incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Yıldırım, D. İ., Balcı, Ş., Günenç, O. and Eryılmaz, M. A. (2020). Effect of physical activity on health-related quality of life and depression anxiety in pregnancy. *Çukurova Medical Journal*, 45(2), 547–555.
- Yüzen, D., Graf, I., Diemert, A., and Arck, P. C. (2023). Climate change and pregnancy complications: From hormones to the immune response. *Frontiers in Endocrinology*, 14, 1149284. <https://doi.org/10.3389/fendo.2023.1149284>
- Zhang, Y., Yu, C. and Wang, L. (2017). Temperature exposure during pregnancy and birth outcomes: An updated systematic review of epidemiological evidence. *Environmental Pollution*, 225, 700–712. doi.org/10.1016/j.envpol.2017.02.066

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Fatma ÖZTÜRK
Eğitim	
Lise	Balıkesir Cumhuriyet Anadolu Lisesi-Balıkesir (2017)
Lisans	Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (2018-2022)
Yüksek Lisans	Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı (2022-halen)
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce	Orta Derece
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar	
Kuruluş Adı	-

EKLER

	Sayfa No
EK 1: Tanımlayıcı Bilgi Formu	82
EK 2: Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği.....	85
EK 3: İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği.....	87
EK 4: Eko-Anksiyete Ölçeği.....	90
EK 5: Etik Kurur Karar Formu	91
EK 6: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi İzin Formu	93
EK 7: Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	94
EK 8: Ölçek Kullanım İzinleri	96

EK 1: Tanımlayıcı Bilgi Formu

1. Kaç yaşındasınız?.....

2. Eğitim durumunuz nedir?

- 1) Okur – yazar
- 2) İlköğretim
- 3) Lise
- 4) Üniversite
- 5) Lisansüstü\doktora

3. Medeni durumunuz nedir?

- 1) Evli
- 2) Boşanmış
- 3) Evli ancak ayrı yaşıyor
- 4) Bekar

4. Aile tipiniz nedir?

- 1) Geniş
- 2) Çekirdek
- 3) Parçalanmış

5. Yerleşim yeriniz nedir?

- 1) İl
- 2) İlçe
- 3) Kasaba

6. Gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?

- 1) Evet (Mesleğiniz nedir?.....)
- 2) Hayır

7. Eşiniz\ partneriniz çalışıyor mu?

- 1) Evet (Mesleği nedir?.....)
- 2) Hayır

8. Eşinizin\ partnerinizin eğitim durumu nedir?

- 1) Okur – yazar
- 2) İlköğretim
- 3) Lise
- 4) Üniversite

5)Lisansüstü\doktora

9. Gelir durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?

- 1)Gelir giderden az (kötü)
- 2)Gelir gidere denk (orta)
- 3)Gelir giderden fazla (iyi)

10. Herhangi bir sağlık sorunu ya da kronik hastalığınız var mı ?

- 1)Evet (Kronik rahatsızlığınız nedir?.....)
- 2)Hayır

11. Şu anki gebeliğinizde sigara kullanıyor musunuz?

- 1)Evet (Ne kadar kullanıyorsunuz?adet /günde)
- 2)Hayır

12. Şu anki gebeliğinizde alkol kullanıyor musunuz?

- 1)Evet (Ne kadar kullanıyorsunuz?.....ay\kadeh)
- 2)Hayır

13. Şu anki gebelik haftanız nedir?....

14. Bu kaçınıcı gebeliğiniz?.....

15. İlk gebelik yaşıınız nedir?.....

16. Düşük öykünüz var mı ?

- 1) Evet... ise sayısı
- 2) Hayır

17. Yaşayan kaç çocuğunuz var?.....

18. Gebe kalma şekliniz (şuan ki bebeğiniz için) nedir?

- 1) Doğal yollarla
- 2) Yardımcı üreme teknikleriyle (Aşılama, tüp bebek vb.)

19. Tercih ettiğiniz doğum şekliniz nedir?

- 1) Normal doğum
- 2) Sezaryen

20. İsteyerek mi gebe kaldınız?

- 1) Evet
- 2) Hayır

21. Şu anki gebeliğinizde düzenli olarak sağlık kontrolüne gidiyor musunuz?

- 1) Evet
- 2) Hayır

22. Gebeliğinizle ilgili herhangi bir endişeniz var mı?

- 1) Evet (belirtiniz)
- 2) Hayır

23. Gebelik süresince düzenli olarak herhangi bir fiziksel aktivite (yürüyüş, egzersiz vb.) yapıyor musunuz?

- 1) Evet
- 2) Hayır

24. İklim değişikliği hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?

- 1) Hiç bilgi sahibi değilim
- 2) Az bilgi sahibiyim
- 3) Orta derecede bilgi sahibiyim
- 4) Çok bilgi sahibiyim

25. İklim değişikliği ve çevre ile ilgili kaygılarınız var mı?

- 1) Evet
- 2) Hayır

26. Çevreyle ilgili kaygılarınız günlük yaşamınızı etkiliyor mu?

- 1) Evet, çok etkiliyor
- 2) Evet, biraz etkiliyor
- 3) Hayır, etkilemiyor

EK 2: Gebelikte Yaşam Kalitesi Ölçeği

1. Bu gebelikle ilişkili fiziksel değişikliklerinizin (Örneğin: bulantı, kusma, mide ekşimesi, şişlik, varisli damarlar, sırt ağrısı, nefes darlığı, kabızlık, kilo alımı, hareket sınırlılığı, akıntı) günlük yaşamınızda ihtiyaçlarınızı karşılamayı ne ölçüde engellediğini düşünüyorsunuz?

- a) Hiç
- b) Biraz
- c) Orta derecede
- d) Çoğunlukla
- e) Tamamen

2. Bu gebelikle ilişkili psikolojik değişikliklerinizin (Örneğin: uyku bozukluğu, ağlama, aşırı duyarlılık, korku, sinirlilik, anksiyete, depresyon, artan saldırganlık) günlük yaşamınızda ihtiyaçlarınızı karşılamayı ne ölçüde engellediğini düşünüyorsunuz?

- a) Hiç
- b) Biraz
- c) Orta derecede
- d) Çoğunlukla
- e) Tamamen

3. Ev işlerinizi yapamama konusunda ne kadar endişelisiniz?

- a) Hiç
- b) Biraz
- c) Orta derecede
- d) Çoğunlukla
- e) Tamamen

4. Gebeliği başarılı (sağlıklı) bir şekilde sürdürmek konusunda ne kadar endişelisiniz?

- a) Hiç
- b) Biraz
- c) Orta derecede
- d) Çoğunlukla
- e) Tamamen

5. Doğum ve doğum sancısı ile başa çıkamama konusunda ne kadar endişelisiniz?

- a) Hiç
- b) Biraz
- c) Orta derecede
- d) Çoğunlukla
- e) Tamamen

6. Bu gebeliğiniz esnasında fiziksel aktivitelerinizi kısıtlamak zorunda kaldınız mı?

- a) Hiç
- b) Çok değil
- c) Orta derecede
- d) Çoğunlukla
- e) Tamamen

Aşağıdaki sorular, son iki hafta içinde hayatınızın bazı alanlarından ne kadar memnun olduğunuz üzerinedir.

7. Eşinizden ne kadar memnunsunuz?

- a) Çok memnunum
- b) Memnunum
- c) Kararsızım
- d) Memnun değilim
- e) Hiç memnun değilim

8. Sosyal hayatınızdan ne kadar memnunsunuz?

- a) Çok memnunum
- b) Memnunum
- c) Kararsızım
- d) Memnun değilim
- e) Hiç memnun değilim

9. Gebeliğe uyumunuzdan ne kadar memnunsunuz?

- a) Çok memnunum
- b) Memnunum
- c) Kararsızım
- d) Memnun değilim
- e) Hiç memnun değilim

EK 3: İklim Değişikliği Farkındalığı Ölçeği

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIĞI ÖLÇEĞİ					
Aşağıda iklim değişikliği ile ilgili 52 maddeden oluşan yargılar verilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar doğru ya da yanlış diye sınıflandırılmaz. Lütfen dürüstçe cevap veriniz. Bazı sorular tekrar gibi görünse de, bütün sorulara cevaplamanız en iyi sonuçlara ulaşmamızı sağlayacaktır. Yargıları dikkatlice okumanızı ve "Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Bilmiyorum", "Katılmıyorum" "Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerinden size uygun olan birini x şeklinde işaretleyerek belirtmenizi rica ederiz.	Kesinlikle	Katılıyorum	Bilmiyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1. İklimlerin değiştiğini düşünüyorum.					
2. İklim değişikliği olup olmadığıyla ilgiliyim.					
3. İklim değişikliğinin nedenlerini ve küresel etkilerini merak ediyorum.					
4. İklim değişikliği ile mücadelede uluslararası kuruluşlar (Birleşmiş Milletler gibi) tarafından gerçekleştirilen çalışmaları duydum.					
5. İklim değişikliğine tepki olarak toplumumuzda gerçekleştirilen eylemlerle ilgiliyim.					
6. İklim değişikliğinin yaşadığım kentteki etkileriyle ilgiliyim.					
7. İklim değişikliği hakkında yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.					
8. İklim değişikliği konusunu haber kaynaklarından (TV, gazete, dergi, internet, sosyal medya) duydum.					
9. İklim değişikliği konusunu sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarından duydum.					
10. İklim değişikliğinin ekonomik bir sorun olduğunu düşünüyorum.					
11. İklim değişikliğinin politik bir sorun olduğunu düşünüyorum.					
12. İklim değişikliğinin bir halk sağlığı sorunu olduğunu düşünüyorum.					
13. İklim değişikliğinin toplumsal bir sorun olduğunu düşünüyorum.					
14. İklim değişikliğinin bir sosyal adalet ve eşitlik sorunu olduğunu düşünüyorum.					
15. İklim değişikliğinin çoğunlukla insan faaliyetlerinden (sanayileşme, fosil yakıt kullanımı, nüfus artışı, sağlıksız kentleşme, turizm, ulaştırma, tüketim vb.) kaynaklandığını düşünüyorum.					
16. İklim değişikliğine nüfus artışının sebep olduğunu düşünüyorum.					
17. İklim değişikliğine çarpık kentleşme ve gecekondulaşmanın sebep olduğunu düşünüyorum.					
18. İklim değişikliğine sanayileşmenin sebep olduğunu düşünüyorum.					
19. İklim değişikliğine fosil yakıt kullanımının sebep olduğunu düşünüyorum.					

20. İklim değişikliğine bireysel tüketim artışının sebep olduğunu düşünüyorum.					
21. İklim değişikliğine bireysel otomobil kullanımındaki artışın sebep olduğunu düşünüyorum					
22. İklim değişikliğine hava kirliliğinin sebep olduğunu düşünüyorum.					
23. İklim değişikliğine sera gazları emisyonlarının/salımlarının artışının sebep olduğunu düşünüyorum.					
24. İklim değişikliğinin günümüzde, ülkemizde topluma zarar vermeye başladığını düşünüyorum.					
25. İklim değişikliğinin ülkemizdeki insanlara içinde bulunduğumuz yüzyıl içinde zarar vermeye başlayacağını düşünüyorum.					
26. Yaşadığım yörede günümüzde iklim değişikliğinin önemli etkileri olduğunu düşünüyorum.					
27. Yaşadığım yörede günümüzde iklim değişikliği etkisi olarak susuzluk ve kuraklık yaşandığını düşünüyorum					
28. Yaşadığım yörede günümüzde iklim değişikliği etkisi olarak aşırı sıcaklık artışı olduğunu düşünüyorum.					
29. Yaşadığım yörede yakın gelecekte iklim değişikliği etkisi olarak biyolojik çeşitliliğin (bitki, hayvan tüm canlı türlerinin) azalacağını düşünüyorum					
30. Yaşadığım yörede yakın gelecekte iklim değişikliği etkisi olarak tarımsal üretiminde azalma olacağını düşünüyorum.					
31. Yaşadığım yörede yakın gelecekte iklim değişikliği etkisi olarak sel felaketleri olacağını düşünüyorum.					
32. Yaşadığım yörede yakın gelecekte iklim değişikliği etkisi olarak orman yangınları olacağını düşünüyorum.					
33. İklim değişikliğinden kişisel olarak zarar göreceğimi düşünüyorum.					
34. İklim değişikliğinden ülkemdeki insanların zarar göreceğini düşünüyorum.					
35. İklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yardımcı olmak için kişisel sorumluluk duygusu hissedirim.					
36. İklim değişikliğiyle mücadelede su tasarrufu yapmanın etkili olduğunu düşünüyorum.					
37. İklim değişikliğiyle mücadelede toplu taşıma araçlarını daha fazla kullanmanın etkili olduğunu düşünüyorum.					
38. İklim değişikliğiyle mücadelede ısı yalıtımı yapmanın etkili olduğunu düşünüyorum.					
39. İklim değişikliğiyle mücadelede katı atıkları (çöpleri) türlerine göre ayrıştırmanın etkili olduğunu düşünüyorum.					
40. İklim değişikliğiyle mücadelede az yakıt harcayan veya elektrik ile çalışan araba kullanmanın etkili olduğunu düşünüyorum.					
41. İklim değişikliğiyle mücadelede çevre dostu etiketli ürünleri satın almanın etkili olduğunu düşünüyorum.					
42. Bir ürünün üretim aşamasında çevreye daha az zarar verdiğini biliyorsam, bu ürünü satın almak için daha fazla ücret öderim.					
43. İklim değişikliği ile mücadelede merkezi yönetimin					

önemli miktarda finansman kaynağı (maddi kaynak: para, kredi vb.) ayırmasının gerektiğini düşünüyorum.					
44. İklim değişikliğiyle ilgili olarak merkezi yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun fosil kaynak kullanımını (kömür, petrol ve doğal gazı gibi) azaltmak olduğunu düşünüyorum.					
45. İklim değişikliğiyle ilgili olarak merkezi yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun yenilenebilir enerji kaynaklarını (rüzgâr ve güneş enerjisi gibi) geliştirmek olduğunu düşünüyorum.					
46. İklim değişikliğiyle ilgili olarak merkezi yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları olduğunu düşünüyorum.					
47. İklim değişikliğiyle ilgili olarak yerel yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun doğal bitki örtüsünün korunması olduğunu düşünüyorum.					
48. İklim değişikliğiyle ilgili olarak yerel yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları olduğunu düşünüyorum.					
49. İklim değişikliğiyle ilgili olarak yerel yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun su kaynaklarının korunması olduğunu düşünüyorum.					
50. İklim değişikliğiyle ilgili olarak yerel yönetimlerin odaklanması gereken öncelikli konunun iklim değişikliğinden kaynaklı acil durum ve risk planlarının hazırlanması olduğunu düşünüyorum.					
51. İklim değişikliğiyle ilgili olarak yerel düzeyde odaklanması gereken öncelikli konunun belediyelerin finansman (maddi kaynak: para, kredi vb.) kaynaklarının geliştirilmesi olduğunu düşünüyorum.					
52. İklim değişikliğiyle ilgili olarak yerel düzeyde odaklanması gereken öncelikli konunun belediyelerin kurumsal kapasitesinin (karar verme ve uygulama süreçlerinde etkin, nitelikli iş gücü) geliştirilmesi olduğunu düşünüyorum.					

EK 4: Eko-Anksiyete Ölçeği

Eko- Anksiyete Ölçeği Son 2 hafta içinde, iklim değişikliği ve diğer küresel çevre koşulları hakkında düşünürken (örneğin, küresel ısınma, ekolojik/çevresel bozulma, kaynakların tükenmesi, türlerin yok olması, ozon tabakasının delinmesi, okyanusların kirlenmesi, ormansızlaşma vb.) aşağıdaki sorunlardan ne sıklıkla rahatsız oldunuz?" "Hiçbir Zaman", "Bazen", "Sıklıkla", "Neredeyse Her Zaman" seçeneklerinden size uygun olan birini işaretleyiniz	Hiçbir Zaman	Bazen	Sıklıkla	Neredeyse Her Zaman
1. Sinirli, kaygılı veya gergin hissetme				
2. Endişelenmeyi durduramama veya kontrol edememe				
3. Çok fazla endişelenme				
4. Korkmuş hissetme				
5. Gelecekteki iklim değişikliği ve diğer küresel çevre sorunları hakkında düşünmeyi bırakamam				
6. İklim değişikliğiyle ilgili geçmiş olayları düşünmeyi bırakamama				
7. Çevreye verilen zararlara dair düşünmeyi bırakamama				
8. Uyumakta zorluk yaşama				
9. Aile ve arkadaşlarla sosyal ortamlardan zevk almada zorluk yaşama				
10. İşini yapmakta ve/veya ders çalışmakta zorluk yaşama				
11. Kişisel davranışlarınızın dünya üzerindeki etkisi konusunda kaygılı hissetme				
12. Çevresel sorunların çözümüne yardımcı olmaya yönelik kişisel sorumluluğunuz/ rolünüz konusunda endişeli hissetme				
13. Kişisel davranışlarınızın sorunu çözmeye çok az katkı sağlayacağı konusunda endişeli hissetme				

EK 5: Etik Kurur Karar Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.05.2025-E.515119

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı :E-52859568-050.04-515119
Konu : Etik Kurul Görüşü

07.05.2025

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇEVİK

Kurulumuz tarafından kayıtlarımıza uygun olarak düzenlenen Karar Formu yazınız ekte gönderilmiştir. Gereğini rica ederim.

Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSENC4ZCSL Pin Kodu :29172

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-ehys>

Adres: Balıkesir Üniversitesi Bektirliği Çiftçi Yerleşkesi 10145 BALIKESİR

Telefon:2666121400 Faks:2666121412

Web: <http://www.balikesir.edu.tr>

Kep Adresi: balikesiruniversitesi@hu01.kep.tr

Bilgi için: Selma Yazıcı

Ünvanı: Kütüphaneci

Tel No: 101670

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SAĞLIK BİLİMLERİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

KARAR FORMU

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		Gebelerde İklim Değişikliği Farkındalığı ve Eko-anksiyetenin Yaşam Kalitesi ile İlişkisi
ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu
	KURUL ADRESİ	Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir
	TELEFON	(0266) 612 14 18
	FAKS	(0 266) 612 14 17
	E-POSTA	sb.etikkurulu@balikesir.edu.tr
KARAR BİLGİLERİ	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI ÜNVANI/ADI/SOYADI	Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇEVİK
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Ebelik
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	BAUN Sağlık Bilimleri Fakültesi
	VARSA İDARİ SORUMLU ÜNVANI, ADI-SOYADI	-
	DESTEKLEYİCİ	-
	PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ (TÜBİTAK vb kaynaklardan destek alanlar için) ÜNVANI, ADI-SOYADI	-
	YARDIMCI ARAŞTIRMACI VE BÖLÜMÜ	Fatma ÖZTÜRK Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi- Yenidoğan Yoğun Bakım
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Kesitsel Anket Çalışması	
Karar No: 2025/171	Tarih: 22/04/2025	
Başvuru dosyası ile ilgili belgeler; araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve UYGUN BULUNMUŞ olup usulüne uygun gerçekleştirilmesinde bilimsel ve etik sakınca OLMADIĞINA oy birliğiyle karar verilmiştir. Araştırmanın tüm süreçlerinde ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden gereken izinlerin alınmasından araştırmacılar sorumludur.		

ETİK KURUL ÜYELERİ

Ünvanı	Adı-Soyadı	Görevi	Araştırma ile İlişkisi		İmza
			VAR	YOK	
Prof. Dr.	Sibel ERGÜN	Başkan		X	
Prof. Dr.	Özkan IŞIK	Üye		X	
Doç. Dr.	Sevde AKSU	Üye		X	
Doç. Dr.	Selda YÖRÜK	Üye		X	
Doç. Dr.	Hilmi BOLAT	Üye		X	
Dr. Öğr. Üyesi	Oğuzhan KORKUT	Üye		X	
Dr. Öğr. Üyesi	Emrah ÖZDEMİR	Üye		X	
Dr. Öğr. Üyesi	Mehmet ÖZÜİÇLİ	Üye		X	

EK 6: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi İzin Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.05.2025-E.516798

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Sayı : E-26489196-900-516798
Konu : Araştırma İzni

13.05.2025

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇEVİK
Ebelik Bölüm Başkanlığı - Öğretim Üyesi

İlgi : 09.05.2025 tarihli ve 22857455/622.99/516080 sayılı yazı.

09.05.2025 tarih ve 22857455/622.99/516080 sayılı dilekçenizde belirtilen Araştırma İzni talebiniz Başhekimliğimiz tarafından uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Başhekim Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSSNCH78HL Pin Kodu : 13662

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balik-esir-universitesi-ebys>

Adres: Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Çarşı Yerleşkesi
Telefon: 0 (266) 612 10 10 Faks: 0 (266) 612 10 23 - 612 12 94
e-Posta: hastane@balikesir.edu.tr Web: hastane.balikesir.edu.tr
Kep Adresi: balikesiruniv.eriisizi@tr01.kep.tr

Bilgi için: Harva ÇELİK
Ünvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 2662410096-10

EK 7: Bilgilendirilmiş Onam Formu

“Gebelerde iklim değişikliği farkındalığı ve eko-anksiyetenin yaşam kalitesi ile ilişkisi” ile ilgili yeni bir araştırma yapmayı planlıyoruz. Bu araştırmanın amacı gebelerde iklim değişikliği farkındalığı ve eko-anksiyetenin yaşam kalitesi ile ilişkisini incelemektir. Sizin de bu araştırmaya katılmanızı öneriyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmamakta özgürsünüz. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu form aracılığı ile elde edilecek bilgiler gizli kalacaktır ve sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. Çalışmaya katılmamayı tercih edebilirsiniz veya anketi doldururken istemezseniz son verebilirsiniz. Kararınızdan önce araştırma hakkında sizi bilgilendirmek istiyoruz. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz, bu formu imzalayınız.

Eğer araştırmaya katılmayı kabul ederseniz araştırmacı Fatma ÖZTÜRK tarafından veri toplanacak ve elde edilen veriler kaydedilecektir. Yine izniniz doğrultusunda bu çalışmayı yapabilmek için veriler yüz yüze anket uygulaması yoluyla toplanacaktır. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığımız için size ek bir ödeme de yapılmayacaktır.

Sayın Fatma ÖZTÜRK tarafından Balıkesir Üniversitesi'nin Ebelik Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak sunulacak olan çalışmaya ilişkin bilgiler bana aktarıldı. Araştırmaya “katılımcı” olarak davet edildim. Araştırma sonuçlarının bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin gizlilikle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Projenin yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden araştırmadan çekilebilirim (*Ancak araştırmacıları zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemim uygun olacağına bilincindeyim*). Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da bir ödeme yapılmayacaktır.

Araştırma sırasında bir sağlık sorunu ile karşılaştığımda; günün herhangi bir saatinde, Sayın Fatma ÖZTÜRK'ü 10'lu telefonlardan da arayabileceğimi biliyorum.

Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranışla karşılaşmış değilim. Eğer katılmayı reddedersem, bu durumun tıbbi bakımına ve araştırmacı ile olan ilişkiye herhangi bir zarar getirmeyeceğini de biliyorum. Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Kendi başıma belli bir düşünme süresi sonunda adı geçen

bu araştırma projesinde “katılımcı” olarak yer alma kararını aldım. Bu konuda yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum.

Tarih: /.... /.....

Gönüllü Katılımcının ya da Yasal Temsilcisinin

Adı ve Soyadı:

Adres:

Telefon:

İmza:

Sorumlu Araştırmacının

Adı ve Soyadı:

Adres:

Telefon:

İmza:

EK 8: Ölçek Kullanım İzinleri

Fatma

Alıcı: kvancuzun

28 Mar Cum 16:44 ☆ 😊 ↶

Merhaba Hocam,

Ben Balıkesir Üniversitesi ebelik bölümünde yüksek lisans yapıyorum. Geliştirmiş olduğunuz 'Eko anksiyete' ölçeğini tezimde kullanmak için sizden izin istiyorum.

Teşekkür ederim. İyi çalışmalar dilerim

KIVANÇ UZUN

Alıcı: ben

28 Mar Cum 19:04 ☆ 😊 ↶

Türkçe diline çevir X

Sayın Fatma Öztürk,

Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığımız Eko-Anksiyete Ölçeği (HEAS-The Hogg Eco-Anxiety Scale)'ni yapacağınız çalışmada kullanabilirsiniz. Ölçeğe aşağıdaki adreslerden erişim sağlayabilirsiniz. Ayrıca orijinal ölçeğin erişim adresini de ekliyorum.

Ölçek puanlaması ile ilgili bilgiler makalelerde de bulunmakla birlikte, ölçekten alınan puanın artması artan eko-anksiyete seviyesini göstermektedir. Tersine puanlama bulunmamaktadır. Bir sorunuz olursa her zaman ulaşabilirsiniz.

Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

Ölçek izni

X 🗨️ 📄

Fatma

Alıcı: gulnur.ataklı

28 Mar Cum 16:50 ☆ 😊 ↶ ⋮

Merhaba Hocam,

Ben Balıkesir Üniversitesi ebelik bölümünde yüksek lisans yapıyorum. Geliştirmiş olduğunuz 'İklim değişikliği farkındalık' ölçeğini tezimde kullanmak için sizden izin istiyorum. İzin verdiğiniz takdirde soru formunu da iletirseniz çok sevinirim.

Teşekkür ederim, iyi çalışmalar dilerim.

gulnur ataklı

Alıcı: ben

28 Mar Cum 20:24 ☆ 😊 ↶ ⋮

Merhaba,

Alt Boyutlu şekilde Ölçek.pdf

İklim Değişikliği Farkındalık...

Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Kuran ile birlikte geliştirmiş olduğumuz "İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği"ni çalışmanızda kullanabilirsiniz.

Fatma

Alıcı: serap.ejder

28 Mar Cum 17:06 ☆ 😊 ↶ ⋮

Merhaba Hocam,

Ben Balıkesir Üniversitesi ebelik bölümünde yüksek lisans yapıyorum. Geliştirmiş olduğunuz 'Gebelikte yaşam kalitesi' ölçeğini tezimde kullanmak için sizden izin istiyorum. İzin verdiğiniz takdirde soru formunu iletirseniz çok sevinirim.

Teşekkür ederim. İyi çalışmalar dilerim

serap ejder

Alıcı: ben

3 Nis Per 15:50 ☆ 😊 ↶ ⋮

Türkçe diline çevir X

Sevgili Fatma,

Ölçeği tezinde kullanabilirsin. Ekte ölçeği ve değerlendirmesini iletiyorum. Başarılar dilerim.

[Outlook](#)'tan gönderildi

Eğitimde, bilimde, sanatta çağdaş...

